

T.C.
TÜRK PATENT ENST TÜSÜ
MARKALAR DA RES BA KANLI I

**MARKALARA L K N 556 SAYILI KHK ÇERÇEVES NDE ÖZELL KLE
DÜZENLENM OLAN MARKAYA L K N HUKUK LEMLER
(MARKANIN DEVR -REHN -HACZ)**

UZMANLIK TEZ

ORHAN BERKAY KARADA

ANKARA - 2016

T.C.
TÜRK PATENT ENST TÜSÜ
MARKALAR DA RES BA KANLI I

**MARKALARA L K N 556 SAYILI KHK ÇERÇEVES NDE ÖZELL KLE
DÜZENLENM OLAN MARKAYA L K N HUKUK LEMLER
(MARKANIN DEVR -REHN -HACZ)**

UZMANLIK TEZ

ORHAN BERKAY KARADA

TEZ DANI MANI

YRD. DOÇ. DR. VEHB UMUT ERKAN

ANKARA - 2016

ÖNSÖZ

Markalara İlişkin 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname Çerçevesinde Özellikle Düzenlenmiş Olan Markaya İlişkin Hukuki İşlemler (Markanın Devri-Rehni-Haczi)önceki bu çalışmada oldukça yaygın olan markaya ilişkin hukuki işlemlerden devir, rehin ve haciz müesseselerini ayrıntılı bir şekilde incelemek; bu konularda doktrindeki görüşler ve mahkeme kararlar, çerçevesinde uygulamanın işlevini ele almak; uygulamadaki aksaklıklar konusunda çözüm önerileri ortaya koymak; konu ile ilgili mevzuatta değişiklik yapılması gereken konularda öneriler getirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türk hukuk mevzuatının yanı sıra, uluslararası metinlerden de faydalanılmıştır. Sınai Mülkiyet Kanunu Tasarısı, hükümlerine ise konu ile ilgili olduğu ölçüde değinilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın marka hukuku ile ilgilenen herkese faydalı olması temenni eder, tez süreci boyunca desteğini hiçbir şekilde esirgemeyen Markalar Dairesi Başkanı Sayın Dr. Elif Betül AKIN'a ve çalışmanın hazırlanmasında titiz tavrı ve yol gösterici yaklaşımlarıyla büyük emeği olan değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Vehbi Umut ERKAN'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Orhan Berkay KARADA

Ankara, 2016

Ç NDEK LER

ÖNSÖZ.....	I
Ç NDEK LER.....	II
KISALTMALAR	IV
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
G R	1

B R NC BÖLÜM

MARKAYA L K N GENEL B LG LER

I. MARKANIN TANIMI VE UNSURLARI	3
II. MARKANIN FONKS YONLARI	5
A. <i>Ay,rt Edicilik Fonksiyonu</i>	5
B. <i>Kaynak Gösterme Fonksiyonu</i>	5
C. <i>Garanti Fonksiyonu</i>	6
D. <i>Reklam Fonksiyonu</i>	6
III. MARKANIN TÜRLER	7
A. <i>Ticaret Markas,</i>	7
B. <i>Hizmet Markas,</i>	7
C. <i>Bireysel Marka</i>	7
D. <i>Ortak Marka</i>	8
E. <i>Garanti Markas,</i>	8
F. <i>Tan,nm, Marka</i>	9
IV. MARKA HAKKI VE MARKANIN HUKUK LEMLERE KONU OLMASI	10

K NC BÖLÜM

MARKANIN DEVR

I. GENEL OLARAK	12
II. DEVR N HUKUK N TEL VE HÜKÜMLER	15
III. MARKANIN DEVR NDE EK L VE TESC L N HÜKÜMLER	17
A. <i>Marka Devir ekilleri</i>	17
1. <i>Markan,n Sözle me ile Devri</i>	17
2. <i>Markan,n, Ticari letmelerin Devri veya Birle mesi ya da Ortakl,klar,n Birle mesi Yoluyla Devri</i>	20
3. <i>Markan,n, Mahkeme Karar, veya cra Marifetiyle ktisab,</i>	24
B. <i>Tescil</i>	24
C. <i>Ticari Vekil veya Temsilci Ad,na Tescilli Markan,n Devri</i>	28
D. <i>Devrin Hüküm ve Sonuçlar,</i>	31
1. <i>Genel Olarak</i>	31
2. <i>Dava Aç,ld,ktan Sonra Markan,n Devri</i>	33

3. Markan,n Mahkemece Hükümsüz K,l,nmas,ndan Sonra Devri.....	34
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MARKANIN REHN

I. GENEL OLARAK.....	36
II. MARKA HAKKI ÜZER NDEK REH N HAKKININ HUKUK N TEL	37
III. MARKA REHN N N KONUSU.....	37
IV. TA INIR REHN NE HAK M OLAN GENEL LKELER N MARKA REHN ÇERÇEVES NDE DE ERLEND R LMES	41
A. Alaca a Ba l,l,k (Ferâlik) lkesi.....	41
B. Kamuya Aç,kl,k lkesi	42
C. Kamu Güveni lkesi.....	42
D. Belirlilik lkesi.....	43
1. Rehin Konusunun Belirli Olmas,.....	43
2. Rehinli Alaca ,n Belirli Olmas,.....	44
E. Rehin Hakk,n,n Bölünmezli i lkesi.....	45
F. Öncelik lkesi.....	45
V. MARKA ÜZER NDE REH N HAKKININ KURULMASI	46
A. Borçland,r,c, lem	47
B. Tasarruf lemi	47
VI. MARKANIN REHN NDE TESC L N HÜKÜMLER	49
VII. MARKANIN T CAR LETME LE B RL KTE REHN	52
VIII. MARKA ÜZER NDEK REHN N HÜKÜM VE SONUÇLARI	56
IX. MARKA ÜZER NDEK REH N HAKKININ SONA ERMES	59
X. MARKA ÜZER NDEK REHN N PARAYA ÇEVR LMES	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MARKANIN HACZ

I. GENEL OLARAK.....	65
II. MARKA ÜZER NDEK HAC Z VE HACZ N HÜKÜMLER	66
III. MARKA HACZ NE UYGULANACAK HÜKÜMLER	71
IV. HACZ N USULÜ	75
A. Genel Olarak.....	75
B. Markan,n Haczi	76
1. K md. 94 Hükmüne Göre Markan,n Haczi	76
2. K md. 79/2 Hükmüne Göre Markan,n Haczi	78
3. Marka le lgili Alacaklar,n Haczi	79
V. HACZ N TESC L VE ETK LER	81
VI. HACZ N HÜKÜM VE SONUÇLARI	83
VII. HACZED LEN MARKANIN PARAYA ÇEVR LMES	87
SONUÇ.....	91
KAYNAKÇA.....	96

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birli i
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BK	: 818 Say,l, mülga Borçlar Kanunu
bkz.	: Bak,n,z
C	: Cilt
E.	: Esas
FSEK	: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
FSHHM	: Fikri ve S,nai Haklar Hukuk Mahkemesi
H.D.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K	: cra ve flas Kanunu
K.	: Karar
KHK	: 556 Say,l, Markalar,n Korunmas, Hakk,nda Kanun Hükmünde Kararname
md.	: Madde
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
Sicil	: Marka Sicili
T.	: Tarih
Tasar,	: S,nai Mülkiyet Kanunu Tasar,s,

TBK	: Türk Borçlar Kanunu
T RK	: Ticari İletme Rehni Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
TRIPS	: Ticaretle Ba İlantı, Fikri Mülkiyet Anlaşması,
TSE	: Türk Standardlar Enstitüsü
TSY	: Ticaret Sicili Yönetmeli ği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Tüzük	: Topluluk Markası Hakkında 20 Aralık 1993 Tarih ve 40/94 Sayılı Konsey Tüzü ğü
vd.	: ve devam,
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Yönetmelik	: 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Uygulanmasına Dair Yönetmelik

ÖZET

Gayrimaddi ve mutlak haklardan olan marka; bir işletmenin mal ve hizmetlerini, diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlar, nedeniyle günümüzde oldukça önemli bir malvarlığı unsuruna haline gelmiştir. Markanın taşıdığı bu önem, markanın korunması ihtiyacını beraberinde getirmiştir ve bu amaçla birtakım ulusal ve uluslararası düzenlemeler yapılmıştır. Markanın tescil edilmesiyle kullanılması zorunluluğu bulunmasa da markaya sağlanan koruma tescil yoluyla elde edilmekte, tescilsiz markaların korunması ise genel hükümler ile sağlanabilmektedir. Dolayısıyla çalınmamızda esas itibarıyla tescilli markalar üzerinde durulmuştur.

Teknolojinin ve buna bağlı olarak ekonominin gelişmesi ile birlikte marka, işletmeden başka bir kimlik kazanmıştır. Dolayısıyla markanın işletmeden başka olarak da birtakım hukuki işlemlere konu olabilmesi mümkün hale gelmiştir. Günümüzde devir, rehin ve haciz işlemlerine konu olan marka sayısı ciddi bir artışta olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, markanın devri, rehni ve haczi konusunda ayrıntılı düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmasına da mevzuatımızda, özellikle markanın rehni ve haczi konusunda, tatmin edici düzenlemelerin yer aldığı söylenmek mümkündür. Nitekim Sınai Mülkiyet Kanunu Tasarımında da marka ile ilgili hukuki işlemler ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Çalınmamızda, marka ile ilgili birtakım temel bilgilere yer verildikten sonra, 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile özellikle düzenlenmiş olan markaya ilişkin hukuki işlemlerden devir, rehin ve haciz müesseseleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Konu ile ilgili özellikle doktrinde yer alan tartışmalara ve Türk Patent Enstitüsü uygulamaları ile Yargıtay kararlarına yer verilmek suretiyle uygulamada yer alan aksaklıklar tespit edilmiş ve bu konularda çözüm önerileri getirilmiştir. 40/94 sayılı Avrupa Birliği Marka Tüzüğü ile Sınai Mülkiyet Kanunu Tasarımına ise gerekli olduğu ölçüde değinilmiştir.

ABSTRACT

Being one of the incorporeal and absolute rights, trademark has become a considerably essential asset factor in our day due to the reason that it ensures that the goods and services of an enterprise are distinguished from the goods and services of other enterprises. This significance of trademark has been accompanied by the need for the protection of trademark and, for this purpose; certain national and international regulations have been made. Although there is no obligation for trademark to be used by being registered, the protection provided to trademark is obtained by registration. The protection of non-registered trademarks, however, can be ensured by the general provisions. Accordingly, registered trademarks are virtually focused on in our study.

With the development of technology and accordingly the development of economy, trademark has gained an identity that is independent from the enterprise. Accordingly, it has become possible for trademark to be able to be the subject of certain legal transactions also as independent from the enterprise. It has been observed that there has occurred a critical increase in the number of trademarks which are the subject of transfer, pledge and attachment proceedings in our day. Although this situation necessitates making detailed regulations on the transfer, pledge and attachment of trademark, it is not possible to say that our legislation includes satisfactory regulations especially with regard to the pledge and attachment of trademark. As a matter of fact, the legal transactions with respect to trademark are not regulated in a detailed manner also in the Draft Industrial Property Law.

In our study, after certain basic information related to trademark are given, the transfer, pledge and attachment concerns from the legal transactions regarding trademark, which are specifically regulated in the Statutory Decree No 556, are discussed in a detailed manner. The inconveniences in the application are identified particularly by including the discussions included in the doctrine, the Turkish Patent Institute applications and the Supreme Court decisions with regard to the subject matter and solutions are offered on these matters. The European Union Trademark

Regulation no 40/94 and Draft Industrial Property Law, however, are mentioned to the extent necessary.

G R

Marka; gerek ulusal, gerekse uluslararası, boyutta önemi her geçen gün artan gayri maddi bir malvarlık unsurudur.

Markanın en önemli fonksiyonu, bir işletmenin mal ve hizmetlerini, diğer işletmelerin mal ve hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlamasıdır. Günümüzde tüketiciler, bir işletme tarafından üretilen mallar, veya sunulan hizmetleri, bu mallarda veya hizmetlerde kullanılan marka ile tanımakta ve alım tercihlerini de markaya göre belirlemektedir.

Marka; işletmeden başka, başka bir ekonomik bir varlık olması nedeniyle, dahil olduğu işletmenin malvarlığında önemli bir katma değer oluşturabilmektedir. Nitekim günümüzde bazı işletmeler tarafından kullanılan markaların ekonomik değeri, işletmenin malvarlığına dahil olan maddi malvarlık unsurlarının ekonomik değerlerinin toplamından fazladır.

Başka bir ekonomik bir değer haiz olan markanın; gerek işletme ile birlikte, gerekse işletmeden başka olarak birtakım hukuki işlemlere konu olması mümkündür. Çal, madde 556 Sayılı KHK'da özellikle düzenlenmiş olan markaya ilişkin hukuki işlemlerden devir, rehin ve haciz müesseseleri üzerinde durulacaktır.

Ünvanlı markanın konu olabileceği hukuki işlemler, 556 Sayılı KHK'da sayılanlarla sınırlıdır.

Çal, madde 556 Sayılı KHK'nın giriş ve sonuç bölümleri hariç olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır.

Çal, madde 556 Sayılı KHK'nın birinci bölümünde marka ile ilgili birtakım genel bilgilere yer verilecek, bu kapsamda markanın tanımı, ve unsurları, türleri ve fonksiyonları ele alınacaktır.

Çal, madde 556 Sayılı KHK'nın ikinci bölümünde markanın devri, esas itibarıyla 556 Sayılı KHK'da yer alan düzenlemeler çerçevesinde incelenecek; 556 Sayılı KHK'da yer almayan ancak markanın devrine, mahiyetine uygun düğümlenmiş ölçüde ve kıyasen uygulanabilecek düzenlemeler de incelenecektir. Bu kapsamda marka devrinin hukuki niteliği ve hükümleri, markanın devrinde ekil ve tescilin hükümleri,

markan,n ticari i letme ile birlikte devri ve devrin hüküm ve sonuçlar, ayr,nt,l, bir ekilde ele al,nacakt,r.

Çal, mam,z,n üçüncü bölümünde markan,n rehni incelenecektir. Markan,n rehni ile ilgili 556 Say,l, KHKØda tatmin edici düzenlemelerin yer almamas, nedeniyle konu, esas itibariyle marka rehnine, mahiyetine uygun dü tü ü ölçüde ve k,yasen uygulanabilecek, özellikle TMKØda yer alan ta ,n,r ve hak rehnine ili kin hükümler çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda marka hakk, üzerindeki rehin hakk,n,n hukuki niteli i, marka rehninin konusu, ta ,n,r rehnine hakim olan genel ilkelerin marka rehni çerçevesinde de erlendirilmesi, marka üzerinde rehin hakk,n,n kurulmas,, marka rehninde tescilin hükümleri, markan,n ticari i letme ile birlikte rehni, marka üzerindeki rehnin hüküm ve sonuçlar,, marka üzerindeki rehin hakk,n,n sona ermesi ve rehnin paraya çevrilmesi konular, ayr,nt,l, bir ekilde ele al,nacakt,r.

Çal, mam,z,n dördüncü bölümünde markan,n haczi incelenecektir. Markan,n haczi ile ilgili ne 556 Say,l, KHKØda ne de KØda tatmin edici düzenlemeler yer almaktad,r. Dolay,s,yla konu, esas itibariyle marka haczine, mahiyetine uygun dü tü ü ölçüde ve k,yasen uygulanabilecek, özellikle KØda yer alan ta ,n,rlar,n ve haklar,n haczine ili kin hükümler çerçevesinde incelenecektir. Bu kapsamda marka üzerindeki haciz ve haczin hükümleri, marka haczine uygulanacak hükümler, haczin usulu, haczin tescil ve etkileri, haczin hüküm ve sonuçlar, ile haczedilen markan,n paraya çevrilmesi konular, ayr,nt,l, bir ekilde ele al,nacakt,r.

Sonuç bölümü ise çal, mam,z,n genel bir de erlendirmesinden ibaret olacaktır,r.

B R NC BÖLÜM

MARKAYA L K N GENEL B LG LER

I. Markan,n Tan,m, ve Unsurlar,

1871 tarihli Alamet-i Farika Nizamnamesi ve 551 Say,l, mülga Markalar Kanunu nun aksine 556 Say,l, Markalar,n Korunmas, Hakk,nda Kanun Hükmünde Kararname de markan,n do rudan tan,m,n, içeren herhangi bir düzenlemeye yer verilmemi , bunun yerine marka, KHK n,n 5. maddesinde *öMarkan,n çerece i aretlerö* ba l, , alt,nda dolayl, yoldan ifade edilmi tir. KHK ya göre marka; bir te ebbüsün mal veya hizmetlerini bir ba ka te ebbüsün mal veya hizmetlerinden ay,rt etmeyi sa lamas, ko uluyla, ki i adlar, dâhil, özellikle sözcükler, ekiller, harfler, say,lar mallar,n biçimi veya ambalajlar, gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, bask, yoluyla yay,nlanabilen ve ço alt,labilen her türlü i aretleri içerir. Ayn, ekilde S,nai Mülkiyet Kanunu Tasar,s,nda da markan,n do rudan tan,m,n, ihtiva eden bir düzenlemeye yer verilmemi ; Tasar, n,n, *öMarka Olabilecek aretlerö* ba l,kl, 4. maddesinde kanun koyucu taraf,ndan markan,n dolayl, bir ekilde ifade edilmesi tercih edilmi tir.¹

K,saca marka; i letmelerin mal veya hizmetlerini, di er i letmelerin mal veya hizmetlerinden ay,rt etmek için kullan,lan i aretler olarak tan,m lanabilir.²

Kanun Hükmünde Kararname deki dolayl, tan,m çerçevesinde markan,n *öçizimle görüntülenebilen veya benzer bir ekilde ifade edilebilen i aretö* ve *öay,rt edicilikö* olmak üzere iki unsurdan olu tu u söylenebilir.

Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde markan,n içerece i i aretler, kanun koyucu taraf,ndan s,n,rl, bir ekilde say,lmam, (numerus clausus), bunun yerine isabetli olarak hangi i aretlerin marka olabilece i, örneklendirme yap,lmak suretiyle ifade edilmi tir. Bu ba lamda ki i adlar,, kelimeler, resimler (ekiller), harfler,

1 Tasar, n,n 4. maddesine göre marka, bir te ebbüsün mallar,n,n veya hizmetlerinin di er te ebbüslerin mallar,ndan veya hizmetlerinden ay,rt edilmesini sa lamas, ve marka sahibine sa lanan koruman,n konusunun aç,k ve kesin olarak anla ,lmas,n, sa layabilecek ekilde sicilde gösterilebilir olmas, art,yla ki i adlar, dâhil sözcükler, ekiller, renkler, harfler, say,lar, sesler ve mallar,n veya ambalajlar,n,n biçimi olmak üzere her tür i aretten olu abilir.

2 ehirali, F.H. ; **Patent Hakk,n,n Korunmas,** , Ankara 1998, s. 23.

sayılar, üç boyutlu tasarımlar, renk kombinasyonlar, gibi pek çok işaretin marka olarak tescil edilmesi mümkündür. Bu noktada önemli olan, işaretin çizimle görüntülenebilmesi veya benzer bir biçimde ifade edilebilen, basım yolu ile yayınlanıp çoaltılabilecek nitelikte olmasıdır.³ Marka olarak tescili talep edilen işaretin çizimle görüntülenebilen veya benzer bir şekilde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoaltılabilen bir işaret olması, gerektiğinde ilkin düzenlemedeki amaç işaretin, kâğıt üzerine dökülmek suretiyle tescili talep edilen markanın biçiminin ve kapsamının eksiksiz olarak tespit edilmesini sağlamaktır.⁴ Tescili talep edilen markanın kapsamının belirlenebilmesi, özellikle ses ve koku markaları, gibi somutlaştırılmaları, oldukça zor olan markalar açısından önemlidir. Uygulamada ses markalarının tescil talebi, sesin kâğıt üzerinde notalara dökülmesi suretiyle oluşturulmuş bir marka tescil başvurusu ile gerçekleştirilmektedir.

Ancak TRIPS'in 15 inci maddesi ile 2015/2436 sayılı, Avrupa Birliği (AB) Marka Direktifi ve 2015/2424 sayılı, AB Marka Tüzüğüne uygun olarak düzenlenen Tasarımın 4. maddesine, KHK'da yer alan çizimle görüntülenebilirlik şartı yerine, yeni marka türlerinin tesciline de imkan verebilecek şekilde işaretin, marka sahibine sağlanan korumanın konusunun *doğaç, keskin* olarak anlaşılabilir, yayımlanabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartı eklenmiştir. Söz konusu madde gerekçesine göre; yapılacak olan bu değişiklik ile pek çok ülkede tescili kabul görülen ses markaları, hareketli markalar gibi geleneksel olmayan marka çeşitlerinin tescili açısından zorluk yaratan çizimle görüntülenebilirlik şartı yerine, mehz AB düzenlemesindeki örnek yaklaşım benimsenmiştir. Bu kapsamda markanın sicilde gösteriminin erişilebilir, kalıcı, somut olması ve korumanın konusunun yetkili makamlar ve halk tarafından açık ve kesin olarak anlaşılabilir, yayımlanabilecek biçimde olması gerekmektedir.

Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesi, aydınlatma unsurunu doğrudan tanımlamakta, bunun yerine tarif etmektedir. Bu bağlamda bir işaret, bir teebbüsün mal veya hizmetlerini diğer teebbüslerin mal veya hizmetlerinden aydınlatma

³ Kayhan, . ; **Ticaret Hukuku** , Ankara 2007, s. 153.

⁴ Özdal, . ; **556 Sayılı, KHK'nın 5. Maddesi Çerçevesinde Marka Olarak Tescil Edilebilecek İşaretler** , İstanbul 2005, s. 45.

etmeyi sa l,yorsa o i aret, ay,rt edici niteli i haizdir.⁵ Yani markan,n ay,rt edici niteli i, markan,n herhangi bir nedenle di erlerinden farklı, olmas,n, sa layan özellikleri ifade etmesidir. Bir i aret ba lang,çtan itibaren ay,rt edici niteli e sahip olabilece i gibi bu vassf,n, sonradan zaman içerisinde de kazanabilir. ⁶

II. Markan,n Fonksiyonlar,

Markan,n hukuki ve ekonomik fonksiyonlar, ba ta olmak üzere çok çe itli fonksiyonlar, bulunmaktadır. A a ,da, markan,n dört temel fonksiyonu olan ay,rt edicilik, kaynak gösterme, garanti ve reklam fonksiyonu ele al,nacaktır.

A. Ay,rt Edicilik Fonksiyonu

Markan,n tan,m,nda da vurgulanan bu husus, bir i letmenin üretti i mal veya sundu u hizmeti, di er i letmelerin ürettikleri mal veya sunduklar, hizmetlerden farklı,la t,rma özelli idir.⁷ Markan,n bu fonksiyonu yoluyla ahsile tirilen mal veya hizmetler, al,c,s,na, çe itli mal ve hizmetler aras,nda iste ine ve ihtiyac,na en uygun olan,n, seçebilme imkân, sa lamaktadır.⁸

B. Kaynak Gösterme Fonksiyonu

Marka, bir mal,n hangi i letme taraf,ndan üretildi ini veya piyasaya sürüldü ünü yahut bir hizmetin hangi i letme taraf,ndan sunuldu unu, yani kayna ,n, gösterir.⁹ Ezcümle marka, kendisiyle üretilen mal veya sunulan hizmet ile o mal, üreten veya hizmeti sunan te ebbüs aras,ndaki i letmesel ba , ifade eder.

Ancak günümüzde, özellikle dünyanın küreselle mesi ve geli en teknoloji ile birlikte üretim, pazarlama ve ticaret yöntemlerinin de i mesi, bu ba lamda lisans sözleşmeleri gibi kulland,rma amac, güden sözleşmelerin ve franchising sisteminin yayg,nlaş mas, gibi sebepler nedeniyle kaynak gösterme fonksiyonu önemini yitirmi tir. ¹⁰

⁵ Y,lmaz, A.L. ; **Marka Olabilecek aretler ve Mutlak Tescil Engelleri** , stanbul 2008, s. 45.

⁶ Kay,han, s.154.

⁷ Çal ar, H. ; **Marka Hukuku Temel Esaslar** , Ankara 2013, s.33.

⁸ Özdal, s.47.

⁹ Karahan, S., Suluk, C., Saraç, T., Nal, T. ; **Fikri Mülkiyet Hukukunun Esaslar** , , Ankara 2013, s.153.

¹⁰ Özdal, s.47.

C. Garanti Fonksiyonu

Garanti fonksiyonu, mü teri ve i letme bak,m,ndan iki yönlüdür. öyle ki; bu fonksiyon; mü teri bak,m,ndan, üretimin kalitesinde ve bu kalitenin devaml,l, ,nda ve mallar,n kullan,lmas,na ili kin hizmetlerin tamam,nda bir garantiyi ifade eder.

letme sahibi bak,m,ndan ise üretti i mal,n veya sunmu oldu u hizmetin kalitesini muhafaza etti i sürece mü teri çevresini kaybetmeyece i konusunda bir garanti olu turur.¹¹

Bu noktada belirtmek gerekir ki garanti fonksiyonu, markan,n, üzerinde bulundu u mal,n veya o markayla sunulan hizmetin, ekonomik anlamda belli standartlar, ihtiva etti ine yönelik bir varsay,m olu turmaktad,r. Dolay,s,yla i letme sahibinin, üretmi oldu u mal veya sunmu oldu u hizmette olu turdu u kalite standard,n, hukuki anlamda koruma zorunlulu u bulunmamaktad,r.

D. Reklam Fonksiyonu

Bir mal veya hizmetin tüketiciler taraf,ndan tercih edilmesini sa lamak, o mal veya hizmeti tüketicilere tan,tmak amac,yla yap,lmas, gereken tan,t,m faaliyetleri ve pazarlama stratejileri marka yoluyla gerçekleştirilir.¹²

Markan,n reklam fonksiyonu ile ay,rt edicilik fonksiyonu aras,nda s,k, bir ili ki bulunmaktad,r. öyle ki; bir marka, ne kadar çok reklam faaliyetine konu olursa, markan,n hitap etti i tüketiciler nezdindeki ay,rt edicilik gücü ve tüketiciler taraf,ndan ak,lda kal,c,l, , o denli artacaktır. sabetli bir marka¹³ seçimi ve bu markan,n do ru reklamc,l,k stratejileri kullan,lmak suretiyle tüketicilere tant,lmas, talebi artt,r,c, bir etkiye sahiptir.

¹¹ Karahan/Suluk/Saraç/Nal, s.153.

¹² Ça lar, s.34.

¹³ Ku kusuz her i letme, mevzuata uygun olmak art,yla, markas,n, serbestçe seçme hakk,na sahiptir. Ancak seçilecek markan,n ay,rt edicilik gücünün yüksek olmas,, dikkat çekici renkler ile kombine edilerek tertiplenmesi, telaffuzunun kolay olmas, gibi hususlar o markan,n, tüketiciler taraf,ndan tercihini olumlu yönde etkileyecek hususlard,r.

III. Markanın Türleri

A. Ticaret Markası,

Ticaret markası; bir işletmenin üretimini ve/veya ticaretini yaptığı malların diğer işletmelerin mallarından ayrıştırmaya yarayan işarettir. 08.12.2014 tarihli, 29199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Marka Tescil Kanunu ile Ait Mal ve Hizmetlerin Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ (2014/2) uyarınca 34 adet mal sınıfı bulunmakta olup bu mal sınıfları için tescil edilen markalar ticaret markası olarak adlandırılmaktadır.

B. Hizmet Markası,

Hukuk sistemimizde markalara sağlanan yasal koruma ilk olarak ticaret markaları ile başlamış, hizmet markaları ise ilk olarak 556 Sayılı KHK ile koruma kapsamına dahil edilmiştir. Hizmet markası; bir işletmenin hizmetlerini diğer işletmenin hizmetlerinden ayrıştırmaya yarayan işarettir. Ticaret markasıyla aynı şekilde ifade edilen 2014/2 sayılı Sınıflandırma Tebliği uyarınca 11 adet hizmet sınıfı bulunmakta olup bu hizmet sınıfları için tescil edilen markalar hizmet markası olarak adlandırılmaktadır.

C. Bireysel Marka

Bir gerçek veya tüzel kişiye ait olup marka üzerindeki mutlak hakların bir ya da birkaç halinde veya mütekerrek mülkiyet durumunda ise birden fazla kişi tarafından kullanılmaması söz konusu olduğu markalardır.¹⁴

Ölçü Holding markası, bir ortak marka türü olmayıp, bireysel marka türüne örnek olarak gösterilebilir. Holding markası; aynı hakimiyet altında bulunan hukuken bağımsız işletmelerin, dahil oldukları grubu göstermek üzere, kendi markaları ile birlikte kullandıkları markayı ifade eder ve bu marka, çoğunlukla gruba dahil işletmeler üzerinde hakimiyete sahip olan ve ayrı bir tüzel kişiliğe haiz holding adına tescil olunur.¹⁵

¹⁴ Meran, N. ; **Marka Hakları ve Korunması**, Ankara 2008, s.30.

¹⁵ Arkan, S. ; **Ölçü Grup Markaları**, Prof. Dr. Feri Öztan'ın Armağanı, C-I, Ankara 2010, s.275.

D. Ortak Marka

556 Sayılı, KHK'nın 55. maddesinde düzenlenmiş olan ortak marka; bir sözleşme çerçevesinde, tüzel kişilik oluşturmaksızın bir araya gelen gerçek veya tüzel kişilerin oluşturdukları, birliğe dahil işletmeler tarafından üretilen mal veya sunulan hizmetleri, diğer işletmelerin mal veya hizmetlerinden ayırt etmeye yarayan ve bu işletmeler tarafından ayrı ayrı kullanılabilecek markadır.¹⁶ Ortak markanın temel amacı, ise tüzel kişilikli olmayan belli bir gruba üye olunduğunu göstermektir.¹⁷ Ortak markaya örnek olarak Marmara Birliği markası gösterilebilir.

Kanun Hükmünde Kararname'nin 57. maddesine göre; ortak markanın tescil edilebilmesi için ortak markanın kullanılması usul ve eklerini gösteren bir teknik yönetmeliğe verilmesi zorunludur.

Ortak marka da bir ticaret veya hizmet markası gibi çeşitli hukuki işlemlere konu olabilmektedir. Nitekim KHK'nın 60. maddesine göre; ortak markanın devri veya bir ortak markada lisans verilmesi, Marka Siciline kayıt halinde geçerlidir.

E. Garanti Markası,

Kanun Hükmünde Kararname'nin 54. maddesinde düzenlenmiş olan garanti markası, marka sahibinin kontrolü altında birçok işletme tarafından işletmelerin ortak özelliklerini, üretim usullerini, coğrafi menşelerini ve kalitesini garanti etmeye yarayan işlemdir. Örneğin TSE bir garanti markasıdır.

Garanti markası, diğer marka türlerinden ayrı bir nokta, sahibi tarafından kullanılmayacak olmasıdır.¹⁸ Nitekim KHK'nın 54/2 maddesinde garanti markası, marka sahibinin veya marka sahibine iktisaden bağlı olan bir işletmenin mal veya hizmetlerinde kullanılması yasak olduğu ifade edilmiştir. KHK'da garanti markası ile ilgili sahibi veya ona iktisaden bağlı olan bir işletmesi tarafından kullanılmayacağına ilişkin yasaklayıcı bir düzenleme getirilmesinin sebebi garanti markası, kullanmaya yetkili işletmeler tarafından üretilen mal veya sunulan hizmetin ortak nitelik ve özelliklerini, coğrafi menşelerini garanti etmesi ve bu konuda

¹⁶ Bilgili, F., Demirkapı, E.; **Ticari İşletme Hukuku**, Bursa 2013, s.186

¹⁷ Yıldırım, M.; **Gayrimaddi Haklar ve Vergilendirilmesi**, Ankara 2011, s.41.

¹⁸ Noyan, E.; **Marka Hukuku**, İstanbul 2004, s.133.

olu turulacak denetleme mekanizmas,n,, garanti markas, sahibinin veya ona iktisaden ba l, i letmesinin kendi kendisine i letmesinin beklenemeyece inden kaynaklanmaktad,r.

Kanun Hükmünde Kararnameın 57. maddesine göre; ortak markalarda oldu u gibi garanti markas,n,n da tescil edilebilmesi için garanti markas,n,n kullan,lma usul ve eklini gösteren bir teknik yönetmeli in TPE,eye verilmesi zorunludur.

Garanti markas, da ortak marka gibi devredilebilir; ancak do as, gere i lisans sözleşmesine konu olamaz (KHK md. 60); çünkü bu markay, kullanma hakk, sadece teknik yönetmelikte gösterilen niteliklere uygun mal üreten ya da hizmet sunan ki ilere tan,nm, t,r.¹⁹

F. Tan,nm, Marka

Tan,nm, marka kavram, herhangi bir ulusal veya uluslararası, düzenleme ile tan,mlanmam, olmakla birlikte bu kavram, ilk defa Paris Sözleşmesine ikinci mükerrer alt,nc, madde olarak girme ve Sözleşme tarafından Birlik üyesi ülkelere, tan,nm, markay,, kendi ülkelerinde tescil art, aranmaks,z,n sadece ilgili mallar yönünden korunmas, yükümlülü ü getirilmi tir. Ancak TRIPS anlaşmas,n,n 16/3 maddesi ile tan,nm, markan,n, sahibi ile ili kilendirilme ihtimalinin varl, , ve tan,nm, marka sahibinin bundan zarar görmesinin ihtimal dahilinde olmas, halinde, farklı mal veya hizmetler için de korunmas, mümkün hale getirilmek suretiyle koruma kapsam, geni letilmi tir.²⁰ Hukuk sistemimizde tan,nm, markalar, 02.06.2015 tarih ve 29374 say,l, Resmi Gazete'de yay,mlanan Anayasa Mahkemesiın 27.05.2015 tarih ve 2015/33 Esas, 2015/50 Karar say,l, karar, ile iptal edilmeden önce KHKın, 7/1-, maddesi çerçevesinde mutlak red nedenleri aras,nda yer almakta idi.

Tan,nm, markalar,n herhangi bir düzenleme ile tan,mlanmam, veya unsurlar,n,n belirlenmemi olmas, hasebiyle hangi artlar, ta ,yan markalar,n tan,nm, marka olarak Marka Siciline kaydedilece i konusunda uygulamada, TPE tarafından 17.09.2004 tarih ve 109-1 say,l, Resmi Markalar Bülteninde *öMarkalar,n*

¹⁹ Bozbel, S. ; **Fikri Mülkiyet Hukuku** , stanbul 2015, s.366.

²⁰ Ça lar, s.27-28.

Tanım, İlgili Düzeyleri ile İlgili Esaslar ve Uygulaması başlıklı, aşağıda belirlenen on sekiz maddelik tanım, ilgili kriteri çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

IV. Marka Hakkı ve Markanın Hukuki İşlemlere Konu Olması,

Marka; eylem niteliğinde olmayan, soyut ve ekonomik bir değere sahip olduğu için gayri maddi bir mal olup üzerinde somutlaştırılmadan, maldan veya kendisiyle sunulan hizmetten farklı bir hukuki rejime tabidir.²¹

Gayri maddi mallar içerisindeki mutlak haklardan olan marka hakkı, çok çeşitli hukuki işlemlere konu olabilir. KHK 15 ile 21. madde hükümleri çerçevesinde tescilli bir marka devredilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, lisans sözleşmesine konu olabilir, haczedilebilir, üzerinde rehin gibi teminat amaçlı işlemler tesis edilebilir.²² Ancak her ne kadar KHK'nın 15. maddesi hükmünden açıkça anlaşılabilir olsa da²³ marka üzerindeki hukuki işlemler bu sayılanlarla sınırlı (numerus clauses) değildir. Örneğin marka başlama, haslat kirası, trampa sözleşmelerine konu olabilir; marka üzerinde intifa hakkı tesis edilebilir ve marka, TTK md. 127/1-b uyarınca ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabilir. Ancak Finansal Kiralama Kanunu'nun 5. maddesindeki fikri ve sınai hakların finansal kiralama sözleşmesine konu olamayacağına ilişkin emredici hüküm nedeniyle marka, finansal kiralama sözleşmesine konu olamaz. Tüm bunların yanında marka, vasiyetname veya miras sözleşmesi gibi ölüme bağlı tasarruflarına da konu olabilir.

Kaynak bildirme fonksiyonunun bir sonucu olarak marka, uzun bir süre işletmeye bağlı bir unsur olarak değerlendirilmiş ve markanın işletmeden başkası tarafından kullanılmasını önleyen hukuki işlemlere konu olmasının yanı sıra, ancak zamanla markanın kaynak gösterme fonksiyonu dışında diğer fonksiyonları da ortaya çıkması ve hatta günümüzde kaynak gösterme fonksiyonunun önemini yitirmiş olması, işletmeye bağlı kuralın terk edilmesine ve bunun yerine *özellikle ilkesinin*

²¹ Bozbel, s.443.

²² Ülgen, H., Teoman, Ö., Helvacı, M., Kendigelen, A., Kaya, A., Nomer Ertan, F. ; **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul 2009, s.407.

²³ Tasarımın hukuki işlemlerle başlatılması, 148/1 maddesinde markanın konu olabileceği hukuki işlemler örneklendirme yöntemi ile sayıldıktan sonra markanın, isabetli olarak, diğer hukuki işlemlere konu olabileceği açıkça ifade edilmiştir.

benimsenmesine sebep olmu tur.²⁴ Günümüzde ayr,l,k ilkesinin bir sonucu olarak marka üzerindeki tasarruf i lemleri i letmeden ba ,ms,z olarak gerçekte tirilebilmekte, di er bir ifade ile marka, i letmeden ayr, olarak devir, haciz, rehin, gibi hukuki i lemlere konu olabilmektedir.^{25 26}

Kanun Hükmünde Kararnameønin 22. maddesinde devir, lisans, intikal, haciz, rehin ve marka sahibi hakk,ndaki de i iklikler ile ilgili hukuki i lemlerin marka tescil ba vurular, hakk,nda da uygulanaca , düzenlenmi tir.

²⁴ Arslan, K. ; **Marka Hukuku** , stanbul 2006, s.207.

²⁵ Berzek, A. N. ; **556 Say,l, Kanun Hükmünde Kararnameøde Markalar,n Düzenlenmesiö** , Prof. Dr. O uz mregünø Arma an , stanbul 1998, s.84.

²⁶ Tasar,ø,n 148/2 maddesinde birinci f,krada örneklendirme yöntemi ile say,lan hukuki i lemlerin öi letmeden ba ,ms,z olarak gerçekte tirilebilece iö ifade edilmek suretiyle ayr,l,k ilkesinin Tasar,ø da aç,kça benimsendi i görölmektedir.

K NC BÖLÜM

MARKANIN DEVR

I. Genel Olarak

Esas itibariyle bir hakk,n kazan,lmaz,; aslen, devren veya tesisen kazanma ekinde gerçeikle ebilir. Devren kazanmada hak, bütünüyle bu hakka sahip olan ki iden bir ba ka ki iye intikal etmektedir.²⁷ Bu ba lamda markan,n devrinde de marka hakk,, sahibinden devir yolu ile kazan,ld, , ve marka hakk,n,n, tüm kapsam, ile birlikte devralana geçmesi nedeniyle markan,n devri, hakk,n devren kazan,lmaz, niteli indedir.²⁸

Kanun Hükmünde Kararname~~n~~in 16/1 maddesi uyar,nca marka; tescil edildi i mal veya hizmetlerin tümü veya bir k,sm, için devredilebilir. E er tescilli bir marka, tescil kapsam,ndaki mal veya hizmetlerin tamam, için devrediliyorsa tam devir; bir k,sm, için devrediliyorsa k,smi devir olarak adland,r,lmaktad,r. Örne in 29, 30 ve 43. s,n,flar için tescilli X markas,, tüm bu s,n,flarda yer alan mal ve hizmetlerin tamam, yönünden devre konu olabilece i gibi sadece 43. s,n,ftaki hizmetler veya 43. s,n,f,n alt gruplar,ndan olan öYiyecek ve içecek sa lanmas, hizmetleriö yönünden devre konu olabilir.

Doktrinde markan,n k,smi devri ile bölünme aras,ndaki ili ki bak,m,ndan çe itli görü ler bulunmaktad,r. *KAYA*, markan,n k,smi devri ile bölünme müessesesinin benzerlik göstermesi ile birlikte bu kavramlar,n e anlaml, kavramlar olmad, ,n,, k,smi devir halinde ayn, markan,n birden fazla ki i taraf,ndan farklı, mal ve/veya hizmetlerde kullan,laca ,n,, bölünmenin ise marka ba vurusuna özgü olarak düzenlendi i görü ündedir.²⁹ *NOYAN*, Yönetmeli in 22. maddesi çerçevesinde k,smi devir sonucunda markan,n bölünmesinin mümkün oldu u görü ündedir.³⁰

²⁷ Ayan, M. ; **Medeni Hukuka Giri** , Konya 2003, s.100-101

²⁸ Ünal, M. ; **Marka Tescilinden Do an Haklarla lgili Hukuki lemler** , Ankara 2007, s.31.

²⁹ Kaya, s.209.

³⁰ Noyan, s.377.

YASAMAN ise markanın k,smi devrinin markanın bölünmesine yol açacağı ,
görüşündedir.³¹

Kanaatimizce KAYAN görüşüne katılmamak mümkün değildir. Öyle ki;
markanın k,smi devri ile bölünme kavramları, kuşkusuz benzerlik göstermekte ise
de bu kavramların farklı hukuki müesseseler olmaları, hasebiyle tescilli markanın
k,smi devri KHK'nın 16. maddesinde, marka tescil başvurusunun k,smi devri
KHK'nın 22. maddesinde, marka tescil başvurularının bölünmesi ise Yönetmeli'nin
15. maddesi ile düzenlenmiştir.³²

Kanun Hükmünde Kararname'nin 16/2 maddesine göre; bir işletmenin aktif ve
pasifleri ile birlikte devri, aksi kararla transfer, satışı, işletmeye ait markaların da
devrini kapsar. Bu durumda yazılı bir devir sözleşmesine gerek yoktur; ancak
işletmenin devrine dair yapılacak olan sözleşmede, markaların devir kapsamı,
devirde bırakılmaması, kararla transfer edilebilir.³³ Yine bu bağlamda marka, işletme ile birlikte
devredilebileceği gibi, ayrı, ilkeleri gereğince, işletmeden ayrı olarak da
devredilebilir. TTK md. 11/3 gereğince devir sözleşmesinde aksi öngörülmedikçe
devir, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet haklarını da kapsar.³⁴ KHK md. 16/4
gereğince markanın işletmeden başkası olarak devri, mal veya hizmetlerin coğrafi
kaynağı, kalitesi veya markanın kendisi ile ilgili olarak halkın yanılgıya
düşürebilecek nitelikte ise, yeni marka sahibi halkın yanılgıya düşürmeyecek şekilde
mal veya hizmetlerde marka tescilinin sağlanması, bir hale getirilmesini kabul etmediği
takdirde devir işletme Enstitüsü tarafından yapılmaz. Türkiye'de üretilen sardana
peynirler için kullanılan bir peynir markasının meşhur Hollanda peynirleri üreten
bir şirkete devredilmesi, devir nedeniyle malın coğrafi kaynağı konusunda
yanılgıya düşürme olarak verilebilir.³⁵ Kanaatimizce bu düzenlemenin
getirilmesindeki amaç, bir yandan tüketicileri korumak, diğer yandan ise yanılgıya

³¹ Yasaman, H., Altay, S. ; **Marka Hukuku 556 Sayılı KHK'ın Eriği, C-II** , İstanbul 2004, s.681.

³² Kanaatimizce bölünme müessesesinin de 556 Sayılı KHK'da düzenlenmesi gerekirdi. Nitekim
Tasarı'da bu konudaki eksiklik göz önünde bulundurulmuş ve 11/5 maddesinde bölünme ile ilgili
Marka başvurusu, başvuru sahibinin talebi üzerine, tescil edilene kadar, başvuru kapsamındaki mal
veya hizmetler bakımından iki ya da daha fazla başvuruya bölünebilir. Örnekteki bir düzenleme
getirilmiştir.

³³ Noyan, s.376.

³⁴ Çolak, U. ; **Türk Marka Hukuku** , İstanbul 2016, s.615.

³⁵ Çolak, s.620.

bir ekilde gerçekle tirilen marka devirleri ile ayn, sektörde faaliyet gösteren i letmeler aras,nda olu abilecek haks,z rekabeti engellemektir.

Özellikle tüketicileri korumaya ve ayn, zamanda markan,n jenerikle mesini önlemeye yönelik, kamu düzenine ili kin olan hükümlerden biri olan KHKø,n 16/5 maddesi hükmü, 15.05.2015 tarih ve 29356 say,l, Resmi Gazeteøde yay,mlanan AYMønin 13.05.2015 tarih ve 2015/49 E. , 2015/46 K. say,l, karar, ile iptal edilmi tir. pthal edilen bu f,kra hükmü gere ince tescilli bir markan,n devri s,ras,nda ayn, markan,n veya ay,rt edilemeyecek derecede benzerinin, ayn, veya halk, yan,lg,ya dü ürecek derecede benzeri mallar veya hizmetler için ba ka marka tescillerinin bulunmas, halinde, bu markalar,n da devredilmesi zorunlu idi. Her ne kadar KHK md. 16/5 hükmü, AYM taraf,ndan esas yönünden incelenmesine gerek olmaks,z,n ekli yönden Anayasaøya ayk,r, oldu u gerekçesi ile iptal edilmi olsa da söz konusu f,kra hükmünün içerik olarak kaynakça AB Marka Tüzü ünde yer almamas, ve ayr,ca markan,n ba ,ms,zl, , ilkesine de ayk,r, olmas,³⁶ nedenleri ile doktrinde ele tirilmekte idi.

Markan,n devri i lemi, tescil edildi i mal ve/veya hizmetler çerçevesinde, yani konu itibariyle yap,labilir. Bu durum, ülkesellik prensibinin bir sonucudur. Tescilli marka hakk, sahibinin, markas,n,, bölmek suretiyle Türkiyeønin farklı, farklı, bölgeleri için farklı, ki ilere devretmesi mümkün de ildir. Örne in marka hakk, sahibi markas,n,, sadece Manisa ilinde kullan,lacak ekilde devredemez. Ayr,ca bölgesel devir yasa , nedeniyle, marka devir anla malar, yoluyla Türkiye içerisinde pazar payla ,m, yaratmak da mümkün de ildir.³⁷ Ancak marka hakk, sahibinin, markas,n,, lisans sözleşmesi veya marka üzerinde intifa hakk, kurulmas, suretiyle bölgesel olarak kulland,rmas, konusunda muhtariyeti bulunmaktadır. Di er yandan ülkesellik prensibinin sonucu olan bölgesel devir yasa ,, marka hakk, sahibinin markas,n,, farklı, ülkelerde farklı, ki iler ad,na devretmesine herhangi bir engel olu turmaz.³⁸

³⁶ Oytaç, K. ; **Kar ,la t,rnal, Markalar Hukuku** , stanbul 2002, s.206.

³⁷ Çaml,el Taylan, E. ; **Marka Hakk,n,n Kullan,m,yla Paralel thalat,n Önlenmesi** , Ankara 2001, s.250-251.

³⁸ Kaya, s.209. , Yasaman/Altay, C-II, s.683-684.

II. Devrin Hukuki Niteli i ve Hükümleri

Haklar, konular,na göre, malvarl, , haklar, ve ah,s varl, , haklar, olmak üzere iki türdür. Kural olarak malvarl, , haklar,, çe itli hukuki i lemlerle ba kas,na devredilebilirken; ah,s varl, , haklar, herhangi bir hukuki i lemle devredilemedi i gibi ölüm halinde de mirasç,lara intikal etmez.³⁹ Mutlak haklardan olan marka hakk,, bir malvarl, , hakk,d,r.

Bir hakk,n, sahibinin malvarl, ,ndan ç,kmak suretiyle bu hakk, devralacak ki inin malvarl, ,na intikal etmesi için taahhüt i lemi (borçland,r,c, i lem) ve tasarruf i lemi olmak üzere yap,lmas, gereken iki a amal, i lem bulunmaktad,r.⁴⁰

Tasarruf i lemi, bu i leme konu olan hakk, do rudan etkileyen ve yap,ld, , anda sözleşme yapan,n malvarl, ,nda do rudan bir azalma meydana getiren i lemlerdir.⁴¹ Yani bir tasarruf i lemi yap,ld, , takdirde, bu i lemi yapan,n malvarl, ,n,n aktifinde kendi aleyhine ve fakat ba kas, lehine bir azalma, s,n,rlama veya sona erme söz konusu olmaktadır.⁴² Bu ba lamda markan,n devri bir tasarruf i lemidir ve içeri i itibariyle alaca ,n temlikinin sonuçlar,n, do urur.⁴³ Markan,n devri i leminde marka hakk,, devir artlar, çerçevesinde, k,smen veya tamamen marka hakk, sahibinin malvarl, ,ndan ç,kmakta ve markay, devralacak olan ki inin mal varl, ,nda dahil olmaktadır.⁴⁴

Marka, bir tasarruf i lemne konu olmak suretiyle devredilebilece i gibi markan,n devrinin taahhüt edilmesi de mümkündür. Markan,n devrinin taahhüt edilmesi ise borçland,r,c, bir i lemdir. Borçland,r,c, i lemler, hakka do rudan do ruya etki etmeyen ve malvarl, ,n,n pasifinin artmas,na yol açan i lemlerdir. Markan,n devri taahhüdü, bir ivaz kar ,l, , gerçekleştirilmemi ise ba , lama; ivazl, bir i lem

³⁹ Zevkliler, A. ; **Medeni Hukuk** , Ankara 1999, s. 123.

⁴⁰ Aslanta , Z. ; **Markan,n Devri** , Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, zmir 2011, s.69. (Yay,mılanm,)

⁴¹ Ayiter, K. ; **Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri** , Ankara 1953, s.13.

⁴² Tekinay, S. , Akman, S. , Burcu lu, H. ; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler** , stanbul 1993, s.46.

⁴³ Karan, H. , K,l,ç, M. ; **Markalar,n Korunmas, 556 Say,l, KHK erhi ve lgili Mevzuat** , Ankara 2004, s.329.

⁴⁴ Kaya, s.336.

olarak gerçekle tirilmi ise kar , edimin türüne ba l, olarak sat,m veya trampa sözle mesi ekinde kar ,m,za ,kabilir.⁴⁵

Markan,n devrinin taahhüt edilmesi bir n sözle me niteli inde de ildir. n sözle me; bir sözle menin ileride kurulmas,na ili kin yap,lan sözle medir ve geçerlili i, kural olarak, ileride kurulacak olan sözle menin ekline ba l,d,r (TBK md. 29). Yap,lmas, taahhüt edilen sözle me bir tasarruf i lemi oldu u takdirde; yap,lacak olan sözle me, n sözle me niteli inde olmay,p ba l, ba ,na bir sözle medir.⁴⁶ Dolay,s,yla markan,n devri, bir tasarruf i lemi olmas, hasebiyle ba l, ba ,na bir sözle me olup n sözle menin konusunu olu turamaz.⁴⁷

Markan,n devredilmesine ili kin taahhüt, bir n sözle me niteli i ta ,mad, ,ndan, ileride kurulacak olan sözle menin ekline ba l, olmas,na ili kin TBK 26/2 maddesi hükmü, bu noktada uygulama alan, bulmayacaktır.⁴⁸ Ancak tescilli bir marka üzerindeki hukuki i lemlerin yaz,l, olarak yap,lmas, gerekti ine ili kin KHK md. 15/2 hükmü ile markan,n devrinin yaz,l, olarak yap,lmak suretiyle taraflarca imzalanmas,n,n gerekti i ve aksine yap,lacak sözle melerin geçersiz oldu u yönündeki KHK md. 16/3 hükmü göz önünde bulunduruldu unda, markan,n devrine ili kin taahhüdün de devir sözle mesi ile ayn, ekle tabi oldu u kabul edilmelidir.⁴⁹

Marka, teminat amal, olarak da devredilebilir. Teminat amac,yla yap,lan devirde marka hakk, sahibi, marka üzerinde alacakl, lehine bir rehin hakk, tesis etmek yerine, alacakl,n,n alaca ,na teminat olu turmak amac,yla markay, ona inançl, olarak devretmekte ve bu suretle marka üzerindeki mülkiyet hakk,n, alacakl,yla inançl, olarak geçirmektedir.⁵⁰ Dolay,s,yla söz konusu (inançl,) devrin sicile kaydedilmesinden sonra markan,n mülkiyeti el de i tirmi olaca ,ndan, marka hakk, sahibinin yapabilece i tüm i lemleri, markay, inançl, olarak devralan ki i de yapabilir. Örne in devrald, , markaya dayanarak bir markan,n ilan,na itiraz edebilir veya koruma süresi dolmakta olan markan,n koruma süresinin yenilenmesini talep

⁴⁵ Aslanta , s.71.

⁴⁶ O uzman, K. , z, T. ; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler** , stanbul 2000, s.140.

⁴⁷ Yasaman/Altay, C-II , s.685.

⁴⁸ Yasaman/Altay, C-II, s.685.

⁴⁹ Kaya, s.210.

⁵⁰ Sirmen, L. ; **Alacak Rehni** , Ankara 1990 , s.39. , Meran, s.279.

edebilir. Ancak markan,n teminat amac,yla devri inançl, i lem niteli inde oldu u için bunun inanç sözleşmesi ile tamamlanmas, ve temin edilen alacak ifa edildikten veya herhangi bir nedenle sona erdikten sonra markan,n iade artlar,n,n belirlenmesi gerekir.⁵¹ Ayr,ca her ne kadar markan,n teminat amac,yla devrinin sebebini teminat anlaşması, olursa da devir sözleşmesi, ba l, ba ,na soyut bir hukuki işlem olup geçerliliği teminat anlaşması,n,n geçerliliğine ba l, de ildir.⁵²

III. Markan,n Devrinde Eki ve Tescilin Hükümleri

A. Marka Devir Eki

1. Markan,n Sözleşme ile Devri

Kanun Hükmünde Kararname'nin 16/3 maddesi gereince markan,n sözleşme ile devrinin geçerli olabilmesi için devir sözleşmesinin yazılı olarak yapılması, ve bu sözleşmenin taraflarca imzalanması, gerekir. Bu bağlamda KHK md. 16/3'te devir sözleşmesi için öngörülen eki şart, bir geçerlilik şartı olup, bu şartla uyulmadan yapılan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.⁵³

Kanun Hükmünde Kararname'nin 16/3 maddesinde ifade edilen eki şart, adi yazılı eki şart olup resmi yazılı eki şartı aranmamaktadır.⁵⁴ Yani devir sözleşmesinin noter veya başka herhangi bir resmi kurum nezdinde düzenleme veya onaylama

⁵¹ Arkan, S. ; **Marka Hukuku , C-II** , Ankara 1998, s.179.

⁵² Aslan, B. ; **Marka Üzerindeki Hukuki Şartlar** , İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s.24. (Yayınlanmamış), Öztürk, G. ; **inanç, Şartlar** , Ankara 1998, s.73.

⁵³ Yargıtay 11. H.D. 17.06.2010 tarih ve 2008/11975 E. 2010/7048 K. sayılı kararında özetle şu ifadelerle yer vermiştir: öf 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'de markan,n veya kullanımı hakkındaki düzenlenmiş olup tek taraflı, muvafakat ile marka kullanımı,na müsaade edilip edilemeyeceği hususunda bir düzenleme ise yoktur. Tescilli bir marka yazılı sözleşme ile devredilebilir. Bu durumda dosyaya sunulan protokoller incelenerek usule uygun olarak markan,n devredilip devredilmediği araştırılmalıdır. Somut olayda, açığa anılan KHK'nin 16. maddesine uygun biçimde kararlaştırılarak yazılı olarak imzalanmış bir sözleşmeye dayalı, marka devri bahis konusu değildir. Markan,n dosyada mevcut protokollerin içeriği itibarıyla 556 Sayılı KHK'nin 16. maddesine uygun bir şekilde devredilip devredilmediği tartışılmaz, ayrıca davacıların protokollerin eki yerine getirilmediğinden hükümsüz oldu na dair yaptıkları iddiası, üzerinde durulup sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı eki şartla karar verilmesi doğru görülmemiştir. ö (<http://www.sinerjimevzuat.com.tr> 14/07/2016)

⁵⁴ Mülga 551 Sayılı Markalar Kanunu'nda ise devir sözleşmesinin geçerli olabilmesi için resmi yazılı eki şartı aranması, devir sözleşmesinin noter tarafından düzenlenmesi gerektiği hükme bağlanmıştır, (md. 34/3).

eklinde yap, lma zorunlulu u bulunmamaktad, r; ancak bu ekilde gerçekle tirilen devirler taraflara ispat kolayl, , sa lar.⁵⁵

Her ne kadar KHK taraf,ndan devir sözle mesinin geçerlili i için adi yaz,l, ekil yeterli görülse de Yönetmeli in 19. maddesinde devir veya k,smi devrin geçerli olarak marka sicilinde kaydedilebilmesi için KHK'n, n arad, , ekil art,ndan daha a ,r bir ekil art, ngrlm olup devir sözle mesinin noter onayl, olmas, aranmaktad, r. Yönetmelik ile getirilen bu düzenleme, üstün norm olan KHK 16/2 ve 16/3 maddelerine ayk,r,l,k te kil etmesi ve normlar hiyera isine ayk,r,l,k olu turmas, nedeniyle hukuka ayk,r,d,r.⁵⁶ Ancak doktrin taraf,ndan getirilen ele triler de göz önünde bulundurulmak suretiyle Tasar,ø n,n *Hukuki lemler*  ba l,kl, 148/4 maddesi ile, isabetli olarak, konu ile ilgili gerekli yasal düzenleme gerçekle tirilmi tir.⁵⁷

Mevcut uygulamada TPE, Yönetmeli in 19/son f,kras,nda yer alan *Makul nedenlerle pheyeye d ölmesi halinde Enstitü, mülkiyet de i ikli i talebine ili kin olarak, talep sahibinden gerekti inde noter tasdiki de dahil her türlü delilin sunulmas,n, isteyebilir.*  hükmüne dayanarak devir sözle melerinin, o unlukla, noter onayl, olmas,n, aranmaktad, r. Devir i leminin, mutlak haklardan olan mülkiyet hakk,n,n s,n,rland,r,lmas, veya tamamen sona ermesi sonucunu do urmas, nedeniyle önem te kil etmesinden dolay, bu uygulamadaki amaç, kötüniyetli devirlerin önüne geçmek suretiyle taraflar, korumakt, r.⁵⁸

Yönetmeli in 19. maddesinde devir veya k,smi devrin sicile kaydedilebilmesi için a a ,daki belgeler aranmaktad, r:

⁵⁵ Kaya, s.211.

⁵⁶ Tekinalp, . ; **Fikri Mülkiyet Hukuku** , stanbul 2005 , s.431.

⁵⁷ Tasar, 148/4 maddesine göre; hukuki i lemler, yaz,l, ekle tabidir. Devir sözle melerinin geçerlili i, ancak noter taraf,ndan onaylanm, ekilde yap,lm, olmalar,na ba l,d,r. Tasar,ø n,n konu ile ilgili gerekçesinde; uygulamada kötüniyetli birden çok devir yap, lmas, durumlar,yla kar ,la ,lmas,, bu durumun hak kay,plar,na neden olmas,, hak sahipli i konusunda tereddütlerin ortaya ,kmas, gibi nedenlerle, s,nai mülkiyet hakk,n,n devri için resmi yaz,l, eklin bir geçerlilik art, olarak düzenlendi i ifade edilmi tir.

⁵⁸ Belek, V. ; **Markan, n Devrinin, Haczinin ve Bu lemler A,s,ndan Marka De erlemesinin ncelenmesi** , TPE Uzmanl,k Tezi, Ankara 2011, s.28.

- Talep dilekçesi⁵⁹
- Ücretin ödendi ini gösterir bilgi⁶⁰
- Devre konu marka tescil numaras, ile marka ad,n,n yer ald, ,, k,smi devirler için devredilen mal veya hizmetlerin belirtildi i noter tasdikli devir sözleşmesi.
- Talep vekil arac,l, ,yla yapılm, sa 9 uncu maddeye uygun olarak düzenlenmi vekaletname.

K,smi devir halinde, k,smi olarak devredilen mal ve/veya hizmetler için, k,smi devralan ad,na yeni bir marka dosyas, olu turularak devir kapsam, mal ve/veya hizmetleri içeren marka tescil belgesi yeni marka tescil numaras, verilerek düzenlenir. Marka, yeni tescil numaras, ile ilk tescil tarihi de belirtilerek sicile kaydedilir ve Resmi Marka Gazetesinde yay,mlan,r. Yeni olu turulan marka tescil belgesi için belge düzenleme ücreti al,n,r.

Ayr,ca Tasar,ø da, marka hakk,n,n birden fazla sahibinin bulundu u ve bu ki ilerden birinin, kendi pay,n, tamamen veya k,smen üçüncü bir ki iye satmak istemesi durumunda, di er payda lar,n bu pay üzerinde önal,m haklar,n,n bulundu u ekinde, mevcut KHKda olmayan bir hüküm getirilmir.⁶¹ Tasar,ø,n,n 148/3 maddesi ile gayrimaddi hak niteli inde olan markan,n payl, mülkiyete konu oldu u durumlarda yasal önal,m hakk, özel olarak düzenlenmi tir.

⁵⁹ Markan,n tam devri için öMarka Mülkiyet De i ikli i Talep Formu (M106)ö , markan,n k,smi devri için ise öMarka K,smi Devir Talep Formu (M107)ö kullan,l,r. Söz konusu talep formu örnekleri <http://www.tpe.gov.tr/> internet sitesinde yer almaktadır.

⁶⁰ 2016 tarihi itibariyle devir-k,smi devir i lemi kay,t ücreti fiziki evrak ile gerçekleştirilen talepler için 750 TL, çevrimiçi gerçekleştirilen talepler için 500 TL'dir.

⁶¹ Konu ile ilgili Tasar,ø,n,n 148/3 maddesine göre; s,nai mülkiyet hakk,n,n birden fazla sahibi olmas, durumunda sahiplerden birinin kendisine dü en pay, tamamen veya k,smen üçüncü ki iye satmas, halinde, di er payda lar,n önal,m hakk, vard,r. Yap,lan sat, , al,c, veya sat,c, taraf,ndan di er payda lara bildirilir. Önal,m hakk,, sat, ,n hak sahibine bildirildi i tarihin üzerinden üç ay ve her halde sat, ,n üzerinden iki y,l geçmekle dü er. Taraflar,n anla amamas, halinde, önal,m hakk, al,c,ya kar , dava aç,larak kullan,l,r. Önal,m hakk, sahibi, ad,na pay,n devrine karar verilmeden önce, sat, bedelini, mahkeme taraf,ndan belirlenen süre içinde mahkemenin belirleyece i yere nakden yat,rmakla yükümlüdür. Cebri art,rmayla sat, larda önal,m hakk, kullan,lamaz.

2. Marka,n, Ticari İletmelerin Devri veya Birle mesi ya da Ortaklıklar,n Birle mesi Yoluyla Devri

Marka, ticari İletmeler de dahil olmak üzere bir İletmenin aktif ve pasifleri ile birlikte devri (KHK md. 16/2; TBK md. 202) veya iki İletmenin birle mesi (TBK md. 203) yahut iki İirketetin birle mesi (TTK md. 136-158) durumunda, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, takdirde, devir veya birle mesi İletmeleri kapsamında elde İtirir.⁶²

Türk Borçlar Kanunu md. 202'de düzenlenmiş olan İletme devrinin gerçekleşmesi için İletmenin aktif ve pasif kalemleri ile birlikte devredilmiş olması şarttır. Ancak bu düzenleme, ticari İletmeye dahil tüm malların, unsurların devir kapsamında yer alması gerektiği gibi bir zorunluluk oluşturmaz. Taraflar, devrin kapsamında, münferit bazı unsurları hariç tutmak suretiyle belirleyebilirler; ancak böyle bir durumda devrolunan unsurlar ile birlikte ticari İletmenin, İletme olarak devam, mümkün olmalıdır.⁶³

Ticari İletmenin sadece aktif kalemlerinin devredilmesi, buna karşın pasif kalemlerinin devredilmemesi durumunda hukuka uygun bir devir gerçekleşemez. Nitekim Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir.⁶⁴ Ticari İletmenin aktif kalemleri, İletme tarafından kullanılan kredinin ve İletmeye verilen borçların alacaklılara karşı, doğrudan teminat oluşturmakta olup devir İletminin aktiflerinin yanında pasifleri de kapsamaması, alacaklıların korumaya yönelik getirilmiş emredici bir düzenlemedir. Dolayısıyla sadece aktiflerin devrini öngören bir devir sözleşmesi, TBK md. 203 çerçevesinde kesin olarak hükümsüzdür.⁶⁵

⁶² Tekinalp, s.431. , Yasaman/Altay, C-II, s.687. , Ülgen/Teoman/ Helvacı/ Kendigelen / Kaya / Nomer-Ertan , s.409. , Kaya, s.212.

⁶³ Ünal, s.49. , Arkan, S. ; **Ticari İletme Hukuku** , Ankara 2015, s.42. (Çalışmamız boyunca ilgili eser için sadece "Arkan" ifadesi kullanılacaktır.)

⁶⁴ Yargıtay 11. H.D. 25.11.2002 tarih, 2002/6575 E. , 2002/10964 K. sayılı onama kararında özetle şu ifadeler yer almıştır : "Mahkeme iddia, savunma toplanan kanıtlar ve benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda, Dilber ve Özlem'in kişilerine ait markayı, sadece İletmeyi ve sadece aktifleriyle birlikte Abdullah'a devrettiği, 556 sayılı, KHK'nın 16/2 maddesiyle oluşturulan mamas, nedeniyle marka,n İletme ile birlikte davalı,n selefi Abdullah'a geçmediği, marka,n aynı kişiler tarafından davacıya devredilmesi nedeniyle davacı,n marka,n sahibi olduğu, Abdullah'ın İletme devrine rağmen marka bavasurunda bulunmaması,n da bu yorumu güçlendirdiği gerekleriyle, davalı,n kabulüne karar vermiştir" hükmün ONANMASINA. (Karan/Kılıç, s.336-337 , Meran, s.279-280)

⁶⁵ Arkan, s.42. , Tekinay/Akman/Burcuoğlu, s.281.

Türk Ticaret Kanunu md. 11/3, ticari işletmenin duran malvarlığı, işletme de erini, kiracılar hakkı, ticaret unvanı, ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı, unsurları, ile birlikte markayı, da ticari işletmenin devam, için gerekli olan unsurlar arasında de erlendirmiş ve aksine sözleşme bulunmadıkça, sayılan bu unsurların devir kapsamında yer alacağı, düzenlemiştir. KHK md. 16/2'de de bu düzenlemeye paralel olarak işletmenin aktif ve pasiflerinin devrinin, aksine sözleşme bulunmadıkça, işletmeye ait markanın da devredilmesi sonucunu da uracağı, ifade edilmiştir. Bu düzenlemeler çerçevesinde işletmenin devri halinde marka devredilmek istenmiyor ise bu hususun devir sözleşmesinde açıkça belirtilmesi gerekir. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin verdiği olduğu 29.04.2004 tarih ve 2003/10578 E., 2004/4686 K. sayılı onama kararında; *ÖMarka üzerindeki hakları, saklı tutmadan bir işletmeyi aktif ve pasifleri ile devreden kişi markasını, da devretmiş sayılır. Ö* demek suretiyle konu ile ilgili görüşünü ortaya koymuştur.⁶⁶

Ancak Yargıtayın bu kararı, doktrinde; bir tüzel kişilerin ortakları, kendi payları, tamamını, bir üçüncü kişiye devretmesi nedeniyle meydana gelen pay sahiplerindeki de iktisadilerin, marka hakkı, sahibi olan tüzel kişilerin hak sahipliğinde herhangi bir de iktisadiler olurmaya, ve dolayısıyla buradaki hukuki uyuşmazlık, KHK md. 16 kapsamında de erlendirilemeyeceği, kararın hatalı, gerekçeye dayandığı, gerekçeleri ile eleştirilmiştir.⁶⁷

Gerçekten de bir tüzel kişilerin ortakları, şirketler hukuku anlamında kendi payları, ile ilgili yapacakları, tasarrufları, tüzel kişilik adına tescil edilmiş marka veya markaları, hak sahipliğinde herhangi bir etki olurmaz. Kanaatimizce bu bağlamda KAYA tarafından getirilen eleştiriyi katılmak gerekmektedir.

Markanın, sözleşme ile devrinde olduğu gibi, işletmenin devri yoluyla da kismen olarak devredilmesi mümkündür. Ticari işletme adına kayıtlı, marka veya markalardan bir veya birkaçının devir kapsamı, devrinde bırakılmaması, isteniyorsa devir

⁶⁶ Kararda özetle şu ifadeler yer verilmiştir: *Ö* Mahkemece, iddia, toplanan kanıtlar ve tüm dosya kapsamına göre, davacıların marka üzerindeki hakları, ayrı tutmadan hisselerini davalıya devrettikleri, devrin işletmenin aktifinin bir parçası, olan marka hakkını, da kapsadığı, gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. *Ö* hükmün ONANMASINA *Ö* (Karan/K,1,ç, s.337)

⁶⁷ Kaya, s.213.

sözle mesinde, kapsam d, ,nda b,rak,lmas, istenen markalar,n tereddüte mahal vermeyecek ekilde belirtilmesi gereklidir. Ancak i letme devri halinde markan,n devredilip devredilmedi i konusunda tereddüt bulunmas, halinde markan,n devredilmi oldu u kabul edilmelidir.⁶⁸

letmenin veya malvarl, ,n,n devrini düzenleyen TBK md. 202 ile i letmelerin birle mesini düzenleyen TBK md. 203 hükümleri, i letmeyi i leten irketler ile onlar,n ortaklar,n,, özetle ah,s unsurunu etkilememektedir. TTKøda ise bir irketin di erini devralmas, suretiyle birle me ile birden fazla irketin yeni bir irket çat,s, alt,nda bir araya gelmeleri suretiyle birle melerine ili kin düzenlemeler bulunmaktadır (TTK md. 136-158). Dolay,s,yla konuya ili kin her iki kanunda yer alan hükümler, farklı hukuki müesseselere ili kindir.⁶⁹

Türk Ticaret Kanunu kapsam,nda gerçekte en birle melerde külli halefiyet prensibi geçerlidir (TTK md. 136/4). Yani birle me ile birlikte devrolunan irketin malvarl, , içerisinde bulunan ve devredilmeleri yasal olarak bir takım ekil ko ullar,na ba lanm, olan ta ,n,r, ta ,nmaz, fikri ve s,nai mülkiyet haklar, gibi unsurlar,n devredilmeleri için ayrı ayrı sözleşme yap,lmas,na gerek olmaks,z,n, bu unsurlar kül halinde devralan irketin malvarl, ,na intikal edecektir. Buna kar ,n TBK kapsam,nda gerçekte en i letmenin devrinde ise cüzi halefiyet prensibi geçerlidir. Yani devir ile birlikte devrolunan i letmenin malvarl, , unsurlar, kendili inden devralana intikal etmez. Devrolunan i letmenin malvarl, , içerisinde bulunan ve devredilmeleri yasal olarak bir takım ekil ko ullar,na ba lanm, olan unsurlar,n her birinin, kendileri için öngörülen ekil ko ullar,na uyulmak suretiyle, tek tek devredilmesi gerekir. Örne in ticari i letmenin malvarl, , aras,nda bir gayrimenkul var ise bunun tapuya tescil edilmesi, menkuller için ise bunlar,n zilyetli inin devredilmesi gerekir.⁷⁰

Türk Borçlar Kanunu aç,s,ndan ticari i letmenin devredilmesi veya birle mesi sonucunu do uran sözleşmeler için herhangi bir ekil art,⁷¹ öngörülmemi tir. TTK

⁶⁸ Yasaman/Altay, C-II, s.687.

⁶⁹ Arkan, s.41.

⁷⁰ Arkan, s.42.

⁷¹ İstanbul 2. FSHHMønin 2004/287 numaral, dosyas,na konu dava hakk,nda verilen bir bilirki i raporunun sonuç k,sm,nda özetle u ifadelere yer verilmi tir: öi Daval,n,n tescilsiz Hülya

aç,s,ndan ise ticari i letmenin devredilmesi için devir sözleşmesi yazılmalı, olması gerekir ve bu sözleşme, ticari i letmenin bütünüyle devri için yeterlidir.⁷² Ancak bu noktada zorunlu tasarrufların yerine getirilmesi, sadece yazılı bir devir sözleşmesi ve bu sözleşmenin Ticaret Sicilinde tescili ile hüküm doğurur ticari i letmenin devrinde aleniyet fonksiyonunun sağlanması, marka gibi özel sicillere kaydedilmesi gereken unsurlar açısından önem arz etmektedir. Aleniyet fonksiyonunun sağlanması, amaçyla TSYÖ'nün 135. maddesi ile getirilen düzenlemeye göre ticari i letmenin devrinde, devredilen i letmenin malvarlığına dahil olan fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan mal ve hakların devralan adına tescilinin gecikmeksizin yapılması, amaçyla, müdürlük tarafından ticari i letmenin devrinin tescili ile eş zamanlı olarak ilgili sicillere derhal bildirilir.⁷³ Bu hüküm karıştırmada devre konu ticari i letmenin malvarlığı, unsurunu içerisinde, tescil başvurusu yapılmış veya tescilli olan marka veya markalar bulunduğu takdirde, ilgili Ticaret Sicil Müdürlüğü tarafından devrin, TPEÖ'ye bildirilme zorunluluğu bulunmaktadır.

Yönetmeliğin 19. maddesinde birleşim ve ticari i letmelerin devralınması, sonucunda markanın mülkiyetinde meydana gelecek devir işlemlerinin sicile kaydedilebilmesi için aşağıdaki belgeler aranmaktadır:

- Talep edilen i letme işleminin talep dilekçesi.
- Talep konusu i letmenin yayımlandığı, Ticaret Sicil Gazetesi bilgisi veya belgesi veyahut yetkili mercilerce onaylanmış belge.
- Ücretin ödendiğini gösterir bilgi.⁷⁴

markasının, 30 Ekim 2001 tarihli sözleşme ile usulüne göre devraldığı, bu sözleşme Osman Yaşar Aktarın yetkili müdürü olarak imza attığı, BK 179 (TBK 202) maddesine göre i letmenin devrinin yazılı şekilde yapılması, ve marka devrinin buna göre geçerli olduğu (Yasaman, H. ; **Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukuki Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, C-II**, İstanbul 2005, s.251.)

⁷² Erdem, H.E. ; **ÖTürk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İletmenin Devri**, Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan C-İö, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Cilt 8, Özel Sayı, 2013., s.997.

⁷³ Erdem, s.1003.

⁷⁴ 2016 tarihi itibarıyla birleşim, bölünme veya aynı sermaye koyma borcu gibi yapısal devir işlemlerine ilişkin i letme kayıtlı ücreti fiziki evrak ile gerçekleştirilen talepler için 640 TL, çevrimiçi gerçekleştirilen talepler için 425 TL'dir.

- Talep vekil aracılıyla yapılmış, sa 9 uncu maddeye uygun olarak düzenlenmiş vekaletname.

3. Markanın Mahkeme Kararıyla veya Cebri İcra Marifetiyle İktisabı,

Markanın mahkeme kararıyla veya cebri icra yoluyla iktisap edilmesi mümkündür. KHK md. 16/3'teki düzenleme çerçevesinde, markanın mahkeme kararıyla veya cebri icra yoluyla iktisap edilmesi durumunda yazılı olarak aranmaz. Çünkü bu durumda, mahkeme kararıyla veya icra satışıyla, tutanağıyla yazılı olarak gerçekleşmiş olmaktadır. Devralan, bu evraklarla birlikte TPE'den tescil talebinde bulunabilir.⁷⁵

Konu ile ilgili olarak, dava konusu markanın davacıya devredilmesine ilişkin verilen mahkeme kararıyla aynı zamanda markanın tesciline de karar verilip verilemeyeceği sorusu gündeme gelmektedir. Bu noktada KHK 16/6 maddesi çerçevesinde, tescil işleminin TPE tarafından gerçekleştirilen idari işlem olduğu ve mahkemenin, idarenin yerine geçmek suretiyle işlem tesis etmesinin doğurmayacağı; dolayısıyla mahkemenin, sadece markanın davacıya devrine ilişkin vereceği karar ile yetinmesi gerektiği söylenebilir.⁷⁶

B. Tescil

Kanun Hükmünde Kararname'nin 16/6. maddesine göre markanın devri, taraflardan birinin talebi üzerine, marka siciline kaydedilir ve yayınlanır. Söz konusu düzenleme çerçevesinde, devir işleminin sicile kaydedilmesini TPE'den talep etme hakkı, hem devreden hem de devralan tarafa aittir.

Kanun Hükmünde Kararname'nin 60. maddesi hükmü gereği ortak ve garanti markaların devredilmesi, sicile kayıtlı halinde geçerlidir. Diğer bir ifadeyle bu markaların devri açısından sicile kayıtlı kurucu etkiyi haizdir. Her ne kadar devir işleminin sicile kayıtlı, özellikle hukuki işlem güvenliğini açısından önem arz etse de garanti ve ortak markaların devirleri dışında, devir işlemlerinin marka siciline kaydedilme zorunluluğu bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu kapsamdaki devir işlemlerinin sicile kayıtlı olarak, etkiyi haizdir. Ancak bu durum doktrin tarafından eleştirilmektedir. ÇOLAK'a göre; devrin, kural olarak, sicile kaydedilme

⁷⁵ Ülgen/Teoman/ Helvacı/ Kendigelen/Kaya/Nomer-Ertan, s.409. , Kaya, s.214.

⁷⁶ Çolak, s.635. , Yargıtay 11. H.D. 07.07.2009 T. , 2007/13519 E. , 2009/8407 K.

zorunluluğunun bulunmaması, nedeniyle ortaya çıkabilecek hukuki ihtilafların önüne geçilebilmesi ve aleniyetin tam olarak sağlanabilmesi için garanti ve ortak markalarda olduğu gibi markanın devrine ilişkin sözleşmelerin marka siciline tescil edilmesi yasal olarak zorunlu hale getirilmeli ve sicile kaydedilmeyen devir sözleşmeleri geçersiz sayılmalıdır.⁷⁷ Kanaatimizce ÇOLAK'ın bu ele tirisine katılmamak mümkün değildir. Marka türlerine göre herhangi bir ayrıma yapılmaksızın devir sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için bu sözleşmelerin tescili yasal olarak zorunlu hale getirilmelidir.⁷⁸

Ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda⁷⁹ markanın devrinden sonra, devir ile leminin KHK'nın 16. maddesi çerçevesinde sicile tescil edilmeden sonuç doğurmayacağı, ve halen marka sahibinin davalı olduğu ifade edilmiştir. Kanaatimize göre Yargıtay'ın bu karar, yerinde değildir; çünkü yüksek mahkeme, verdiği olduğu bu karar ile tescile kurucu bir etki kazandırmıştır.⁸⁰ Hâlbuki yukarıda ifade edildiği gibi markanın devredilmesi için yazılı bir sözleşmenin yapılması, yeterli olup devir ile leminin sicile tescil edilmemesi olması, sadece markanın devrinden doğan yetkilerin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülememesi sonucunu doğurur. Diğer bir ifade ile marka üzerinde devir suretiyle gerçekleştirilen tasarrufla lemi ile bu tasarrufla leminin sonucunun sicile kaydedilmesinin doğuracağı hukuki sonuçlar birbirinden farklıdır.

Kanun Hükmünde Kararname md. 16/7'de devir, sicile kaydedilmediği sürece, tarafların markanın tescilinden doğan yetkileri iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyecekleri hüküm altına alınmıştır. Örneğin devralan, devirden haberdar

⁷⁷ Çolak, s.623.

⁷⁸ Nitekim Tasarruflarda da devrin sicile kaydedilmesi durumunda tescilin etkileri bakımından mevcut sistem korunmuştur. Tasarrufların 148/5 ve 148/7 maddelerine göre; devir, taraflardan birinin talebi, ücretin ödenmesi ve yönetmelikle belirlenen diğer şartların yerine getirilmesi halinde sicile kaydedilir ve Bültekte yayımlanır. Sicile kaydedilmeyen devir ile lemlerinden doğan haklar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Garanti markasının veya ortak markanın devri, sicile kaydedildiği takdirde geçerlidir.

⁷⁹ Öf Davacı, zarar gören kişi tarafından dava hakkının bulunduğu, tescil başvurusu reddedildiğinden zarar gören durumda olduğu, davalının markasının devrettiği şirket adına bir tescilin henüz gerçekleştirmediği, ihtiyati tedbir kararının Enstitü tarafından kayıtlara geçirilmesi nedeniyle de zaten devrin tescil edilemediği, dolayısıyla KHK'nın 16. maddesine göre devir ile lemi, tescil edilmeden sonuç doğurmayacağı, ve sonuçta halen marka sahibinin davalı olduğu gerekçeleriyle davanın kabulüne karar verilmiştir...ö (Yargıtay 11. H.D. 09.10.2000 tarih ve 2000/7005 E. 2000/7974 K.) (<http://www.sinerjimevzuat.com.tr/> 14/07/2016)

⁸⁰ Aslanta, s.113., Ünal, s.67.

olmayan lisans alandan lisans ücretini talep edemeyecek ve markanın devredildiğini bilmeyen iyiniyetli üçüncü kişi konumundaki lisans alan da sicilde hala marka sahibi olarak görünen kişiye lisans ücretini ödemek suretiyle borcundan kurtulacaktır.⁸¹ Söz konusu hükmün alındığı, 40/94 sayılı, Avrupa Topluluk Markası, Tüzüğü'nün 17.6. hükmünde ise devrin, tescilden önce iyiniyetli üçüncü kişiye kararlaştırılması; devralan taraftan, üçüncü kişiye kararlaştırılması sürülemez hükmü altın alınmıştır, yani Tüzükte iyiniyet kavramından bahsedilmemiştir.⁸²

Kanun Hükmünde Kararname md. 16/7'de ifade edilen üçüncü kişiye kararlaştırılması, ileri sürememe durumu, markayı, tescil sahibinden devraldığı, bununla birlikte markayı, devretmiş olan kişiden devir sözleşmesi ile aldığı, bununla birlikte zanneden kişiyi bakımından geçerli değildir.⁸³ Bunun sebebi ise tasarrufla niteliğinde olan geçerli bir devir sözleşmesinin yapılması, ile birlikte devreden marka hakkının sona ermesi ve tescilin etkisinin açıklanması, nitelikte olmasıdır.

Bu noktada üzerinde durulması gereken bir diğer husus; marka hakkının bir kişiye devredilmesinden sonra; fakat bu kişinin sicilde kaydedilmesinden önce devir konusu marka, sicilde ekli anlamda hak sahibi olarak görünen devreden taraftan iyiniyetli başka bir kişiye daha devredildiği takdirde, iyiniyetli üçüncü kişinin iyiniyetinin korunup korunmayacağı, diğer bir ifadeyle iyiniyetli üçüncü kişinin, sicildeki kayda güvenerek devraldığı, marka hakkını kazanıp kazanamayacağı, durumudur. TMK md. 1023'e göre; "Tapu kütüğündeki tescille iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynî hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımını korundur. Ancak tapu siciline kayıtlı tapınmaz malların iyiniyetle kazanılması için öngörülen bu kural, marka hakkının kazanılması bakımından geçerli değildir. Öyle ki; yukarıda ifade edildiği gibi yazılı bir devir sözleşmesinin yapılması, ile birlikte devreden kişinin marka üzerindeki hakkı sona ermekte olup devrin sicilde kayda ise sadece açıklanması, etkiyi haizdir. Markanın devri tasarrufla niteliğinde bir işlem olduğu için devir sözleşmesinin yapılması, ile birlikte devreden devredebileceği herhangi bir marka hakkı bulunmamaktadır. Dolayısıyla sicildeki kayda güvenerek,

⁸¹ Arkan, C-II, s.184.

⁸² Ünal, s.67.

⁸³ Çolak, s.622.

iyiniyetli bir ekilde marka hakk, kazanan ki inin, bu kazan,m, sicile kaydedilse dahi korunmayacaktır.⁸⁴

Kanun Hükmünde Kararname md. 16/7øde markan,n tescilinden do an yetkilerin iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi için sicile kay,t edilen devrin yay,nlanmas,n,n gerekip gerekmedi i konusunda herhangi bir düzenleme mevcut de ildir.⁸⁵ KHK md. 16/7øde markan,n tescilinden do an yetkilerin iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülüp sürülememesi bak,m,ndan sadece tescil i leminden bahsedilmi , buna kar ,n tescilin yay,nlanmas, gerekti i aç,kça ifade edilmemi tir. Dolay,s,yla markan,n tescilinden do an yetkilerin iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi bak,m,ndan sicile kay,t yeterli olup ayr,ca bu hususun yay,nlanmas, zorunlu de ildir.⁸⁶

Tescilin aç,klay,c, etkisi, markan,n devrinden sonra; fakat devir i leminin tescilinden önce marka hakk,na bir tecavüz gerçekleşti i takdirde dava açma hakk,n,n hangi tarafa ait oldu u sorusunu gündeme getirmektedir. Bu noktada markay, devreden taraf, marka üzerindeki tasarruf hakk,n, kaybetmi ve marka hakk, devralan tarafa geçmi tir. Buna kar ,l,k markay, devralan taraf, gerçek anlamda hak sahibi olmas,na ra men ekli anlamda hak sahibi de ildir. *ARKAN*ø göre; bu durumda markan,n korumas,z kalmas, dü ünülemeyece i için devreden ki inin sicildeki kayda, di er bir ifade ile ekli hak sahipli ine dayanarak; devralan ki inin ise devir sözleşme mesine dayanarak dava açma hakk, olmal,d,r.⁸⁷

Kanaatimizce *ARKAN*ø'n getirdi i bu çözüm önerisinin kabulü mümkün de ildir.

öyle ki; devir sözleşme mesinin yapılmas, ile beraber devreden ki inin marka üzerindeki tasarruf hakk, ve yetkisi sona ermi olup bu durumda sicildeki kay,t, sicilin etkisinin kurucu etkiyi haiz olmamas, nedeniyle, sadece ekli hak sahipli ini yans,tmaktadır. Ayr,ca devir sözleşme mesinin sicile i lenmi olmas, durumu, dava açma hakk,n, sadece devralana veriyorken, s,rf devir sözleşme mesinin sicile i lenmemi olmas, durumunun her iki tarafa da dava açma hakk, vermesi, amac, a an bir yorum olmas, nedeniyle kabul edilemez. Markay, devreden ki inin, devir

⁸⁴ Arkan, C-II, s.184. , Ünal, s.67-68.

⁸⁵ Ünal, s.70.

⁸⁶ Kaya, s.210.

⁸⁷ Arkan, C-II, s.185 vd.

sözle mesi ile beraber marka hakk,n, kaybetmi olmas, nedeniyle dava açma hakk,n,n olmamas, gerekir. Kald, ki devir sicile kaydedilmedi i sürece devralan, marka tescilinden do an yetkilerini, ancak iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri süremeyecek olup marka hakk,na tecavüz eden ki inin ise iyiniyetinden bahsedilemeyece i için bu ba lamda dava açma hakk,n,n sadece devralan tarafa ait olmas, gerekir.⁸⁸

Markan,n devrinden sonra; ancak devir i leminin tescil edilmesinden önce markaya kar , aç,lacak hükümsüzlük davalar,nda husumetin marka hakk,n, kaybeden eski malike mi yoksa markay, devralan ancak sicilde henüz kayd, bulunmayan yeni malike mi yöneltilece i konusunda KHKøda herhangi bir düzenleme bulunmamaktad,r. Ancak konu ile ilgili Yarg,tay HGKø,n içtihad,na göre⁸⁹; her ne kadar devir sözleşmesi ile birlikte marka üzerindeki haklar devredinin malvarl, ,ndan ç,km, olsa da devir sözleşmesi sicile kaydedilmedi i sürece yalnızca taraflar, ba layacak ve üçüncü ki ilerin hukukunu etkilemeyecektir. Bu nedenle marka hükümsüzlük davas,n,n hala sicilde ekli olarak hak sahibi görünen ki iye kar , aç,lmaz, ve husumetin bu ki iye yöneltilmesi gerekmektedir.⁹⁰

C. Ticari Vekil veya Temsilci Ad,na Tescilli Markan,n Devri

Kanun Hükmünde Kararname md. 17øye göre; marka sahibinin izni olmaks,z,n onun ticari vekili veya temsilcisi ad,na marka tescil edilmi ise ve ticari vekil veya temsilcinin bu konuda hakl, bir gerekçesi yoksa marka sahibi, söz konusu tescilin kendi lehine devredilmesini isteyebilir. Dolay,s,yla KHK md. 17, ticari vekil veya temsilciye, marka sahibinin aç,k r,zas,na gerek olmaks,z,n markay, kendi adlar,na tescil ettirebilme yetkisi vermektedir.⁹¹

⁸⁸ Aksi yönde bkz. Yarg,tay 11. H.D.ønin 24.06.2004 ve 2003/11150 E. 2004/7035 K. say,l, karar,nda özetle: öi Dosya içerisindeki belgelerden markan,n dava tarihinden önce davac, Y,ld,z Holding A. øne devredildi i anla ,,yor ise de, markan,n henüz an,lan davac, ad,na tescil edilmedi i belirlenmi tir. 556 Say,l, KHKø,n 16/son maddesi hükmü uyar,nca devrin tescil edilmedi i sürece üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemeyece i öngörülmü tür. Bu durumda dava tarihinde davac, Ülker G,da A. ønin dava üzerindeki menfaatinin devam etti inin kabulü gerekirí ö (Noyan, s.378)

⁸⁹ Yarg,tay HGK 09.02.2011 tarih ve 2010/11-689 E. , 2011/46 K. say,l, karar, (Çolak, s.631.)

⁹⁰ Çolak, s.631.

⁹¹ Karan/K,l,ç, s.338.

Hükümün uygulanabilmesi için öncelikle ticari vekil ve temsilci kavramları, kapsamları, belirlenmesi gerekmektedir. Ticari vekil ve temsilci kavramları, dar yorumlanmaması, gerektiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda marka sahibi ile ticari vekil veya temsilci arasındaki ilişki, yasada düzenlenmiş olan acentelik, franchising, pazarlama, vekâlet gibi sözleşmelere veya temsil ilişkisine dayanabileceği gibi, yasada hüküm ve sonuçları düzenlenmemiş olan tek satış sözleşmesi gibi bir sözleşmeye de dayanabilir. Ancak taraflar arasında bu şekilde bir sözleşme veya temsil ilişkisi bulunmasa da bunlara benzer herhangi bir ilişki veya ilişki olduğu takdirde de KHK md. 17 anlamında vekillik veya temsilcilikten bahsetmek mümkündür.⁹²

Marka sahibinin, KHK md. 17'de kendisine tanınan yetkiyi kullanabilmesi için ticari vekil veya temsilcinin adına gerçekleştiren marka tescilinde, ticari vekil veya temsilcinin hakları, bir gerekçesinin olmaması, gerekir. KHK md. 17 çerçevesinde hangi hususları hakları, gerekçe teşkil ettiği konusunda herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Örneğin; yabancı marka sahibinin, markasını, yabancı ürünlerinin Türkiye'de distribütörlüğü yapan ticari temsilcisi lehine marka tescilini, sözleşimini belli sayıda malın dağıtımına bağlı olarak belirli bir artı bağlamasın, ve bu artı gerçekleştirmesi, marka tescili için hakları, bir gerekçe olarak gösterilebilir.

Marka sahibinin, KHK md. 17 çerçevesinde marka devrini hangi merciden istemesi gerektiğine ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut olmasa da⁹³ TPE'nin yargılaması yapmak suretiyle marka tescilindeki gerekçenin hakları, , konusunda karar verme yetkisinin olmaması, nedeniyle devir talebi mahkemeye yapılmamıştır.⁹⁴

Kanaatimizce devir talebinin mahkemeye yapılması, gerektiği hususu doğrudan olmakla birlikte bunun sebebi doktrinde ifade edilen TPE'nin hakları, yargılaması, yapamayacak olması hususu değildir. Öyle ki; KHK md. 8/2 hükmüne göre; marka sahibinin ticari vekili veya temsilcisi tarafından markanın kendi adına tescili

⁹² Tekinalp, s.355.

⁹³ Tasarımın 10. maddesinde talebin mahkemeye yapılması, açıkça ifade edilmiştir. Söz konusu maddeye göre marka sahibinin izni olmadan markanın aynı veya ayrıtılabilecek kadar benzerinin ticari vekil ya da temsilci adına tescilinin yapılması, halinde, ticari vekil veya temsilcinin hakları, bir sebebi yoksa marka sahibi mahkemeden, markasını kullanmasını yasaklanmasını talep edebileceği gibi söz konusu tescilin kendisine devredilmesini de talep edebilir.

⁹⁴ Oytaç, s.208. , Tekinalp, 432. , Karan/K,1,ç, s.338. , Ünal, s.59.

için, marka sahibinin izni olmadan ve geçerli bir gerekçe gösterilmeden yapılan başvurular, marka sahibinin itiraz, üzerine reddedilir. Görüldüğü gibi KHK md. 17'de tescilli markalar için öngörülen düzenlemenin benzeri, KHK md. 8/2'de marka tescil başvurular, için bir itiraz nedeni olarak öngörülmemiştir. KHK md. 8/2 çerçevesinde gerçekleştirilecek itirazlar, ise TPE inceleyecek ve haklılık de erlendirmesi de TPE tarafından yapılacaktır. Bu noktada temel farklılık, markaların tescilli olup olmaması ile ilgilidir. Esaslarında TPE'nin, KHK'ya uygun bulmak suretiyle tescil ettiği bir markayı, resen sicilden terkin etme yetkisi bulunmadığı için devir talebi mahkemeye yapılmalıdır. KHK md. 17 çerçevesinde açılacak marka devrine ilişkin davanın konusunu oluşturan marka, daha önceden TPE tarafından incelenerek tescil edilmiş markadır; ancak bu aşamadan sonra TPE'nin yeniden inceleme yapma yetkisi bulunmamaktadır.⁹⁵

Uygulamada mahkeme tarafından KHK md. 17 çerçevesinde markanın devrine karar verilebilmesi için davacı, markasını ile devri istenen markanın aynı ya da aynı düzeyinde benzer markalar olması gerekmektedir.⁹⁶ Nitekim Yargıtay 11. H.D. tarafından verilen 22.09.2014 tarih ve 2014/12345 E. , 2014/14249 K. sayılı, kararda özetle: öf 556 Sayılı, KHK'nın 17. maddesi uyarınca devir karar verilebilmesi için Dairemizin 21.3.2014 tarih 16334/5593 sayılı kararında da belirtildiği üzere devir karar verilen marka ile davacı, markasının aynı ya da aynı düzeyinde benzer olmaları gereklidir ifadeleri kullanılmıştır.⁹⁷

Kanun Hükmünde Kararname md. 17 anlamında markanın devrine ilişkin açılan davaların terditli dava⁹⁸ şeklinde açılması mümkündür. Uygulamada bu konudaki davaların çoğu terditli olarak açılmakta olup dava dilekçelerinde genellikle ilk talep, dava konusu tescilli markanın devredilmesi; bu talep kabul edilmediği takdirde ikinci talep ise markanın hükümsüz kılınmasıdır. Yargıtay 11. H.D. tarafından

⁹⁵ Giray, E.R. ; **Markanın Devri ve Devir Hükmü Doğuran Diğer İfadeler** , Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2010, s.169. (Yayınlanmamış)

⁹⁶ Aynı yönde bkz. Tasarımın 10. maddesi

⁹⁷ Çolak, s.633.

⁹⁸ Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 111'e göre; davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantı bulunmasıyla, aralarında aslilik-ferilik ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürdüğü davaya terditli dava denilmektedir. Terditli davada mahkeme, davacının asli talebinin esaslı reddine karar vermedikçe, ferf talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz.

verilen 21/03/2014 tarih ve 2012/16334 E. , 2014/5593 K. say,1, kararda özetle öí .Bu itibarla, taraf markalar,n,n ayn, olmad,klar, ve ayniyet düzeyinde de benzemedikleri gözetilerek mahkemece, daval, ad,na tescilli bulunan dava konusu markan,n, 556 Say,1, KHK,n,n 17. maddesi kapsam,nda davac,ya devrinin mümkün olup olmad, , kabul edilip davac, taraf,n hükümsüzlük talebinin de erlendirilmesi gerekirkení ö ifadeleri kullan,lm, t,r.⁹⁹

D. Devrin Hüküm ve Sonuçlar,

1. Genel Olarak

Markan,n devrine ili kin yap,lan sözleşme bir tasarruf i lemi niteli inde oldu u için yaz,1, bir devir sözleşmesi ile birlikte devreden, devrin kapsam, ölçüsünde marka hakk,n, ve dolay,s,yla marka üzerindeki tasarruf yetkisini kaybeder, devralan ise devrin kapsam, ölçüsünde marka hakk,n, kazanm, olur.

Markan,n sözleşme ile devredilmesi, markan,n hukuki statüsünde herhangi bir de i iklik meydana getirmez.¹⁰⁰ Bu ba lamda;

- Markan,n devredilmesi ile birlikte o markaya ba l, haklar da devredilmi olur. Örne in devir konusu marka bir lisans sözleşmesine konu olmu sa, devir i lemiyle birlikte lisans alaca , da devralana geçer. Ayn, esas, marka ba vurusunun devri durumunda geçerlidir. Örne in devre konu marka ba vurusu üzerinde rüçhan hakk, varsa bu rüçhan hakk,ndan ba vuruyu devralan faydalan,r.¹⁰¹
- Markan,n devredilmesi, markan,n koruma süresinin yeniden ba lamas, sonucunu do urmaz. Di er bir ifade ile devir sözleşmesinin yap,1mas, ile birlikte markan,n koruma süresinin bitimine ne kadar kalm, ise devralan, kalan o süreyi kullan,r.¹⁰²

⁹⁹ Çolak, s.635.

¹⁰⁰ Kaya, s.215.

¹⁰¹ Ünal, s.71. , Arkan, C-II, s.68.

¹⁰² Arkan, C-II, s.187.

- Devir konusu marka üzerinde haciz, rehin gibi bir takım tazyidatlar bulunabilir. Aksi kararla t,r,lmad, , takdirde devralan, markay,, üzerinde bulunan tazyidatlar ile birlikte devral,r.¹⁰³ Bu durumun muhtemel olumsuz sonuçlar,na katlanma yükümlülü ü devralana aittir.

Devir konusu marka, devreden ki inin ticaret unvan, veya i letme ad,n, k,smen veya tamamen ihtiva edebilir. Sözgelimi i letme ad,n, k,smen ihtiva eden bir marka devredildi i takdirde devreden, kural olarak, nisbi red nedenlerine dayanarak markan,n hükümsüzlü ünü talep edemeyece i gibi devralan da i letme ad,n,n hukuka ve i levine uygun olarak kullan,m,na engel olamaz.¹⁰⁴

Marka, devredildikten sonra, e itli hükümsüzlük sebepleri nedeniyle hükümsüzlük davas,na konu olabilir. Davaya konu hükümsüzlük sebepleri, markan,n devredilmesinden önceki bir zaman diliminde mevcut olabilece i gibi, devirden sonra, devralan ki inin davran, lar,ndan da kaynaklanm, olabilir. Örne in devirden sonra marka, devreden ki inin davran, lar, nedeniyle, tescilli oldu u mal veya hizmetler bak,m,ndan jenerik bir ad haline gelmi olabilir (KHK 42/1-d).¹⁰⁵ Bu noktada devreden ki inin hukuki sorumlu u, hükümsüzlük nedeninin ortaya ,k, zaman,na ve hükümsüzlük sebebini bilip bilmemesine ba l, olarak farkl,l,k arz eder.

- Devreden, markan,n devri amac,yla yap,lan hukuki i lemin yap,lmas,ndan önce hükümsüzlük nedenini biliyor veya bilmesi gerekiyor ise hukuki i lem öncesi özenli ve dürüst davranma yükümlülü ünü kusurlu bir ekilde ihlal etmi olmas, nedeniyle (culpa in contrahendo), devralan,n u ram, oldu u zararlardan sorumlu olacakt,r.¹⁰⁶
- Devirden sonra ortaya ,k,an bir hükümsüzlük sebebi sonucunda markan,n hükümsüzlü üne karar verilip bu karar kesinle ti inde marka hakk, sona erecek olsa da hükümsüzlük sebebinin, devreden ki inin davran, lar, sonucu ortaya ,k,mas, mümkün olmayaca ,ndan, di er bir ifade ile bu noktada

¹⁰³ Kaya, s.215.

¹⁰⁴ Kaya, s.216.

¹⁰⁵ Ünal, s.71. , Arkan, C-II, s.188.

¹⁰⁶ Sekmen, O. ; **Markan,n Hkmszl ü ve Hukuki Sonuçlar,** , Ankara 2013, s.337.

devreden ki iye herhangi bir kusur izafe edilemeyece inden devreden ki inin hukuki sorumlulu u söz konusu olmayacaktır.¹⁰⁷

Kanun Hükmünde Kararname md. 44/2-böye göre, hükümsüzlük karar,n,n geçmi e etkili sonucu, hükümsüzlük karar,n,n verilmesinden önce yap,lm, ve uygulanm, sözleşme meleri etkilemez. Ancak hal ve artlara göre hakl, sebeplerin varl, , durumunda ve hakkaniyet gere ince sözleşme uyar,nca ödenmi bedelin k,smen veya tamamen iadesi talep edilebilir.

Dolay,s,yla hükümsüzlük karar,ndan önce yap,lm, ve uygulanm, bir devir i lemi de hükümsüzlük karar,ndan etkilenmeyecektir. Uygulanma, tasarruf i leminin yap,lm,na ba l, olarak markan,n kullan,lm,na ba lanm, veya bu amaçla haz,rl,klara giri ilmi olmas,d,r.¹⁰⁸ Örne in devrin yap,lm,ndan sonra markay, ta ,yan ambalajlar,n haz,rlanmas, uygulanma a mas,na geçildi inin göstergesidir.¹⁰⁹ Di er yandan devir sözleşmesi yap,lm, ; ancak uygulanma a mas,na geçilmemi ise hükümsüzlük karar, ile birlikte devir sözleşmesi ortadan kalkaca , için devir bedelinin, sebepsiz zenginle me hükümleri (TBK md. 77 vd.) çerçevesinde iadesi talep edilebilecektir.

2. Dava Aç,ld,ktan Sonra Markan,n Devri

Bir davan,n taraflar,, dava konusu hakk,nda bir ihtiyati tedbir karar, bulunmad, , sürece, dava hakk,nda hüküm tesis edilinceye kadar dava konusu üzerinde serbestçe tasarruf edebilirler.¹¹⁰ Di er bir ifadeyle salt dava aç,lm, olmas,, dava konusu ile ilgili tasarruflara kendili inden engel olu turmaz.

Bir marka hakk,nda aç,lan hükümsüzlük davas, devam ederken, dava konusu markan,n üçüncü ki ilere temlikini yasaklayan bir ihtiyati tedbir karar, mevcut de ilse, daval,, dava konusu markay, bir ba kas,na devredebilir. Böyle bir durumda devir sicile i lenir, yani gerçek durumu yans,t,r hale gelirse mahkeme, HMK md.

¹⁰⁷ Sekmen, s.339.

¹⁰⁸ Karahan, S. ; **Marka Hukukunda Hükümsüzlük Davalar,** , Konya 2002, s.151. , Tekinalp s.452,

¹⁰⁹ Karahan, s.152. , Ünal, s.72.

¹¹⁰ Pekcan,tez, H., Atalay, O., Özkes, M. ; **Medeni Usul Hukuku** , Ankara 2011, s.413.

125¹¹¹ hükmü uyarınca davacıya tercihini sorar ve davacıya tercihi doğrultusunda davaya devam edilir.¹¹²

Ancak bazı hallerde, örneğin dava konusu hakkında bir ihtiyati tedbir kararı bulunmaması, veya ihtiyati tedbir kararı bulunmasıyla men bunun TPE tarafından sicile geçişi nedeniyle dava konusu marka, hüküm tarihinden önce devredilmiş olmasıyla men, devrin sicile işlenmemesi nedeniyle, mahkeme tarafından devirden habersiz olarak hüküm tesis edilmiş olabilir. Yargıtay, vermiş olduğu bir kararda¹¹³ bu durumun mahkeme tarafından resen dikkate alınması gerektiğini ve bu hususun temyiz dilekçesinde dahi ileri sürülmesinin bozma nedeni sayılacağını, içtihat etmiştir.¹¹⁴

3. Markanın Mahkemece Hükümsüz Kaldırılması ve Sonra Devri

Esas itibarıyla bir marka, hükümsüz kaldırıldıktan sonra, bu karar kesinleşmesiyle birlikte TPE tarafından sicilden terkin edileceği için hükümsüz kaldırılan markanın devredilmesi oldukça zordur. Ancak hükümsüzlük kararları, mahkemeler tarafından resen TPE'ye gönderilmemesi¹¹⁵ veya kararlar zamanında TPE'ye iletilmiş olmasıyla men, TPE'nin markayı sicilden terkin etme konusunda gecikme göstermesi nedeniyle istisnaen de olsa hükümsüz kaldırılan bir markanın devredilmesi mümkündür.¹¹⁶

Marka hakkında verilen hükümsüzlük kararları, kural olarak, geçmişi etkilidir ve aleyhinde hükümsüzlük kararı verilmiş olan kişi, bu markayı kendi adına tekrar

¹¹¹ Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 125'e göre; davanın açılmasından sonra, davalı taraf, dava konusunu üçüncü bir kişiye devrederse bu durumda davacı, tarafın seçme hakkı bulunmaktadır. Davacı, devreden tarafla olan davasından vazgeçerek, dava konusunu devralmış olan kişiye karar, davaya devam edebileceği gibi davasından devreden taraf hakkında tazminat davası da dönüştürebilir. Davanın açılmasından sonra, dava konusu davacı, tarafından devredilecek olursa, devralmış olan kişi, görülmekte olan davada davacı yerine geçer ve dava kaldırılarak, yerden itibaren devam eder.

¹¹² Çolak, s.626.

¹¹³ Öf Her ne kadar bu husus yargıtayın, zamanında ileri sürülmesi dahi, pasif dava ehliyeti resen dikkate alınmasıyla men TPE'den dava konusu markanın sicil kaydının getirilmesiyle HMK'nın 125. maddesi uyarınca gereğinin yerine getirilip getirilmeyeceği hususunun takdiri gerekeceğinden ö (11. H.D. 02/07/2014 tarih ve 2013/16852 E., 2014/12722 K.) (Çolak, s.628.)

¹¹⁴ Çolak, s.628.

¹¹⁵ Söz konusu eksiklik, Tasar, md. 27/6 hükmü ile giderilmiştir. Düzenlemeye göre; hükümsüzlük kararı kesinleşmesinden sonra mahkeme, bu karar Kuruma resen gönderir.

¹¹⁶ Çolak, s.628-629.

tescil ettiremez.¹¹⁷ Dolayısıyla bir kişi, kesinle mi bir hükümsüzlük kararından sonra ve fakat TPE tarafından markanın sicilden terkininden önce, sicildeki kayda güvenmek suretiyle hükümsüz kılınan markayı devralmış olsa bile bu durum, markanın yeniden sicile kaydedilmesi sonucunu doğurmaz.¹¹⁸

¹¹⁷ Tekinalp, s.439.

¹¹⁸ Çolak, s.630.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MARKANIN REHN

I. Genel Olarak

Aynı haklar, s,n,rlar, belli e ya üzerinde bir ki inin do rudan do ruya sahip oldu u, herkese kar , ileri sürebildi i ve bu nedenle herkes taraf,ndan ihlal edilebilen haklard,r.¹¹⁹ Aynı haklar, hak sahibine, hakk,n konusunu te kil eden ey üzerinde kullanma (usus), yararlanma (fructus) ve tasarruf etme (abusus) yetkilerini bah eder.¹²⁰ Aynı haklar, ki ilere sa lad, , yetkilere göre, mülkiyet hakk, ve s,n,rl, aynı haklar olmak üzere ikiye ayr,l,r.¹²¹ Mülkiyet hakk,, e yan,n maliki olan ki iye; e yay, kullanma, e yadan yararlanma ve e ya üzerinde tasarruf etme yetkilerinin tamam,n, bah eder. S,n,rl, aynı hak ise e ya üzerinde hak sahibi olan ki iye kullanma, yararlanma ve tasarruf etme yetkilerinden bir veya birkaç,n, sa lar.

Rehin hakk,, bir alaca , teminat alt,na alan ve sahibine, alaca ,n, zaman,nda tahsil edemedi i takdirde, rehin konusu e yay, cebri icra yoluyla paraya çevirtmek suretiyle elde edilecek sat, bedelinden alaca ,n, öncelikli olarak kar ,lama yetkisi veren s,n,rl, bir aynı hakt,r.¹²²

Rehin hakk,n,n konusunu, kural olarak, maddi bir varl, a sahip olan ta ,n,r ve ta ,nmaz mallar olu turur. Ancak TMK md. 954 çerçevesinde maddi bir varl, a sahip olmayan alacak ve marka hakk, gibi di er haklar da rehne konu olabilmektedir.¹²³

TMK md. 954 çerçevesinde bir hak ve alacak üzerinde rehin hakk, kurulabilmesi için bunlar,n ba kas,na devredilebilir ve paraya çevrilebilir nitelikte olmas, gerekir.¹²⁴ Hakk,n parasal bir de ere sahip olmas, gerekti i hususu kanunda aç,kça ifade edilmemi olsa da bu husus, hakk,n tabiat,ndan kaynaklanmaktad,r; çünkü rehin konusu hak, ancak parasal bir de er ta ,mas, hasebiyle alacakl,n,n alaca ,na teminat

¹¹⁹ Esener, T., Güven, K. ; **E ya Hukuku** , Ankara 2008, s.42. , Erta , . ; **E ya Hukuku** , Ankara 2006, s.51. , O uzman, K. , Seliçi, Ö. ; **E ya Hukuku** , stanbul 2002, s.3.

¹²⁰ O uzman/Seliçi, s.18.

¹²¹ Erta , s.51.

¹²² Esener/Güven, s.49. , Erta , s.62. , O uzman/Seliçi, s.657.

¹²³ O uzman/Seliçi, s.776. , Sirmen, s.6.

¹²⁴ Erta , s.560.

olu turabilir.¹²⁵ Dolayısıyla bağımsız devredilebilen ve parasal bir değer haiz olan marka hakkı, üzerinde, TMK md. 954 hükmü uyarınca rehin hakkı, kurulması mümkündür.¹²⁶

II. Marka Hakkı, Üzerindeki RehİN Hakkının Hukuki Niteliği

Marka hakkı, üzerinde tesis edilecek rehİNin hukuki niteliği konusunda doktrinde fikir birliği bulunmamaktadır. Bazı yazarlara göre¹²⁷ gayrimaddi haklar üzerinde kurulan rehin bir aynı hak ve sahibine, rehin konusu üzerinde mutlak bir hak sağlar. Ayrıca, TMK'da hakların rehİNi, aynı haklar başlıca, altında düzenlenmiştir. Bazı yazarlara¹²⁸ göre ise aynı haklar, yalnızca maddi varlıkta sahip kişiler üzerinde kurulabilir. Bu nedenle gayrimaddi varlıkta sahip kişiler üzerinde kurulan rehin hakkı, aynı bir hak olmasa da rehin konusu hak ile eş nitelikte bir haktır. Kanaatimizce aynı haklar sadece maddi varlıkta olan kişiler üzerinde kurulabilir. Hakların rehİNi müessesesinin TMK'da aynı haklar başlıca, altında düzenlenmesi, bunların aynı hak olduğu anlamına gelmez. Bunun nedeni, eğer rehİNi ile hak rehİNi arasındaki amaç benzerlikten faydalanmak suretiyle uygulama kolaylığı sağlamaktır. Ayrıca, TMK md. 954/2'ye göre; aksine bir hüküm bulunmadıkça, hakların rehİNi hakkı, teslim başlıca, rehin hükümleri uygulanır. Söz konusu atf, hak rehİNinin, taahhüt rehİNine benzemekle birlikte ayrı bir rehİN türü olduğuna işaret etmektedir.¹²⁹

III. Marka RehİNinin Konusu

Kanun Hükmünde Kararname md. 18'e göre; tescilli bir marka, işletmeden başlıca, olarak, teminat olarak gösterilebilir. Hükümden anlaşılacağı üzere tescilli bir marka, işletme ile birlikte de teminatın konusunu oluşturabilir. Böyle bir durumda ise 1447 sayılı, Ticari İşletme RehİNi Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır.¹³⁰ KHK md. 15'e göre ise tescilli bir marka rehin edilebilir. RehİN hakkı, bakımından TMK'nın rehİN hakkına ilişkin hükümleri uygulanır. Ancak KHK'da markanın rehnedilmesi konusunda herhangi bir düzenleme veya atf bulunmasaydı, dahi marka,

¹²⁵ Ouzman/Seliçi, s.777.

¹²⁶ Esener/Güven, s.510.

¹²⁷ Sirmen, s.9-10.

¹²⁸ Ouzman/Seliçi, s.777.

¹²⁹ Tüzüner, Ö. ; **Marka RehİNi Sözleşmesi ve Uygulanacak Hukuk** , İstanbul 2007, s.15. , Aynı yönde bkz. Ünal, s.76.

¹³⁰ Çolak, s.642.

devredilebilir ve ekonomik olarak değerlendirilebilir bir malvarlık, devri olması, nedeniyle, TMK hükümleri çerçevesinde rehin konusu olabilir. ¹³¹

Markanın teminat olarak gösterilmesi ile rehn edilmesi, KHK'da ayrı ayrı hükümler altında düzenlenmiştir. Ancak rehin, markanın teminat olarak gösterilebilmesinin tek yöntemi olduğundan bu düzenleme tarzı hatalıdır. ¹³²

Kanun Hükmünde Kararname md. 18 hükmünün, markanın teminat sağlamak amacıyla inanca devrini düzenleme amaçla, devri, söylenemez; çünkü bu durumun söz konusu olabilmesi için özel bir yasal düzenleme yapılması, ihtiyaç olmadığı gibi bu durum markanın devri niteliindedir. ¹³³ ARKAN'a göre, KHK'da markanın teminat verilmesi ve rehn edilmesi konusunda iki ayrı düzenlemenin yer alması, sebebi, marka ile ilgili hukuki düzenlemeleri düzenleyen mehzaz 40/94 sayılı, AB Marka Tüzüğü'nün 19/1 maddesinin, hatalı değerlendirilmek suretiyle KHK kapsamına alınmasıdır. ¹³⁴ Tüzüğü'nün 19/1 hükmünde Topluluk markasının işletmeden başkasına, zilyetlik olarak teminat verilebileceği veya aynı haklara konu olabileceği ifade edilmiştir. ¹³⁵ Söz konusu hüküm KHK'ya alınırken, markanın öteminat olarak verilmesinin rehin dışında başka tür bir teminat sağlamak yöntemi olduğu şeklinde hatalı bir yorumlama yapılmıştır. Dolayısıyla KHK'nın 18. maddesi gereksiz bir madde olup KHK'dan çıkarılması gerekir. ¹³⁶

Nitekim Tasar, 148/1 hükmünde de KHK'daki düzenlemeye paralel olarak, markanın rehin verilebileceği ve teminat olarak gösterilebileceği ayrı ayrı ifade edilmiştir.

Ayrıca 40/94 sayılı, AB Marka Tüzüğü'nün 19. maddesi, marka üzerinde kurulabilecek aynı haklar, sadece rehin ile sınırlı olmamasına rağmen, KHK md. 18'de rehin dışında aynı haklardan bahsedilmemiştir. Ancak KHK md. 15 gereğince marka üzerindeki hukuki düzenlemeler sınırlı sayıda olmadığından marka üzerinde sözelimi bir intifa hakkı kurulması mümkündür. ¹³⁷ Ancak marka üzerinde kurulacak intifa hakkının, marka rehninde olduğu gibi sicile kaydedilmek suretiyle

¹³¹ Ünal, s.77, Arkan, C-II, s.203.

¹³² Karan/K, I, ç, s.338. , Arslan, s.222.

¹³³ Dursun, H. ; **Marka Hukuku** , Ankara 2008, s.166.

¹³⁴ Arkan, C-II, s.203.

¹³⁵ İlgili Tüzük maddesinin İngilizce hali şu şekildedir: "A Community trade mark may, independently of the undertaking, be given as security or be the subject of rights in rem."

¹³⁶ Arkan, C-II, s.203-204.

¹³⁷ Karan/K, I, ç, s.339.

ilan edilip edilemeyece i konusunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce Yönetmeli in, rehin ile ilgili 22. maddesinin k,yasen uygulanmas, ile marka üzerinde kurulacak intifa hakk,n,n da sicile kayd, ve ilan edilmesi mümkün olmal,d,r.¹³⁸

Markan,n, tescil edildi i mal veya hizmetlerden yaln,zca bir k,sm, için rehnedilip rehnedilemeyece i konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Baz, yazarlara¹³⁹ göre; marka hakk, sahibine, tescil edildi i mal ve hizmetler bak,m,ndan tek ve mutlak bir hak sa lar. Ayr,ca marka, gayrimaddi bir malvarl, , unsuru olup maddi varl, a sahip olan eyler gibi parçalara ayr,lmas, ve her bir parças,na de er biçilmesi söz konusu olamaz. Tüm bunlar,n yan,nda markan,n k,smi olarak devri KHK'da düzenlenmi olmas,na ra men k,smi rehin müessesesi KHK'da düzenlenmemi tir. Baz, yazarlara¹⁴⁰ göre ise tescilli markan,n k,smen rehnedilmesi mümkündür. Markan,n k,smi olarak devrini düzenleyen KHK md. 16/1 hükmü markan,n k,smen rehnedilmesi aç,s,ndan k,yasen uygulanabilir. Markan,n k,smen rehnedilmesi durumunda, alacak ödenmedi i takdirde markan,n sat, ,, sadece rehin konusu mal ve hizmetler bak,m,ndan gerçekleştirilecektir. Kanaatimizce de markan,n k,smen rehnedilmesi mümkündür. öyle ki; bir malvarl, , unsurunun rehnedilebilmesinin ön artlar,ndan biri, o malvarl, , unsurunun devrinin mümkün olmas,d,r. Nitekim markan,n k,smi olarak devri mümkündür ve ayr,ca böyle bir durumda da k,smi devir konusu marka parasal bir de eri haizdir. Ayr,ca markan,n k,smi olarak rehnedilmesini aç,kça yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır.

Devir, lisans, intikal, haciz, rehin ile ilgili hukuki i lemlerin marka ba vurular,na da uygulanaca ,n, öngören KHK md. 22 çerçevesinde marka tescil ba vurusu üzerinde rehin hakk, kurulmas, mümkündür.¹⁴¹ Böyle bir durumda rehni'nin konusu bir marka de il, markaya yönelik beklenen hakt,r. Yani TPE taraf,ndan ba vuru konusu marka tescil edilinceye kadar ortada teknik anlamda bir marka rehni de il, marka tescil

¹³⁸ Ayn, yönde bkz. Karan/K,I,ç, s.339.

¹³⁹ Yasaman/Altay, C-II, s.701-702. , Ünal, s.78.

¹⁴⁰ Çolak, s.642. , Tüzüner, s.18-19.

¹⁴¹ Arkan, C-II, s.203. , Tekinalp, s.430, Karan/K,I,ç, s.347. , Ünal, s.82. , Tüzüner, s.22.

talebi rehni bulunmaktad,r.¹⁴² Ba vuru konusu marka TPE taraf,ndan tescil edildi i takdirde ise marka hakk,, üzerindeki rehin hakk, ile birlikte do ar.¹⁴³

Garanti markas, ve ortak markan,n rehni konusunda herhangi bir düzenleme yer almamaktad,r. Garanti markas, ile ortak markan,n devrini mümkün k,lan KHK md. 60 hükmünün k,yasen uygulanmas, suretiyle bu markalar,n da rehnedilebilece i söylenebilir. Ancak teknik yönetmelik ile markan,n rehni konusunda k,s,tlama getirilmesi mümkündür.¹⁴⁴

Tescilli markalarda oldu u gibi tescilli olmayan markalar üzerinde de rehin kurulmas, mümkündür.¹⁴⁵ Ancak tescilli olmayan marka, KHK'n,n koruma kapsam,n,n d, ,nda kald, , için bunun üzerinde kurulacak rehne yalnızca TMK'n,n hak rehnine ili kin hükümleri uygulanacaktır.¹⁴⁶ Kanaatimizce tescilli olmayan marka üzerinde rehin kuruldu u takdirde ortaya ç,kabilecek menfaat çat, malar,n,n ve hukuki belirsizliklerin önüne geçilebilmesi ad,na; rehin hakk, sahibi alacakl,ya, rehin konusu markay, ve marka üzerindeki rehni sicile tescil ettirme yetkisi verilmelidir.¹⁴⁷ Böyle bir durumda alacakl,, ald, , yetkiye dayanarak, tescilsiz markay, marka sahibi ad,na, rehni ise kendi ad,na tescil ettirecektir.¹⁴⁸

Gelecekteki marka hakk, veya markan,n tesciline yönelik mevcut beklenti hakk, üzerinde rehin kurulmas, da mümkündür. Gelecekte edinilecek marka hakk,n, konu alan bir rehin sözleşme mesinin, marka hakk, var olana kadar sadece borçland,r,c, nitelikte bir sözleşme oldu u; marka hakk,n,n, rehin verecek olan ki inin malvarl, ,na dahil olmas, ile birlikte, ifa için ayr,ca bir tasarruf i lemi yap,lmas,na gerek kalmaks,z,n sözleşme menin, tasarrufi etkili bir sözleşme haline dönü tü ü kabul edilmektedir.¹⁴⁹ Markan,n tesciline yönelik mevcut beklenti hakk, üzerinde rehin kuruldu unda ise bu rehin hakk,, marka tescil ba vurusunun yap,lmas, ile birlikte, ba vuru üzerindeki rehin hakk,na dönü mü olacakt,r.¹⁵⁰

¹⁴² Tüzüner, s.22.

¹⁴³ Çolak, s.642. , Tüzüner, s.22.

¹⁴⁴ Arkan, C-II, s.203. , Aksi yönde bkz. Meran, s.286.

¹⁴⁵ Ünal, s.94. , Tüzüner, s.44.

¹⁴⁶ Tüzüner, s.44-45.

¹⁴⁷ Ayn, yönde bkz. Ünal, s.95.

¹⁴⁸ Ünal, s.95.

¹⁴⁹ Utku, s.211-212.

¹⁵⁰ Utku, s.215.

IV. Ta ,n,r Rehnine Hakim Olan Genel İlkelerin Marka Rehni Çerçevesinde De erlendirilmesi

Türk Medeni Kanunu md. 954/2 hükmü çerçevesinde, aksine bir hüküm bulunmadıkça, , takdirde, markanın rehni hakkındaki teslimatla ilgili ta ,n,r rehnine ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. Dolayısıyla ta ,n,r rehnine hakim olan ilkelerin de erlendirilmesi marka üzerindeki rehin hakkındaki daha iyi anlaşılabilmesi açısından önem taşımaktadır.

A. Alacakla Bağlılık (Ferilik) İlkesi

Geçerli bir ta ,n,r rehninin söz konusu olabilmesi için geçerli bir alacakın varlığı gerekir.¹⁵¹ Ta ,n,r rehni bu nedenle alacakla bağlantılı, ferili bir haktır.¹⁵² Alacakla bağlantılı, ,n bir sonucu olarak; rehinle temin edilen alacak sona erdiğinde, ta ,n,r rehni de sona erer.¹⁵³ Ferilik ilkesine istisna teşkil eden düzenleme ise TBK md. 159'da yer almaktadır. Maddeye göre; rehin hakkındaki temin ettiği ana borcun zamana ,m,na ulaşarak suretiyle eksik borç haline dönüşmesi durumunda dahi alacaklı, her zaman rehni paraya çevirtme yetkisine sahiptir.¹⁵⁴ Ferilik ilkesinin bir diğer sonucu ise rehinli alacak temlik edildiği takdirde ona bağlantılı, ferili bir hak olan rehin hakkındaki TBK md. 189 gereği yeni alacaklıya geçecektir.¹⁵⁵ Ancak üçüncü kişilerin tarafından rehinle temin edilmiş olan borcun naklinde durum farklıdır. Borç için rehin veren üçüncü kişinin sorumluluğunun devam edebilmesi için borcun naklinin temine yazılı olarak rızasının göstermesi gerekir (TBK md. 198/2).¹⁵⁶ Bu bağlamda yukarıda ifade edilen ilkelerin tamamı, markanın rehnedilmesinde de geçerlidir. Örneğin rehinle temin edilen alacak geçersiz ise marka rehni de geçersiz olacaktır; ancak rehnin, hukuken geçerli olmayan bir alacakla , temin ettiğini ispat yükü rehin verene aittir.¹⁵⁷

¹⁵¹ Ouzman, K., Seliçi, O., Özdemir Oktay, S. ; **Eya Hukuku** , İstanbul 2004, s.768. , Sirmen. s.11.

¹⁵² Erta , s.541.

¹⁵³ Erta , s.541.

¹⁵⁴ Öztan, B. ; **Medeni Hukukun Temel Kavramları** , Ankara 2013, s.939-940.

¹⁵⁵ Öztan, s.939. , Erta , s.542.

¹⁵⁶ Sirmen, s.12-13. , Ouzman/Seliçi/Oktay, s.768-769.

¹⁵⁷ Tüzüner, s.35.

B. Kamuya Açıklık İlkesi

Kamuya açıklık ilkesi; taahhüt mal üzerinde rehin kurulduunun üçüncü kişiler tarafından açıklığa görülebilmesini ifade eder.¹⁵⁸ Açıklık ilkesi ile hem malikin rehin konusu taahhüt mal üzerinde alacaklıya, zarara uğratabilecek tasarruflar, hem de üçüncü kişilerin rehin konusu taahhüt mal üzerinde iyiniyetli kazanımlar, engellenmektedir.¹⁵⁹ Dolayısıyla kanunda öngörülen istisnai durumlar dışında taahhüt mal rehminin, üzerinde rehin kurulan taahhüt mal, dolaysız zilyetliğin rehinli alacaklıya devredilmesi suretiyle söz konusu olabileceği esas, kabul edilmiştir (TMK md. 939).¹⁶⁰ Ancak bazı rehin konusu taahhüt malların teslimi mümkün değildir. Böyle bir durumda açıklık ilkesi, taahhüt sicilleri ile sağlanmaktadır. Sicilli taahhüt rehni olarak denilen bu rehin türünde taahhüt mal, rehin verilmesine rağmen borçlunun zilyetliğinde bırakılmakta; ancak rehmin, bu amaçla tutulan özel sicillere tescil edilerek herkes tarafından bilinmesi sağlanmaktadır.¹⁶¹

Markanın, gayrimaddi bir malvarlığı, unsuru olması, nedeniyle, teslimi ve marka üzerinde teslim yoluyla rehin kurulması mümkün değildir. Marka rehni açısından aleniyetin sağlanması, rehmin marka siciline kaydedilmesi ve yayımlanması, suretiyle söz konusu olmaktadır. (KHK md. 18/2, Yönetmelik md. 23)

C. Kamu Güveni İlkesi

Türk Medeni Kanunu md. 939/2'ye göre; rehnedende tasarrufta bulunma yetkisi olmasa bile, rehin konusu taahhüt iyiniyetli zilyet olan kimse, zilyetlik hükümlerine göre edinimi korunduğu ölçüde rehin hakkı kazanır. Yani TMK md. 939'da yer alan bu düzenleme çerçevesinde taahhüt bir mal, iyiniyetli bir şekilde rehinli olarak kabul eden alacaklı, söz konusu taahhüt mal üzerinde borçlunun tasarruf yetkisi olmasa dahi rehin hakkını kazanacaktır.¹⁶² Ancak rehin konusu taahhüt mal, malikin rızasıyla elinden çıkmamış, diğeri bir ifadeyle borçlu, taahhüt mal üzerinde emin sıfatıyla zilyet değil ise alacaklı, iyiniyetli olsa dahi rehin hakkını kazanamaz.¹⁶³

¹⁵⁸ Öztan, s.942.

¹⁵⁹ Erta, s.542.

¹⁶⁰ Özman/Seliçi/Oktay, s.769 vd.

¹⁶¹ Esener/Güven, s.479.

¹⁶² Öztan, s.943.

¹⁶³ Erta, s.542.

Ta ,n,r mal üzerinde iyiniyetli bir ekilde rehin hakk,n,n kazan,labilmesi için iyiniyetin, zilyetli in kazan,ld, , anda bulunmas, yeterli olup alacakl, taraf,ndan rehin verenin tasarruf yetkisinin bulunmad, , sonradan ö renilse dahi bu durum, rehlin kazan,lmas,n, etkilemez.¹⁶⁴

Alacak ve haklar,n rehninde, rehlin geçerli bir ekilde kurulabilmesi için rehin verenin rehin konusu üzerinde tasarruf yetkisinin bulunmas, zorunludur. Bu noktada *ökimse hakk,ndan fazlas,n, ba kas,na geçiremez* ö ilkesi geçerlidir.¹⁶⁵ Dolay,s,yla rehin veren, rehin konusu alacak üzerinde tasarruf yetkisini haiz de ilse, rehin alan iyiniyetli de olsa rehin hakk,n, kazanamaz.¹⁶⁶

Teslime ba l, ta ,n,r rehlinin iyiniyetle kazan,lmas,na ili kin TMK md. 939/2 hükmü, mahiyetine uygun olmad, , için markan,n rehni aç,s,ndan uygulama alan, bulmaz.¹⁶⁷ Marka üzerinde geçerli bir ekilde rehin hakk, kurulabilmesi için rehin verenin, marka üzerinde tasarruf yetkisinin bulunmas, gerekir. Bu nedenle rehin veren marka hakk, sahibi, örne in markas,n, devretmi ve devir, sicile kaydedilmemi bile olsa marka üzerindeki tasarruf yetkisini kaybetmi olaca ,ndan markas,n, rehnedemeyecektir.¹⁶⁸

D. Belirlilik lkesi

1. Rehin Konusunun Belirli Olmas,

Rehin konusunun belirli olmas,, üzerinde rehin kurulacak olan ta ,n,r,n veya hakk,n ferden belirli olmas,n,, di er bir ifadeyle ahsile tirilmesini zorunlu k,lar.¹⁶⁹ Bu ilke çerçevesinde, bir malvarl, ,n,n tamam, veya bir k,sm, üzerinde, tek bir hukuki i lem ile genel bir rehin hakk, kurulmas, mümkün de ildir.¹⁷⁰ Söz konusu kural,n istisnas,, bir hayvan sürüsü veya pul koleksiyonu gibi e ya birli i üzerinde kurulan

¹⁶⁴ Karahasan, R.M., **Türk E ya Hukuku, C-II** , stanbul 1991, s.575.

¹⁶⁵ Aslan, s.45.

¹⁶⁶ Sirmen, s.21-22.

¹⁶⁷ Ünal, s.85.

¹⁶⁸ Arkan, C-II, s.202.

¹⁶⁹ Öztan, s.942. , Esener/Güven, s.480.

¹⁷⁰ Erta , s.542-543. , Karahasan, s.576.

rehinlerdir.¹⁷¹ Sicilli ta ,n,r rehninde ise belirlilik, özel sicile kay,t suretiyle söz konusu olur. Bu ba lamda sicil, rehnin kapsam,n, tayin eder.¹⁷²

Türk Medeni Kanunu md. 947 çerçevesinde rehnin konusuna, bütünleyici parçalar, istisna edilmeyen eklentiler ve ayr,ca rehnin paraya çevrilmesi s,ras,nda as,l e yadan ayr,lmam, do al semereler dahildir.¹⁷³ Medeni semerelerin ise rehnin kapsam,na girmedi i kabul edilmektedir.¹⁷⁴

Marka, ta ,n,r bir mal olmad, , için markan,n bütünleyici parçalar,ndan, eklentilerinden ve do al semerelerinden bahsedilemez.¹⁷⁵ Di er yandan markan,n, lisans sözleşme konusuna konu olmas, durumunda lisans alaca , gibi medeni semereleri olabilir; ancak yukarıda ifade edildi i gibi medeni semereler, rehin kapsam,na dahil de ildir.¹⁷⁶

Rehin konusu markan,n, rehin veren ve rehin alan taraf,ndan marka rehni sözleşmesinde belirlenmesi gerekmektedir. Rehin konusu marka, marka tescil başvurusu a mas,nda ise başvuru numaras,n,n, tescilli bir marka ise tescil numaras,n,n rehin sözleşmesine yaz,lmam, gereklidir.¹⁷⁷ Ancak rehin konusu marka yurtd, ,nda tescilli ise markan,n rehin sözleşmesinde belirli hale getirilebilmesi için tescil numaras,n,n yan,nda, tescilli oldu u ülke sicilinin de belirtilmesi gereklidir.¹⁷⁸

2. Rehinli Alaca ,n Belirli Olmas,

Rehinli alaca ,n belirli olmas,, ta ,n,r rehni ile hangi alaca ,n temin edildi inin ferden tayin edilmi olmas,n, zorunlu k,lar.¹⁷⁹ Ancak rehinle teminat altına alın,an alaca ,n, rehnin kurulmas, an,nda para olarak belirtilme zorunlulu u yoktur. Alaca ,n, rehnin paraya çevrilmesi esnas,nda parayla ifade edilebilir olmas, yeterlidir.¹⁸⁰

¹⁷¹ Öztan, s.942. , Erta , s.543.

¹⁷² Esener/Güven, s.480.

¹⁷³ Öztan, s.942. , Erta , s.543.

¹⁷⁴ Erta , s.543.

¹⁷⁵ Ünal, s.80. , Özel, Ç. ; **Marka Lisans, Sözleşme** , Ankara 2002, s.120.

¹⁷⁶ Ünal, s.80.

¹⁷⁷ Tüzüner, s.23.

¹⁷⁸ Tüzüner, s.23.

¹⁷⁹ Öztan, s.942. , Erta , s.543.

¹⁸⁰ Karahasan, s.576. , Erta , s.543. , Sirmen s.19.

Rehinle teminat altına alınmış alacakların artıba lı olması, veya ileride doğacak bir alacak olması, belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaz.¹⁸¹ Ancak ileride doğacak veya doğması muhtemel tüm alacaklar için rehin tesis edilmesine yönelik bir hukuki işlem, TMK md. 23 gereğince ilik haklarına aykırılık olduğu için geçersizdir.¹⁸²

Rehlinli alacakların belirli olması, ilkesi, tüm yönleriyle, marka rehni ile teminat altına alınmış alacaklar için de geçerlidir.

E. Rehin Hakkında Bölünmezlik İlkesi

Taahhüt rehni ile teminat altına alınmış alacak, üzerinde rehin kurulan taahhüt, bütünüyle takyit eder ve rehin, alacakların tamamını teminat altına alır.¹⁸³ Nitekim TMK md. 944/2'ye göre; alacaklı, alacaklarını tamamını almadıkça rehlinli taahhüt, veya onun bir kısmını, geri vermek zorunda değildir.

Marka hakkı sahibi, birden fazla markası bulunduğunda, bunları tamamı üzerinde tek bir alacak için rehin kurabilir. Böyle bir durumda, borcun bir kısmı herhangi bir şekilde sona ermiş olsa da rehin alandan, sona eren borç miktarıyla orantılı olarak rehnedilen markalar üzerindeki rehnin kaldırılması talep edilemez.¹⁸⁴ Aynı şekilde bir marka üzerinde, birden fazla alacak için rehin kurulması da mümkündür. Böyle bir durumda da alacaklardan bir kısmı sona ermiş olsa dahi, marka üzerinde kurulan rehnin, sona eren alacak ile orantılı olarak kaldırılması mümkün değildir.¹⁸⁵

F. Öncelik İlkesi

Üzerinde rehin kurulmuş bir hakkın yeniden rehnedilmesi artık rehin olarak adlandırılır.¹⁸⁶ TMK md. 948'e göre; aynı taahhüt üzerinde birden çok rehin hakkı bulunduğunda, alacaklılara rehin haklarının sırasına göre ödeme yapılır. Rehin hakkının sırasını, kuruluş tarihine göre belirler. Ancak TMK md. 948 hükmü ile

¹⁸¹ Esener/Güven, s.479. , Öztan, s.942.

¹⁸² Erta , s.544.

¹⁸³ Erta , s.544.

¹⁸⁴ Aslan, s.47.

¹⁸⁵ Aslan, s.47.

¹⁸⁶ Özman/Seliçi, s.779.

öngörülen ta ,n,r rehninde s,ra esas,n,n, alacakl,lar,n, aralar,nda yapacaklar, bir anla ma çerçevesinde de i tirilmesi mümkündür.¹⁸⁷

Ta ,n,r rehninde oldu u gibi bir alacak üzerinde de art rehin kurmak mümkündür. TMK md. 958ø göre; rehinli bir alacak üzerinde art rehin kurulmas,, ancak rehnedenin veya sonra gelen rehin alacakl,s,n,n durumu, önce gelen rehin alacakl,s,na yaz,l, olarak bildirmesi hâlinde geçerlidir.

Rehin hakk, sahipleri aras,nda geçerli olan s,ralama, özellikle rehin konusu ta ,n,r,n paraya çevrilmesi söz konusu oldu unda önem ta ,r. Rehnin paraya çevrilmesi durumunda elde edilen miktar, alacakl,lar aras,nda s,raya göre bölü türülür.¹⁸⁸

Yukar,da ifade edilen aç,klamalar çerçevesinde, marka üzerinde birden fazla rehin kuruldu u takdirde bunlar,n s,ras,, kurulu tarihlerine göre belirlenecektir. Ancak rehinli alacakl,lar, aralar,nda yapacaklar, yaz,l, bir anla ma çerçevesinde s,ray, de i tirebilirler.

Marka üzerinde kurulan art rehnin geçerli olabilmesi için ilk olarak marka hakk, sahibi ile sonra gelen rehin hakk, sahibi aras,nda bir rehin sözleşmesinin yapılmas,, daha sonra ise marka hakk, sahibinin veya sonra gelen rehin hakk, sahibinin durumu, önce gelen rehin hakk, sahibine yaz,l, olarak bildirmesi gereklidir.¹⁸⁹

V. Marka Üzerinde Rehin Hakk,n,n Kurulmas,

Türk Borçlar Kanunu md. 1ø göre; sözleşme, taraflar,n iradelerini kar ,l,kl, ve birbirine uygun olarak aç,klamalar, suretiyle kurulur. Marka üzerinde rehin kurulmas, bak,m,ndan, taraflar,n irade beyanlar,n,n teminat amac,nda örtü mesi gerekli ise de yeterli de ildir. Çünkü taraflar, teminat amac,yla, markan,n inançl, olarak devredilmesini de kararla t,rabilirler.¹⁹⁰ Dolay,s,yla taraflar,n irade beyanlar,n,n hem teminat amac,nda örtü mesi, hem de bunun sonucunun marka rehni sözleşmesi ile somutla mas, gerekir.

Marka rehni sözleşmesinin kurulabilmesi için borçland,r,c, i lem ile tasarruf i lemi olmak üzere birbirini takip eden iki hukuki i lemin yapılmas, gerekir.

¹⁸⁷ Esener/Güven, s.484. , O uzman/Seliçi/Oktay, s.776.

¹⁸⁸ Karahasan, s.578.

¹⁸⁹ Aslan, s.48.

¹⁹⁰ bkz. Devrin Hukuki Niteli i ve Hükümleri , s.15.

A. Borçland,r,c, lem

Marka rehni aç,s,ndan borçland,r,c, i lem, rehin veren ile rehin alan aras,nda yap,lan ve rehin verenin, alacakl,n,n alaca ,na teminat olu turmak amac,yla, markas, üzerinde rehin kurma borcunu içeren bir sözleşme dir.¹⁹¹

Tan,mdan da anla ,laca , üzere marka rehni sözleşmesi, kural olarak, tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme dir. Tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, taraflardan sadece birisi borç altına girmekte olup bir karar , edimden söz edilemez.¹⁹² Ancak taraflar aras,nda yap,lacak bir anlaşma ile rehin alan,n, rehin kurma borcuna karşı,k bir borç altına girmesi; örneğin rehin vereni kefaletten kurtarmay, taahhüt etmesi, durumunda rehin sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme niteliğ i kazanacaktır.¹⁹³

Marka üzerinde paylı, veya elbirliğ i halinde mülkiyet söz konusu ise marka rehni sözleşmesini, kural olarak paylı, hak sahiplerinin veya ortaklar,n oybirliğ i ile yapmas, gerekir (TMK md. 692, 702/2).¹⁹⁴

Alacağa bağıllık ilkesi gereğince marka rehni ile temin edilen alacak geçersiz ise marka rehni sözleşmesi de geçersizdir. Rehni sözleşmesinin temelini oluşturur alacağın geçersiz olduğu ispat edildiğ i takdirde, rehni paraya çevrilmi olup olmadığ ,na göre, ya marka üzerindeki rehin hakkı, sona erer ya da paraya çevirme sonucunda elde edilen bedel sebepsiz iktisap olur turur.¹⁹⁵ Bu bedelin TBK md. 77 vd. hükümleri çerçevesinde iadesi gerekir.

B. Tasarruf lemi

Türk Medeni Kanunu md. 955/3 çerçevesinde haklar,n rehnedilebilmesi için yazılı, bir rehin sözleşmesinin yapılması, ve bu haklar,n devri için öngörülen şekle uyulması, gerekmektedir. KHK md. 16/3'e göre markanın devredilebilmesi için yazılı, bir devir sözleşmesinin yapılması, yeterli olup devrin sicile telenme zorunluluğ u

¹⁹¹ Ünal, s.86.

¹⁹² Köllüoğlu, A. ; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler** , Ankara 2007, s.438.

¹⁹³ Tüzüner, s.30.

¹⁹⁴ Utku, D. ; **Sınai Haklar,n Rehni** , Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2008, s.123. (Yayımlanmı ,)

¹⁹⁵ Tüzüner, s.36.

bulunmamaktadır. Bu bağlamda marka üzerinde rehin kurulması, için de yazılı bir rehin sözleşmesinin yapılması, gerekli ve yeterlidir.¹⁹⁶

Türk Borçlar Kanunu md. 15'e göre; imzalı borç alanı giren kişi tarafından yapılması zorunludur. Geçerliliği yazılı ekil artı bağlanma olan bir sözleşmenin borç doğurabilmesi için sözleşmenin metne dökülmesi yeterli olmayıp imzalanmasıyla da tamamlanması gerekir.¹⁹⁷ Bu bağlamda marka sahibinin veya marka üzerinde tasarruf yetkisine sahip olan kişinin marka rehni sözleşmesini imzalaması, gerekli ve yeterlidir.¹⁹⁸

Marka rehni sözleşmesinde tarihin bulunup bulunmaması, ile rehin sözleşmesinin geçerliliği arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Sözleşme tarihin yer alması, sadece rehmin kurulduğu tarihteki markanın durumunu ve marka üzerinde rehin sağlanması durumunda önce gelen hak sahipliğini tespit etmeye yarar.¹⁹⁹

Marka üzerinde rehin kurulması, amaçıyla gerçekleştirilecek tasarruf işleminin yapılabilmesi için markayı rehnedenin, rehin konusu marka üzerinde tasarruf yetkisine sahip olması gerekir.²⁰⁰ Marka sahibi, markasını, kendi borcu için rehnedebileceği gibi üçüncü bir kişinin borcu için de rehnedebilir.²⁰¹

Türk Medeni Kanunu md. 955/1 çerçevesinde senede bağlanma olsun veya olmasın alacakları rehnedilebilmesi için rehin sözleşmesinin yazılı olarak yapılması ve senede bağlanma alacaklarda senedin teslim edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda akları öyle bir soru gelebilir: Tescilli bir marka üzerinde rehin kurulduğu takdirde, marka tescil belgesinin rehin alacaklarına teslim edilmesi gerekli midir? Diğer bir ifadeyle marka tescil belgesi, TMK md. 955/1 anlamında ösenetö sayılır mı? TMK md. 955/1 hükmünde öngörülen, senedin rehin alana teslim edilme zorunluluğunun amacı, rehmin aleniyetini sağlamaktır.²⁰² Ancak tescilli markalar açısından aleniyet, marka sicili ile sağlanmaktadır (KHK md. 39/3). Ayrıca marka tescil belgesinin rehin alana teslim edilmesi, rehin verenin, rehin konusu marka üzerinde teminatı, azaltacak

¹⁹⁶ Arkan, C-II, s.204. , Yasaman/Altay, C-II, s.702.

¹⁹⁷ Kılıçoğlu, s.81.

¹⁹⁸ Tüzüner, s.42. , Sirmen, s.37.

¹⁹⁹ Tüzüner, s.40-41.

²⁰⁰ Yasaman/Altay, C-II, s.702.

²⁰¹ Ünal, s.87. , Yasaman/Altay, C-II, s.699.

²⁰² Erta, s.560.

veya tamamen ortadan kald,acak tasarruflarda bulunmas,n, önleyemez.²⁰³ Ayr,ca markay, kullanma hakk,, marka tescil belgesi rehin alana teslim edilse dahi, marka sahibine ait oldu u için marka tescil belgesinin rehin alana teslim edilmesinin herhangi bir pratik faydas, da bulunmamaktadır.²⁰⁴

VI. Markan,n Rehninde Tescilin Hükümleri

Kanun Hükmünde Kararname md. 18/2 ve Yönetmelik md. 22/1 çerçevesinde markan,n rehni, taraflardan birinin talebi üzerine marka siciline kaydedilir ve yay,mlan,r. Ancak söz konusu düzenlemelerde ne tescilin etkisi; ne de tescil gerçekleş ti i takdirde, tescilin iyiniyetli üçüncü ki iler üzerindeki etkisi hüküm alt,na alınm, t,r.

Marka üzerinde rehin kurulmas, bak,m,ndan yaz,l, bir rehin sözleşmesinin yapılmas, yeterli olup rehnin marka siciline tescil edilmesi, rehin sözleşmesinin geçerlili i veya marka üzerindeki rehin hakk,n,n do umu aç,s,ndan zorunlu değildir. Diğer bir ifadeyle marka rehninin tescili kurucu de il, aç,klay,c, (bildirici) etkiyi haizdir.²⁰⁵

Marka rehninde tescilin etkisinin aç,klay,c, nitelikte olmas,, doktrinde baz, yazarlar tarafından ele tirilmektedir.²⁰⁶ Kanaatimizce de marka üzerinde kurulacak rehin bak,m,ndan marka siciline kay,t zorunlu olmalıdır. Özellikle üzerinde rehin kurulmas, dü ünülen markay, s,n,rland,ran ba ka bir rehnin veya s,n,r,l, bir aynı hakk,n bulunup bulunmad, ,n,n güvenilir bir ekilde tespit edilebilmesi ancak tescilin, rehnin kurulmas, bak,m,ndan kurucu etkiye sahip olmas, ile mümkündür. Böyle bir sistemin öngörülmesinin, ortaya ç,kabilecek hukuki belirsizlik ve ihtilaflar, da büyük oranda giderece i üphesizdir.

Kanun Hükmünde Kararname ve Yönetmelikte, rehnin sicile tescilinin iyiniyetli üçüncü ki iler üzerindeki etkisi düzenlenmemi olsa da Topluluk Hukukunda bu yönde bir düzenleme mevcuttur. Nitekim 40/94 say,l, Tüzü ün 23/1 maddesine göre; rehin, üye ülkelerdeki üçüncü ki ilere kar ,, tescilden sonra ileri sürülebilir; ancak

²⁰³ Tüzüner, s.43.

²⁰⁴ Tüzüner, s.43.

²⁰⁵ Ünal, s.93. , Tüzüner, s.44. , Tekinalp, s.433.

²⁰⁶ Tescilin aç,klay,c, etkisinin sak,ncalar, ve tescile kurucu etki tan,nmas, gerekti i konusunda bkz. Yasaman/Altay, C-II, s.702, Ünal, s.95. , Utku, s.235 vd.

rehnin sicile kaydedilmesinden önce marka üzerindeki bu durumu bilerek aynı hak iktisap edenlere karşı, da rehnin ileri sürülmesi mümkündür.²⁰⁷

Her ne kadar rehnin sicile kaydedilmesi üçüncü kişiler üzerinde doğuracağı etkiler, KHK ve Yönetmelikte düzenlenmemiş olsa da kanaatimizce bu yönde bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç yoktur.²⁰⁸ Çünkü TMK md. 955/3 çerçevesinde marka rehninin söz konusu olabilmesi için yazılı bir rehin sözleşmesi ile birlikte markanın devri için öngörülen ekli artımların uyulması gerekir. Bu madde hükmü, markanın devrine ilişkin gerekli artımlar, ve devrin sicile kaydedilmesinin etkisini içeren KHK md. 16 hükmü ile birlikte değerlendirilmelidir.²⁰⁹ KHK md. 16'ya göre; devir, yazılı olarak yapılması ve sicile kaydedilmediği sürece taraflar, markanın tescilinden doğan yetkileri iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, ileri süremez (KHK md. 16/3-7). Görüldüğü gibi hem TMK'nin diğer hakların rehni ve devri arasında kurmuş olduğu bağlantı, hem de markanın devri ve rehni ile ilmlerinin ekli bakımdan benzerliği göz önünde bulundurulduğunda KHK md. 16/7'de ifade edilen *devir, sicile kaydedilmediği sürece, taraflar markanın tescilinden doğan yetkileri iyi niyetli üçüncü kişilere karşı, ileri süremez* kuralının, kıyasen, rehninin tescilinin üçüncü kişilere etkisi bakımından uygulanması mümkündür.²¹⁰ Ayrıca Tüzün, yukarıda ifade edilen, 23/1 maddesi de konu hakkında benzer yönde bir düzenleme getirmektedir. Nitekim hukukumuz açısından da aynı çözüm yöntemi benimsenmeli; ancak rehnin, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, ileri sürülebilmesi açısından bu durumun yaygınlaşmamasına herhangi bir hukuki sonuç bağlanmamalıdır.²¹¹

Ortak marka ve garanti markaların devri bakımından sicile tescil kurucu etkiyi haiz olduğu için (KHK md. 60) ortak marka ve garanti markalar, üzerinde kurulan rehin bakımından da tescilin etkisi kurucudur. Dolayısıyla bunlar üzerinde kurulan rehin,

²⁰⁷ Düzenlemenin ngilizce hali şu şekildedir: *Legal acts referred to in Article 17, 19 and 22 concerning a Community trade mark shall only have effects vis-à-vis third parties in all the Member States after entry in the Register. Nevertheless, such an act, before it is so entered, shall have effect vis-à-vis third parties who have acquired rights in the trade mark after the date of that act but who knew of the act at the date on which the rights were acquired.*

²⁰⁸ Aynı yönde bkz. Kaya, s.223.

²⁰⁹ Tüzüner, s.43.

²¹⁰ Tüzüner, s.44. , Aynı yönde bkz. Kaya, s.223. , Karan/K,I,ç , s.339.

²¹¹ Çolak, s.643. , Dursun, s.168. , Arkan, C-II, s.205.

ancak sicile tescil edimi oldu u takdirde iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilir.²¹²

Kanun Hükmünde Kararname md. 16/4'e göre; markan,n devri, mal veya hizmetlerin co rafi kayna ,, kalitesi veya markan,n kendisi ile ilgili olarak halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte ise, yeni marka sahibi halk, yan,lg,ya dü ürmeyecek ekilde mal veya hizmetlerde marka tescilinin s,n,rl, bir hale getirilmesini kabul etmedi i takdirde devir i lemi Enstitü taraf,ndan yap,lmaz. Markan,n devri için bir anlamda tescil engeli olu turan KHK md. 16/4 hükmü, rehnin tescil edilmesi bak,m,ndan da uygulama alan, bulabilecek midir? Kanaatimizce KHK md. 16/4 hükmünün, rehin tescilleri bak,m,ndan do rudan uygulanabilirli i bulunmamaktad,r.²¹³ Öncelikle marka üzerinde rehin kurulmas,, rehnin paraya çevrilerek sat,lmaz, an,na kadar, hak sahipli i üzerinde bir de i iklik olu turmad, , için rehnin tescili talebinde bulunan rehin alan,n, KHK md. 16/4 hükmü anlam,nda tescilin s,n,rland,r,lmaz,n, isteme yetkisi bulunmamaktad,r.²¹⁴ Di er yandan devrin tesciline ili kin KHK'da düzenlenen, tescilin etkisi gibi baz, hükümler, rehnin tescili bak,m,ndan k,yasen uygulama alan, buluyor olsa da KHK md. 16/4 hükmü, taraflar aras,ndaki sözleşme serbestisini dolayl, yoldan s,n,rland,r,maktad,r. Çünkü KHK md. 16/4 kapsam,na giren bir devir i lemini tescil ettirmek isteyen devralan,n bu tescili gerçekle tirebilmesi için devir sonucunda halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikteki mal ve/veya hizmetlerdeki tescili s,n,rland,r,mas, gerekecek, devralan bir anlamda hak kayb,na u ramak zorunda kalacakt,r. Dolay,s,yla kanun koyucu, dolayl, da olsa sözleşme serbestisine hanel getiren KHK md. 16/4 hükmünün markan,n rehni bak,m,ndan da uygulanmas,n, isteseydi, kanaatimizce bu yönde bir düzenlemeyi aç,kça markan,n rehninin tescili aç,s,ndan da öngörürdü. Sonuç olarak KHK md. 16/4 hükmü, marka rehninin tescili s,ras,nda de il; ancak rehnin paraya çevrilerek sat,lmaz, durumunda gerçekle ecek marka iktisab,n,n tescilinin talep edildi i s,rada uygulama alan, bulacakt,r.²¹⁵

²¹² Ünal, s.94. , Tüzüner, s.44.

²¹³ Ayn, yönde bkz, Utku, s.220, Aksi yönde bkz. Tüzüner, s.19.

²¹⁴ Utku, s.220.

²¹⁵ Utku, s.221.

Gelecekteki marka hakk, veya marka hakk,n,n tesciline yönelik beklenti hakk, üzerinde kurulacak rehlin tescil ettirilebilmesi için gelecekteki marka hakk,n,n sonradan kazan,ımas,, beklenti hakk,n,n ise marka tescil ba vurusuna dönü mesi zorunludur.²¹⁶

Yönetmelik md. 22/2øye göre rehin talebinin sicile kayd, ve yay,mılanmas, için a a ,daki belgelerin verilmesi zorunludur:

- Talep dilekçesi.²¹⁷
- Rehne konu marka tescil numaras, ile marka ad,n,n yer ald, ,, rehin sözleşmesi veya rehin i lemini gösterir yetkili mercilerce onaylanm, belge veya noter tasdikli örnekleri, rehin sözleşmesi veya belgenin yabancı, dilde olmas, halinde ilaveten yeminli tercüman taraf,ndan onaylanm, Türkçe tercümesi.
- Ücretin ödendi ini gösterir bilgi.²¹⁸
- Talep vekil arac,l, ,yla yapılm, sa 9 uncu maddeye uygun olarak düzenlenmi vekâletname.

VII. Markan,n Ticari İletme ile Birlikte Rehni

Türk Medeni Kanunu md. 939/1ø göre; kanunda öngörülen ayrı,k durumlar d, ,nda ta ,n,rılar, ancak zilyetli in alacakl,ya devri suretiyle rehnedilebilir. Kanunda öngörülen istisnai durumlardan biri ise ticari i letme rehnidir.

Bir yandan i letme unsurlar,n,n her biri üzerinde ayrı, ayrı, rehin hakk, tesis edilmeksizin ve i letme unsuruna dahil olan ta ,n,r mallar,n zilyetliklerinin alacakl,ya devredilmesini gerektirmeksizin, bir bütün olarak ticari i letme üzerinde rehin hakk,n,n kurulmas,n, sa lamak; di er yandan da i letmelerin ihtiyaç duydu u finansman, elde etmelerini kolayla tırmak amacıyla 1447 say,l, Ticari İletme Rehni

²¹⁶ Utku, s.221.

²¹⁷ Markan,n rehni için øTeminat/Rehin Koyma/Kaldırma Talep Formuö (M109) kullan,ıl,r. Söz konusu talep formu örnekleri <http://www.tpe.gov.tr/> internet sitesinde yer almaktadır.

²¹⁸ Rehni i lemi kayıt ücreti 2016 y,l, itibariyle fiziki evrak ile yapılan talepler aç,s,ndan 540 TL, çevrimiçi yapılan talepler aç,s,ndan ise 360 TL'dir.

Kanunu ,kar,lm, t,r.²¹⁹ Marka, bir ticari i letme ile birlikte rehne konu oldu u takdirde T RK hükümleri uygulama alan, bulacaktır.²²⁰

Ticari i letme rehninin kurulabilmesi için öncelikle bir rehin sözle mesinin yap,lm,as, zorunludur.²²¹ Rehin sözle mesinin taraf, olabilecek ki iler ise T RK md. 2/1de s,n,rl, olarak (numerus clauses) say,lm, t,r. Maddeye göre ticari i letme rehni sözle mesi; tüzel ki ili i haiz ve sermaye irketi olarak kurulmu kredi müesseseleri, kredili sat, yapan gerçek ve tüzel ki ili i haiz müesseseler ve kooperatifler ile ticari i letmenin maliki bulunan gerçek ve tüzel ki iler aras,nda yap,l,r.

Ticari i letme rehninin kapsam, ise T RK md. 3te düzenlenmi tir. Maddeye göre ticari i letme rehninin konusunu ticaret unvan,, i letme ad,, menkul i letme tesisat, ve s,nai haklar olu turmaktadır. Ancak taraflar, s,nai haklardan bir veya birkaç,n, rehin kapsam, d, ,nda b,rakabilirler. Bu nedenle rehnin kapsam,na dahil edilecek markan,n sözle me ekinde gösterilmesi gerekecek; ancak markan,n sözle me ekinde gsterilmemi olmas,, di er bir ifadeyle rehin kapsam,na al,nmamas,, rehin sözle mesinin geçerlili ini etkilemeyecektir.²²²

Ticari letme Rehni Kanunu ek md. 2de sanayi i letmelerinin rehni a,s,ndan özel bir düzenleme getirilmi tir. Maddeye göre sanayi i letmeleri a,s,ndan rehin hakk,na, menkul i letme tesisat, veya s,nai haklardan bir veya daha fazlas, konu yap,labilir. Dolay,s,yla sanayi i letmelerinin rehni, hiçbir ta ,n,r mal, kapsamaks,z,n, sadece i letmenin markas,n, kapsayacak ekilde yap,labilir.²²³

Ticari letme Rehni Kanunu md. 4 göre; rehin sözle mesi, ticari i letmenin kay,tl, bulundu u sicil çevresindeki bir noter taraf,ndan tanzim edilir. Sözle mede, rehne dair unsurlar,n tam listesi de ay,rt edilmelerini mümkün k,lacak özellikleri ile birlikte yer al,r. Hükümden de anla ,laca , üzere, rehin sözle mesinin geçerli olabilmesi için

²¹⁹ Kayar, . ; **Ticari letme Hukuku** , Ankara 2015, s.75.

²²⁰ Erten, M.A. ; **Bankac,l,k Uygulamas,nda Ticari letme Rehni** , Ankara 2001, s.36.

²²¹ Arkan, s.49.

²²² Karabel, E.G. ; **Ticari letme Rehninin Paraya evrilmesi** , Ankara 2011, s.71.

²²³ lgen/Teoman/ Helvac,/ Kendigelen/Kaya/Nomer-Ertan, s.189.

sözle menin noter taraf,ndan resen düzenlenmesi zorunlu olup yaln,zca imzalar,n noterde onaylanmas, yeterli de ildir.²²⁴

Rehin sözle mesinin, i letmenin kay,tl, bulundu u sicil çevresi içindeki herhangi bir noter taraf,ndan yap,lmas, yeterli olup, çevre bak,m,ndan yetkisiz noterler taraf,ndan yap,lan ticari i letme rehni sözle meleri geçersizdir.²²⁵

Salt rehin sözle mesinin yap,lmas,, rehin hakk,n,n do umu için yeterli de ildir. T RK md. 5/1ø göre; rehin hakk,, taraflardan herhangi birinin yaz,l, talebi üzerine sözle menin, i letmenin kay,tl, bulundu u esnaf ve sanatkâr veya ticaret siciline tescili ile do ar. Bu ba lamda sözle menin sicile tescili kurucu etkiyi haizdir.²²⁶

T RK md. 3/2øye göre; tescil talebi, ticari i letme rehni sözle mesinin akdedildi i tarihten itibaren 10 gün içerisinde yap,lmal,d,r. Tescil talebinin 10 günlük süre içerisinde yap,lmamas, durumunda sonucun ne olaca , T RKøe düzenlenmemi tir. Konu doktrinde tart, mal, olsa da kanaatimizce kanun taraf,ndan öngörülen 10 günlük süre hak dü ürücü niteliktedir.²²⁷ Kanun taraf,ndan öngörülen bu süre; i letme sahibi taraf,ndan muvazaal, bir rehin sözle mesinin düzenlenip i lerin kötüye gitmesi durumunda sözle meyi tescil ettirerek alacakl,lardan mal kaç,rmas,n, önlemek ve üçüncü ki ileri korumak amac,yla getirilmi tir.²²⁸ Ayr,ca aksi halin kabulü durumunda rehin veren, herhangi bir süre s,n,rlamas, bulunmaks,z,n rehin tehdidi alt,nda kalabilecektir. Dolay,s,yla kanunda öngörülen 10 günlük süre geçirildikten sonra yap,lacak olan tescil talebi kabul edilmemelidir.

Yukar,da ifade edildi i gibi markan,n ticari i letme rehnine dâhil edilmesi ihtiyaridir; ancak marka, ticari i letme rehnine dâhil edilmi ise T RK md. 7øye göre; rehin sözle mesinin tescilinin ard,ndan ticari i letme rehni, ilgili sicil memuru taraf,ndan derhal TPEøye bildirilecektir. Ancak ticari i letme rehнинin TPEøye bildirilmi olmas, veya bildirim, hiç veya gere i gibi yap,lmam, olmas, ticari i letme üzerinde kurulan rehin hakk,n,n do umunu etkilemeyecektir.²²⁹ Di er bir ifadeyle

²²⁴ Ayhan, R. , Özdamar, M. , Ça lar, H. ; **Ticari i letme Hukuku** , Ankara 2012, s.128.

²²⁵ Ayhan/Özdamar/Ça lar, s.128-129.

²²⁶ Arkan, s.52. , Ayhan/Özdamar/Ça lar, s.129. , Erten, s.38.

²²⁷ Ayn, yönde bkz. Erten, s.39. Ayhan/Özdamar/Ça lar, s.129. , Karabel, s.82-83. , Aksi yönde bkz. Arkan, s.52, Kayar, s.78, Ülgen/Teoman/Helvac,/Kendigelen/Kaya/Nomer-Ertan, s.195-196., Yasaman/Altay, C-II, s.704.

²²⁸ Karabel, s.82-83.

²²⁹ Ayhan/Özdamar/Ça lar, s.129. , Erten, s.39.

yapılacak bildirim sonucu gerçekleşecek tescil açılış, etkiyi haiz olup rehlin marka siciline tescil edilmesi ile birlikte aleniyet, marka sicili için de sağlanm, olacaktır.²³⁰

Ticari İletme Rehni Kanunu md. 9/1'e göre; alacaklı, ticari İletme üzerinde kurulan rehin hakkını, ticari İletmeyi devralan herkese karşı ileri sürebilir. Bu durumun istisnası ise ikinci fıkrada düzenlenmiştir. TRK md. 9/2 ile rehinden haberdar olmaksızın ticari İletmenin sicil bölgesinde bulunan münferit unsurlar, üzerinde mülkiyet veya diğer bir aynı hakkı, İktisap eden iyiniyetli üçüncü kişilerin kazanmaları, korunmaktadır. Ancak kanunda öngörülen bu durum, özellikle sicil kayd, bulunmayan malvarlığı, unsurlar, bakımından önem arz etmektedir. Marka bakımından; ticari İletme üzerinde kurulan rehin hakkı, aleni bir sicil olan marka siciline kaydedildikten sonra, markayı, İktisap eden kişinin iyiniyet iddiasında bulunması mümkündür.²³¹

Ticari İletme Rehni Kanunu md. 10/2'ye göre; ticari İletme sahibinin, ticari İletme rehline dâhil münferit unsurlardan olan markayı, devredebilmesi, aynı bir hakla sınırlanabilmesi veya baskılar, ile devretilebilmesi için alacaklının onayına, zorunluluğu vardır. Markanın aynı bir hakla sınırlanabilmesi, ancak marka üzerinde kurulacak bir art rehin veya intifa hakkı ile mümkündür.²³²

Ticari İletme Rehni Kanunu md. 11'e göre; ticari İletme sahibi, İletmenin merhunun korunması için gereken özeni göstermez, kanunun öngördüğü hallerde alacaklının muvafakatini almaz ve bu nedenle alacaklına zarar olacak şekilde ticari İletmenin merhunun devretilebilmesi için İletme sahibinin, hâkim tarafından kendisine verilecek süre içerisinde ya durumunu eski hale getirmesi ya da ek teminat göstermesi zorunludur. Aksi takdirde, talep üzerine, teminat noksanına tekabül edecek bir miktarın alacaklıya ödenmesine hükümlenir. Dolayısıyla ticari İletme sahibinin, rehne konu markanın devretilebilmesi için gerekli davranışlardan kaçınması gerekmektedir.

²³⁰ Erten, s.41-42. , Ülgen/Teoman/Helvac./Kendigelen/Kaya/Nomer-Ertan, s.197.

²³¹ Arkan, s.59.

²³² Yasaman/Altay, C-II, s.705.

Ayn, ekilde koruma süresi dolacak olan markas,n, yenilemek suretiyle de marka hakk,n,n sona ermesine engel olmal,d,r.²³³

Ticari letme Rehni Kanunu md. 12øye göre; ticari i letme sahibi; rehin kapsam,ndaki markas,n,, alacakl,n,n onay, olmaks,z,n devreder, bir ayni hak ile s,n,rland,r,r veya ba kalar, ile de i tirir ve bu nedenle de rehinli alacakl,n,n zarara u ramas,na sebebiyet verirse, alacakl,n,n ikâyeti üzerine maddede öngörülen cezai yapt,r,mlara maruz kalacaktır.

Ticari letme Rehni Kanunu md. 13øe göre; alacakl,, rehne dâhil markaya, rehnin sa lad, , teminat, tehlikeye dü ürecek ekilde üçüncü ki iler taraf,ndan gerçekte tirilecek fiillerin menøüni dava edebilir.²³⁴

Rehin hakk,, alaca a ba l, feri bir hak olmas, hasebiyle, alaca ,n son bulmas,yla sona erer. T RK md. 19øa göre bu durumda ticari i letme sahibi, alacakl,dan, ilgili sicildeki rehin kayd,n,n terkinini isteyebilir. Terkin i lemi gerçekte tikten sonra sicil memuru, daha önce rehni bildirmi oldu u TPEøye durumu bir yaz, ile bildirmeli ve böylece ticari i letme rehni, marka sicilinden de terkin edilmelidir.²³⁵

VIII. Marka Üzerindeki Rehnin Hüküm ve Sonuçlar,

Marka üzerinde kurulan rehin, marka sahipli inde herhangi bir de i iklik yaratmaz. Marka üzerindeki tasarruf yetkisi, sicilde marka sahibi olarak görünen ki ide kalmaya devam etti i için marka sahibi, rehinden sonra da marka üzerinde birtak,m tasarruflarda bulunabilir.²³⁶ Nitekim Yönetmelik md. 22/1øde markan,n rehninin, devrine engel olu turmayaca , aç,kça ifade edilmi tir. Ancak marka sahibinin marka üzerindeki tasarruf yetkisi, rehin ile birlikte daralm, olmaktadır.²³⁷ Örne in TMK md. 958 çerçevesinde marka üzerinde geçerli bir art rehin kurulabilmesi; durumun, rehin hakk, sahibine yaz,l, olarak bildirilmesi art,na ba lanm, t,r. Bununla birlikte marka sahibi, rehinli alacakl,n,n durumunu kötüle tiren veya rehin hakk,n,n varl, ,n, etkileyen veya azaltan i lemleri, yaln,zca rehinli alacakl,n,n iznini almak suretiyle

²³³ Aslan, s.56.

²³⁴ Aslan, s.56.

²³⁵ Erten, s.58. , Kayar, s.87.

²³⁶ Arkan, C-II, s.206 , Yasaman/Altay, C-II, s.703.

²³⁷ Yasaman/Altay, C-II, s.703.

gerçekle tirebilir.²³⁸ Örne in KHK md. 46/3'e göre; marka siciline kayıtlı edilmiş rehin hakkı, sahibinin izni olmadan, marka sahibi, marka hakkından vazgeçemez.

Marka üzerinde kurulan rehin hakkından, marka sahipliği açısından herhangi bir deyimlik yaratmaması, diğer bir ifadeyle hak sahipliği ve tasarruf yetkisinin marka sahibinde kalmaya devam etmesi nedeniyle rehin konusu markanın konu olduğu davalar bakımından tarafı, marka sahibine aittir.²³⁹

Marka sahibi, TMK md. 961/1²⁴⁰ çerçevesinde rehin konusu markayı, özenle yönetim borcu altındadır. Bu bağlamda marka sahibinin, markanın özenle yönetilmesi için gereken işlemleri yapması, gerektiği gibi rehinli alacaklı, da markasını, bu işlemleri yapmaya zorlayabilir.²⁴¹ Örneğin; marka sahibinin koruma süresi dolmak üzere olan rehinli markasını, yenilememesi (KHK md. 41), marka sahibinin kanundan kaynaklanan özen borcuna aykırı, tekil edeceği gibi rehinli marka ile benzer olan başka bir markanın ilanına itiraz etmesi (KHK md. 35), markayı, özenle yönetim borcu gerektirir.²⁴²

Markayı, özenle yönetim borcu marka sahibi tarafından yerine getirilmediği takdirde rehin hakkı, sahibinin markasını, marka hakkından korunmasını yönelik hukuki kurumlara başvurmaya²⁴³ ne şekilde zorlayabileceği konusunda TMK md. 961'de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce bu noktada rehin müessesesi ile pek çok konuda örtümlü marka lisansına ilişkin KHK md. 21/7 hükmü, yasaları, rehin hakkı, sahibi açısından da uygulama alanı bulabilir.²⁴⁴ KHK md. 21/7'e göre; markaya tecavüz dolayısıyla dava açma hakkı, bulunmayan inhisari olmayan lisans hakkı, sahibi, noter vasıtasıyla yapacağı, bir bildirimle, gereken davayı, açması, marka sahibinden isteyebilir. Marka sahibinin, bu talebi kabul etmemesi veya bildirim almadığı, tarihten itibaren üç ay içinde, gerekli davanın açılmaması, halinde, lisans alan yaptığı, bildirim de ekleyerek, kendi adına dava açabilir. Lisans

²³⁸ Ünal, s.96. , Arkan, C-II, s.206. , Yasaman/Altay, C-II, s.703. , Ouzman/Seliçi, s.780.

²³⁹ Ünal, s.97. , Yasaman/Altay, C-II, s.701.

²⁴⁰ Türk Medeni Kanunu md. 961/1 :özenli bir yönetim, rehinli alacaklı, muacceliyetinin ihbarı, ve tahsil edilmesini gerekli kılar, yorsa alacaklı, bu işlemleri yapabilir; rehin alacaklı, da alacaklı, bu işlemlerin yapılmasını zorlayabilir.

²⁴¹ Tüzüner, s.48.

²⁴² Tüzüner, s.49-50.

²⁴³ Yasaman/Altay, C-II, s.704.

²⁴⁴ Aynı yönde bkz. Tüzüner, s.64.

alan, ciddi bir zarar tehlikesi kar ,s,nda ve söz konusu sürenin geçmesinden önce, ihtiyati tedbire karar verilmesini mahkemeden talep edebilir. Lisans alan, dava açt, ,n, marka sahibine bildirir. Bu ba lamda KHK md. 21/7 hükmü ile inhisari olmayan lisans hakk, sahibine tan,nan bu haktan rehin hakk, sahibi de faydalanabildi i takdirde, inhisari olmayan lisans hakk, sahibi gibi rehin alan da KHKø,n,n sa lad, , koruma kapsam,na dahil edilmis olur.²⁴⁵

Marka üzerinde kurulan rehin hakk,, alacakl,ya, rehinle temin edilen alaca ,n, tahsil edemedi i takdirde rehin konusu markay, cebri icra yoluyla satt,rmak suretiyle paraya çevirtme ve bu yolla elde edilecek gelirden alaca ,n, tahsil etme yetkisi bah eder.²⁴⁶ Alacakl,, rehin konusu markay, kullanma yetkisine sahip olmad, , gibi söz konusu markadan faydalanma yetkisine de sahip de ildir.²⁴⁷ Bunun yan, s,ra alacakl,, alaca ,n, elde edemedi i takdirde rehin konusu markan,n kendisine devredilmesini de kural olarak isteyemez (TMK md. 949).²⁴⁸ Her ne kadar TMK md. 949 maddesi ile ta ,n,r mallar,n rehnedilmesi aç,s,ndan *ölex commissoria* yasa ,ö ifade edilmis olsa da bu kural, tüm rehin hukukuna hakim olmas, hasebiyle marka rehni aç,s,ndan da geçerlidir.²⁴⁹ Dolay,s,yla taraflar,n, rehinle temin edilen alaca ,n muaccel olmas,ndan önce, rehin konusu markan,n, alacak ödenmedi i takdirde do rudan alacakl,ya devredilece ine yönelik yap,lacaklar, her sözleşme kesin hükümsüz olacaktır,r (TBK md. 27).²⁵⁰

Türk Medeni Kanunu md. 942øde alt rehin müessesesi düzenlenmi olup madde ile alacakl,n,n, rehinli ta ,n,r, ancak rehnedenin r,zas,yla bir ba kas,na rehnedebilece i hüküm alt,na al,nm, t,r. TMK md. 942 hükmü ile ta ,n,r mallar,n rehnedilmesi bak,m,ndan getirilen bu düzenleme, marka rehni aç,s,ndan da uygulama alan, bulabilecek midir? KHKøda markan,n alt rehne konu olup olamayaca , hakk,nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak alt rehin müessesesi, sözleşme konu olan eyin zilyetli inin teslim edilebildi i hallerde, istisnai olarak kar ,m,za

²⁴⁵ Tüzüner, s.64-65-66.

²⁴⁶ O uzman/Seliçi, s.759. , Karan/K,l,ç , s.340. , Arkan, C-II, s.206. , Yasaman/Altay, C-II, s.703.

²⁴⁷ Arkan, C-II, s.206. , Yasaman/Altay, C-II, s.703.

²⁴⁸ Türk Medeni Kanunu md. 949: öBorcun ödenmemesi hâlinde rehinli ta ,n,r,n mülkiyetinin alacakl,ya geçmesini öngören sözleşme hükmü geçersizdir.ö

²⁴⁹ Tüzüner, s.69-70.

²⁵⁰ O uzman/Seliçi, s.759. , Yasaman/Altay, C-II, s.706. , Arkan, C-II, s.206. , Tüzüner, s.70., Ünal, s.101.

ç,kar ki marka üzerinde zilyetlik kurulmas, dahi mümkün de ildir.²⁵¹ Dolay,s,yla kanaatimizce, alt rehin müessesesinin marka üzerinde kurulacak rehin hakk, bak,m,ndan uygulama alan, bulunmamaktadır.²⁵²

IX. Marka Üzerindeki Rehin Hakk,n,n Sona Ermesi

Marka üzerindeki rehin hakk,n, sona erdiren hallerden baz,lar, Yönetmelik md. 22/3øte ifade edilmi tir. Maddeye göre rehin hakk,n, sona erdiren haller unlard,r:

- Alaca ,n ortadan kalkmas, veya rehinli alacakl,n,n alaca ,ndan vazgeçmesi.
- Rehin bir arta veya süreye ba lanm, ise bu art,n gerçekleşti inin veya ortadan kalkt, ,n,n ispatlanmas, veya sürenin sona ermesi.
- Markan,n cebri icra yoluyla sat,lmas,.

Rehin hakk,, temin etti i alaca a ba l, ferø bir hakt,r ve bu nedenle alaca ,n; ifa, ibra, yenileme, takas, kusursuz imkâns,zl,k veya alacakl, ile borçlu s,fatlar,n,n birle mesi nedenleriyle sona ermesi durumunda, onu temin eden rehin hakk, da sona erer. A a ,da konu ile ilgili baz, özel durumlara, marka rehni çerçevesinde de inilecektir.

Rehin alan, rehinli markay, örne in miras yoluyla iktisap etti i takdirde, alacakl, ve borçlu s,fatlar, birle mi olaca ,ndan, alacak ve ona ba l, olan rehin hakk, da son bulacaktır (TBK md. 135/1).²⁵³ Ancak alacakl, ve borçlu s,fatlar,n,n birle mesi durumu, geçmişte etkili olarak ortadan kalkt, , takdirde borç, varl, ,n, sürdürür (TBK md. 135/2) ve böyle bir durumda ferø nitelikte olan rehin hakk, da onunla birlikte canlan,r.²⁵⁴

Türk Borçlar Kanunu md. 127øye göre; alacakl,ya ifada bulunan üçüncü ki i, ba kas,n,n borcu için rehnedilen bir eyi rehinden kurtard, , ve bu ey üzerinde mülkiyet veya ba ka bir aynı hakk, bulundu u takdirde alacakl,n,n haklar,na halef olur. Dolay,s,yla marka sahibi, ba kas,n,n borcu için kendi markas, üzerinde rehin kurmu ve ahsen sorumlu olmad, , bu borcu da ifa etmi se, art,k marka rehнинin

²⁵¹ Tüzüner, s.74.

²⁵² Ayn, yönde bkz. Tüzüner, s.74.

²⁵³ Tüzüner, s.79.

²⁵⁴ Sirmen, s.14, Utku, s.308.

amac, ortadan kalkacak ve marka sahibi, rehinli alacakl,n,n kanuni halefi olaca , için marka üzerindeki rehin de sona erecektir.²⁵⁵

Bir alaca ,n marka rehni ile temin edilmesi durumunda rehnin, o alacak hakk,ndaki zamana ,m,na etkisi tespit edilmelidir. TBK md. 159ø göre; alaca ,n bir ta ,n,r rehniyle güvenceye ba lanm, olmas,, bu alacak için zamana ,m,n,n i lemesine engel olmaz; bununla birlikte alacakl,n,n, hakk,n, rehinden alma yetkisi devam eder. Ta ,n,r mallar üzerinde kurulan rehnin zamana ,m,na etkisini düzenleyen TBK md. 159 hükmü, marka rehнинin de mahiyetine uygun oldu u için marka rehni ile temin edilen alacaklar bak,m,ndan da uygulanmal,d,r.²⁵⁶ Dolay,s,yla marka rehni, temin etti i alaca ,n zamana ,m,na u ramas,na engel olmayacak; ancak alacakl,, alaca , zamana ,m,na u ram, olsa bile, rehin hakk,na dayanarak rehin konusu markan,n paraya çevrilmesi suretiyle alaca ,n, elde etme yetkisini muhafaza edecektir.²⁵⁷

Kural olarak rehnedilen marka hakk,n,n sona ermesi, marka üzerinde kurulmu olan rehin hakk,n, da sona erdirir. Nitekim markan,n rehni de yenileme ve benzeri ücretlerin yat,r,lmamas, sebebi ile marka hakk,n,n sona ermesine engel olmaz (Yönetmelik md. 22/1). Ancak rehnedilen marka hakk,n,n sona ermesi ile birlikte marka üzerindeki rehin hakk,n,n da sona ermesi için markan,n, ay,rt edicilik i levini yitirmesi²⁵⁸ ve iktisadi olarak varl ,n, devam ettirmiyor olmas,²⁵⁹ gerekir. Kural olarak marka hakk,, ay,rt edicilik i levini yitirene kadar varl ,n, sürdürür.²⁶⁰ Ayr,ca gayrimaddi bir malvarl , , unsuru olan marka üzerinde kurulan rehin ile marka hakk, aras,ndaki ayni ba , maddi e yalar ile bunlar,n üzerinde kurulan rehin hakk, aras,ndaki ayni ba kadar s,k, bir ili ki içerisinde de ildir.²⁶¹ Örne in marka, yenilenmemesi sebebiyle KHKø,n,s,lad, , koruma kapsam,ndan ç,ksa da piyasada fiilen kullan,lmaya devam ediyor olabilir ve böyle bir durumda markan,n, haks,z rekabet hükümleri çerçevesinde korunmas, mümkündür. te böyle bir durumda

²⁵⁵ Tüzüner, s.81-82.

²⁵⁶ Tüzüner, s.82.

²⁵⁷ Tüzüner, s.83. , Sirmen, s.108. , O uzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 769.

²⁵⁸ Tüzüner, s.86.

²⁵⁹ Utku, s.312.

²⁶⁰ Tüzüner, s.86.

²⁶¹ Utku, s.311.

marka, tescilsiz bir marka olarak²⁶² ekonomik de erini koruyaca , için²⁶³ rehin hakk, sona ermez.

Kanun Hükmünde Kararname md. 41/2'ye göre; Enstitü, tescil süresinin dolmakta oldu unu, sürenin bitiminden önce ve yönetmelikte öngörülen süre içinde, marka hakk, sahibine haber verir. Kanaatimizce koruma süresi dolmakta olan bir marka üzerinde tescilli bir rehin hakk, mevcut ise bu durumda TPE'nin, marka üzerindeki rehin hakk, sahibine de bu yönde bir bildirim yapmas, yerinde olacaktır.²⁶⁴ Bu durumda rehin hakk, sahibi, marka sahibini, markas,n, yenilemesi konusunda zorlayabilecek (TMK md. 961/1) ve böylece sahip oldu u teminat, yitirmemi olacaktır.²⁶⁵

Yönetmelik md. 22/3-a'ya göre; alaca ,n ortadan kalkmas, veya rehinli alacakl,n,n alaca ,ndan vazgeçmesi durumunda, marka sahibi, alacakl,dan rehni terkin ettirmesini isteyebilir. Rehnin terkin için rehinli alacakl,n,n noter tasdikli beyan, aran,r. Rehin hakk, sahibi terkin isteminde bulunmad, , takdirde, marka sahibi terkin davas, açmak suretiyle bunu sa layabilir. Marka sahibi rehin hakk,n,n sona erdi ini gösterir kesinle mi mahkeme karar,n, ibraz etmek suretiyle Enstitüden sicildeki rehin kayd,n,n terkinini isteyebilir.

Rehin hakk,, bir arta veya süreye ba lanm, ise bu art,n gerçekleşmesi veya ortadan kalkmas, veyahut da sürenin sona ermesi nedeniyle sona ermi ise marka hakk, sahibinin, marka üzerindeki rehnin terkin edilmesi için tek tarafl, olarak TPE'ye müracaat etmesi yeterlidir. Bu durumda TPE taraf,ndan yapılacak terkin aç,klay,c, etkiyi haizdir.²⁶⁶

Rehin hakk,, markan,n cebri icra yoluyla sat,lmas, nedeniyle sona ermi ise sat, a ili kin belgenin asl,n,n veya noter taraf,ndan onaylanm, suretinin TPE'ye teslim edilmesi ile birlikte terkin i lemi yap,l,r.

Bir marka üzerinde rehin kurulduktan sonra markan,n, mahkeme taraf,ndan hükümsüz k,l,nmas, mümkündür ve KHK md. 44/1 hükmü gere i hükümsüzlük

²⁶² Tüzüner, s.86.

²⁶³ Utku, s.312.

²⁶⁴ Ayn, yönde bkz. Tüzüner, s.86-87.

²⁶⁵ Tüzüner, s.87.

²⁶⁶ Kaya, s.224.

karar,n,n sonuçlar,, geçmi e etkilidir. Markan,n tescil edilmesinden önce ortaya ç,km, bir hükümsüzlük nedenine ba l, olarak hükümsüzlük karar, verilmi ise, bu karar,n kesinle mesi ile birlikte marka rehni, ba lang,çtaki imkâns,zl,k nedeniyle geçersiz olacaktır.²⁶⁷ Bu ba lamda marka üzerinde rehin kurulmu olmas,, KHK md. 44/2-b anlam,nda sözleşmenin uygulanmas, anlam,na gelmeyecektir.²⁶⁸ Ayr,ca marka üzerinde rehin tesis edilmeden önce, mahkeme taraf,ndan markan,n KHK md. 42/2 çerçevesinde k,smi hükümsüzlü üne karar verilmesi de mümkündür. Böyle bir durumda, karar,n kesinle mesi ile birlikte rehin kurma borcu bütünüyle imkâns,z hale gelmeyecek, markan,n hükümsüz k,l,nmayan bölümü üzerinde devam edecektir.²⁶⁹

X. Marka Üzerindeki Rehinin Paraya Çevrilmesi

Marka üzerinde kurulan rehin; alacakl,ya, alaca , zaman,nda ödenmedi i takdirde rehin konusu markay,, kural olarak cebri icra yoluyla paraya çevirtmek suretiyle elde edilecek gelirden alaca ,n,n ödenmesini talep etme yetkisi bah eder.²⁷⁰ Söz konusu kural,n istisnas, ise rehin verenin, markan,n özel yollarla paraya çevrilmesi bak,m,ndan alacakl,ya veya üçüncü bir ki iye yetki vermesidir.²⁷¹

Kanaatimizce marka rehininin özel yollarla paraya çevrilmesi, cebri icra yoluyla paraya çevrilmesine göre daha avantajl,d,r.²⁷² öyle ki; markan,n cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi markan,n; piyasadaki itibar,n, ve güvenilirli ini zedeler²⁷³ ve olmas, gerekenden daha dü ük bir bedel ile sat,lmas,na sebebiyet verir. Bu durum ise hem marka sahibinin hem de alacakl,n,n menfaatlerine zarar vermektedir. Rehinli markay, özel yollarla paraya çevirme yetkisine sahip olan alacakl,, rehinli markan,n, kamuoyunda pek fazla yank, uyandırmadan ve cebri icra yoluyla sat, a göre daha hızlı, bir şekilde sat,lmas,n, sağlayabilir.²⁷⁴

²⁶⁷ Sekmen, s.358.

²⁶⁸ Ayn, yönde bkz. Sekmen, s.358. , Aksi yönde bkz. Çolak, s.642. Yazara göre; marka üzerinde rehin kurulmas, ile birlikte rehin sözleşmesi yapılm, ve uygulanm, t,r. Dolay,s,yla hükümsüzlük karar, ile birlikte marka rehni sözleşmesi geçersiz hale gelmemekte, ancak imkâns,z hale gelmektedir.

²⁶⁹ Tüzüner, s.79-80.

²⁷⁰ O uzman/Seliçi, s.759. , Arkan, C-II, s.206. , Yasaman/Altay, C-II, s.703.

²⁷¹ Tüzüner, s.83., O uzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 802. , Yasaman/Altay, C-II, s.706. vd. , Sirmen, s.124-125.

²⁷² Ayn, yönde bkz. Doruk, s.335. , Ünal, s.100. , Yasaman/Altay, C-II, s.706.

²⁷³ Ünal, s.100.

²⁷⁴ Doruk, s.335.

Rehin veren marka sahibi ile rehin alan alacaklı, rehin sözleşmesinde veya daha sonra aralarında yapacakları bir anlaşma ile alacaklı, özel yollarla satış yetkisini ne şekilde ve hangi şartlarda kullanacağını, kararları alabilirler.²⁷⁵

Taraflarca bu konuda yapılmış herhangi bir anlaşma bulunmadıkça, satış yetkisi alacaklı, satış yetkisini iyiniyetle ve dürüstlük kuralları çerçevesinde kullanılmalıdır.²⁷⁶ Örneğin; alacaklı, rehinli markanın mümkün olduğu kadar gerçek bedeli üzerinden satışını, konusunda gereken özeni göstermelidir.²⁷⁷ Ayrıca rehin veren marka sahibi ile alacaklı arasında, özel yollarla satış yetkisi konusunda yapılacak olan anlaşmanın lex commissoria yasasına aykırı olmaması gerekir.²⁷⁸

Marka sahibi ile alacaklı arasında, rehinli markanın özel yollarla satışını, konusunda herhangi bir anlaşma yapılmamış ve alacaklı, alacağını elde edememi ise İcra ve İflas Kanununda hüküm ve sonuçları düzenlenen rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip müessesesine başvurmak zorundadır. Rehinli markanın paraya çevrilmesi yoluyla takibine, tahsilatının rehnin paraya çevrilmesini düzenleyen K md. 145-147 hükümleri ile rehnin paraya çevrilmesine ilişkin ortak hükümler olan K md. 150e-153 hükümleri uygulanacaktır.²⁷⁹ Ayrıca, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibi açıldığında, özel noktalara, marka rehni çerçevesinde de inilmekle yetinilecektir.

İcra ve İflas Kanunu md. 45/1'e göre; rehinle temin edilmiş bir alacaklı borçlusunu iflasa tabi kişilerden olsa bile alacaklı, yalnızca rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehnin tutar, borcu ödemeye yetmezse alacaklı, kalan alacağını, iflas veya haciz yoluyla takip edebilir. Bu bağlamda alacaklı, marka rehni ile temin edilen alacaklı, alacağını elde edebilmek için rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe başvurmadan, haciz veya iflas yoluna başvuramayacaktır. Ancak rehinli malın paraya çevrilmesinden sonra elde edilen tutar, alacaklı, alacağını, karlılamaya yetmezse alacaklı, bakiye alacağını, için haciz veya iflas yoluyla²⁸⁰ ile takibe başvurabilecektir.

²⁷⁵ Tüzüner, s.84. , Ünal, s.101.

²⁷⁶ Tüzüner, s.85. , Ünal, s.101.

²⁷⁷ Tüzüner, s.85.

²⁷⁸ Lex commissoria yasası, hakkında bkz. s.57.

²⁷⁹ Ünal, s.101. , Arkan, C-II, s.206. , Yasaman/Altay, C-II, s.705 vd. , Özman/Seliçi, s.780.

²⁸⁰ Borçlu aleyhine iflas yolu ile takibe başvurabilmek için borçlunun, iflasa tabi kişilerden olması gerekir. İflasa tabi olan kişiler hakkında bkz. Kuru, B. , Arslan, R. , Yılmaz, E. ; **İcra ve İflas Hukuku** , Ankara 2009, s.456 vd.

cra ve flas Kanunu md. 145²⁸¹ çerçevesinde alacakl,, takip talebinde; rehin konusu markay, di erlerinden ay,rt etmeye yarayan özelliklerini, örne in markan,n ba vuru veya tescil numaras,n,, markay, olu turan i areti, tescili talep edilen veya tescilli oldu u mal ve/veya hizmet s,n,flar,n, belirtmelidir.²⁸² Alacakl,, takip talebinde ayr,ca, rehin üçüncü bir ki i taraf,ndan verildi i takdirde, bu üçüncü ki inin kimlik bilgilerini ve adresini ve marka üzerinde kurulmu olan art rehin varsa, bu art rehin sahibi ki inin de kimlik bilgilerini ve adresini belirtmelidir.²⁸³

²⁸¹ cra ve flas Kanunu md. 145: õAlaca , ta ,n,r rehni ile sa lanm, alacakl,, takip talebinde 58 inci maddede yaz,l, hususlardan ba ka merhunun ne oldu unu ve merhun üçüncü ah,s taraf,ndan verilmi veya merhunun mülkiyeti üçüncü ahsa geçmi ise onun ve merhun üzerinde sonra gelen rehin hakk, mevcut ise bu hakka sahip olan ahs,n ismini de bildirir.ö

²⁸² Ünal, s.102.

²⁸³ Ünal, s.103. , Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.420.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MARKANIN HACZ

I. Genel Olarak

Haciz, kesinle mi bir icra takibinin konusunu te kil eden belirli bir miktar para alaca ,n,n ödenmesini sa lamak amac,yla, alacakl,n,n alaca ,n, kar ,layacak miktar ve de erdeki borçluya ait malvarl, , unsurlar,na, alacakl,n,n talebi ile icra dairesi taraf,ndan hukuken el konulmas,d,r.²⁸⁴

Alacakl,n,n alaca ,n, elde edememi olmas, nedeniyle gerçekleştirilen haciz i leminin konusu, kural olarak, borçluya ait ta ,n,r ve ta ,n,maz mallar, borçlunun üçüncü ki ilerden olan alacaklar, ve di er malvarl, , unsurlar,d,r.²⁸⁵

Borçluya ait mal ve haklar,n hacedilebilmesi için söz konusu mal ve haklar,n devrinin maddi hukuk hükümleri çerçevesinde, di er bir ifadeyle kanunen yasaklanmam, olmas, gerekir. Ancak kanunen devri yasak olmasa da hukuki i lemin taraflar,n,n, iradi olarak devrini yasaklad,klar, mal ve haklar ise hacedilebilir.²⁸⁶

Kanuni olarak devri yasaklanm, oldu u için hacedilemeyen haklara manevi tazminat talepleri (TMK md. 25/4)²⁸⁷ örnek olarak gösterilebilir. Ancak hükümden de anla ,laca , üzere manevi tazminat istemi, daval, tarafça kabul edildi i takdirde devre konu olabilece i ve mirasb,rakan taraf,ndan ileri sürüldü ü takdirde mirasç,lara intikal edece i için bu durumlarda manevi tazminat isteminin hacedilmesi mümkündür.

Kural olarak borçluya ait gayrimaddi mallar,n hacedilmesi de mümkündür. Ancak kanun, nitelikleri gere i devredilmeleri ve ekonomik bir de er ile paraya çevrilmeleri²⁸⁸ mümkün olmad, , için baz, gayrimaddi mallar,n hacedilmesini yasaklam, t,r. Örne in; FSEK gere ince ad,n belirtilmesi yetkisinin (md. 15) ve

²⁸⁴ Kuru, B. ; **cra ve flas Hukuku, C-I**, stanbul 1988, s.616.

²⁸⁵ Kuru, C-I, s.635.

²⁸⁶ Kuru, C-I, s.779.

²⁸⁷ Türk Medeni Kanunu md. 25/4: öManevî tazminat istemi, kar , tarafça kabul edilmi olmad,kça devredilemez; mirasb,rakan taraf,ndan ileri sürülmü olmad,kça mirasç,lara geçmez.ö

²⁸⁸ Ünal, s.106.

eserde de i iklik yap,lmas,n, men yetkisinin (md. 16) haczedilmesi mümkün de ildir.²⁸⁹

II. Marka Üzerindeki Haciz ve Haczin Hükümleri

Kanun Hükümünde Kararnameın 19/1 ve Yönetmeli in 21/1 maddelerine göre; tescilli bir marka i letmeden ba ,ms,z olarak, haciz edilebilir. Dolay,s,yla tescilli bir marka, hem i letmenin malvarl ,na dahil bir unsur olmas, hasebiyle i letmeyle birlikte hem de i letmeden ba ,ms,z olarak haczedilebilir.²⁹⁰ Mehaz 40/94 say,l, Tüzü ün 20/1. maddesinde de Topluluk markas,n,n haczinin mümkün oldu u ifade edilmi tir.²⁹¹

Her ne kadar KHKda markan,n haczedilebilece i aç,kça ifade edilmi olsa da markan,n haciz i lemine konu olabilmesi için herhangi bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktad,r. Di er bir ifadeyle KHKda markan,n haczedilebilece i yönünde herhangi bir düzenleme bulunmasayd, dahi markan,n haczedilebilece i sonucuna var,labilirdi.²⁹² öyle ki; marka hakk,; ekonomik bir de eri haiz olmas, nedeniyle maddi hukuk kurallar, çerçevesinde devredilebilir, Ayr,ca markan,n, niteli i gere i haczi mümkün olup markan,n haczedilmesini yasaklayan herhangi bir yasal düzenleme de bulunmamaktad,r.²⁹³

cra ve flas Kanunu md. 85/1ø göre; borçlunun malvarl , unsurlar,, alacakl,n,n alaca ,na yetecek miktarda haczolunur. Bu ba lamda markan,n, alacakl,n,n alaca ,na yetecek miktarda haczedilmesinin, di er bir ifadeyle k,smen haczinin mümkün olup olmad, , doktrinde tart, mal,d,r. KAYAøya göre; marka üzerindeki hak; bölünebilir nitelikte bir hak oldu una, bölünen k,s,m itibariyle ekonomik bir de er ta ,d, ,na ve ayr,ca markan,n k,smi olarak devri de mümkün oldu una göre markan,n k,smi olarak haczedilmesi de mümkündür. Ancak bu durumda, markan,n me hur bir marka olmas, ile devir k,s,tlamalar,na ili kin kanuni düzenlemeler sakl,d,r. Ayr,ca markan,n, de erine göre cüzø bir alacak için tamam,n,n haczedilerek

²⁸⁹ Ünal, s.105-106.

²⁹⁰ Arkan, C-II, s.207. , Yasaman/Altay, C-II, s.711. , Karan/K,l,ç, s.340. , Kaya, s.216. , Ünal, s.106.

²⁹¹Düzenlemenin ngilizce hali u ekildedir: ö A Community trade mark may be levied in execution.ö

²⁹² Ünal, s.106.

²⁹³ Ünal, s.106.

satılmas, hakkaniyete aykır, sonuçlar doğurabilir.²⁹⁴ YASAMANCA göre; her ne kadar markanın kısımlen devri mümkün olsa da kısımlen haczi kural olarak mümkün değildir. Markanın kısımlen haczedilebilmesi için marka ile koruma altına alınmış her bir mal ve/veya hizmet sınıfının ayrı ayrı tescil ettirilmiş olması, veya marka sahibi tarafından bölünmesi gerekir.²⁹⁵

Kanaatimizce markanın kısmi olarak haczedilmesi mümkün değildir. Öyle ki; markanın kısmi olarak devrinde olduğu gibi marka üzerindeki kısmi tasarruflar, ancak kanunun izin verdiği hallerde mümkündür.²⁹⁶ Nitekim KHK tarafından açkça izin verilmiş olması, nedeniyle marka, kısmi olarak devredilebilir veya lisansa konu olabilir.²⁹⁷ Ancak markanın kısmi olarak haczedilebileceğine yönelik ne KHK'da ne de mehzaz 40/94 sayılı Tüzükte bir düzenleme bulunmaktadır. Hatta Yönetmeliğin 15/1. maddesine göre; tescilli markaların bölünmesi mümkün değildir. Tescilli markaların bölünmesi mümkün olsa dahi markanın bölünmek suretiyle kısmi haczinin kabulü, alacaklarının seçimine göre tescilin bölünmesi sonucunda benzer mal ve/veya hizmetler bakımından marka hakkının farklı ki ilere ait olması, sonucunu doğuracak ve bu durum bazı sorunlara yol açabilecektir.²⁹⁸

Kanun Hükmünde Kararname'nin 60. maddesinde ortak marka ile garanti markasının devredilmesi veya bir ortak markada lisans verilmesi hususu düzenlenmiş olmakla birlikte bu markaların haczedilip edilemeyeceği hususu düzenlenmemiştir.²⁹⁹ Ortak marka ile garanti markaların devredilmeleri mümkün olduğu için haczedilmelerinin de mümkün olduğu kanaatindeyiz.³⁰⁰ Ayrıca bu tür markaların teknik yönetmeliklerinde haczedilmeleri bakımından aksi yönde hükümler bulunsa dahi bu hükümler, hacze engel teşkil etmeyecektir.³⁰¹ Ancak garanti markalarının haczedilmesi bakımından özel bir noktaya değinmekte fayda vardır. Kanaatimizce her ne kadar garanti markaların haczi teorik olarak mümkün görünse de pratik

²⁹⁴ Kaya, s.221. , Ayn, yönde bkz. Sekmen, s.360.

²⁹⁵ Yasaman/Altay, C-II, s.712. , Ayn, yönde bkz. Ünal, s.106. , Çolak, s.638. , Aslan, s.66.

²⁹⁶ Ünal, s.106-107.

²⁹⁷ Ünal, s.107.

²⁹⁸ Çolak, s.638.

²⁹⁹ 551 Sayılı, mülga Markalar Kanunu'nun 36/1. maddesi ortak marka ile garanti markaların haczine izin vermemekteydi. Maddeye göre; mü terak markalar ve birlik markalar, devir ve temlik edilemez, lisans mevzu olamaz ve haczedilemez.

³⁰⁰ Ayn, yönde bkz. Arkan, C-II, s.207. , Karan/K,İç, s.341. , Tekinalp, s.434 , Kaya, s.217. , Ünal, s.108.

³⁰¹ Kaya, s.217.

olarak bu tür markalar, n haczedilmesi mümkün görünmemektedir.³⁰² Çünkü nitelikleri gere i garanti markalar, n, n, ticaret veya hizmet markalar, gibi kullan, lmalar, mümkün de ildir (KHK md. 54/2). Ayr, ca bir garanti markas, haczedilse dahi bu garanti markas, n, n, alacakl, s, aç, s, ndan pratikte maddi bir de eri ifade etmeyecek olmas, nedeniyle k, ymet takdiri ve sat, , gerçekte tirilemeyecektir.³⁰³

Kanun Hükmünde Kararname nin 22. maddesi hükmü gere ince devir, lisans, intikal, haciz, rehin ve marka sahibi hakk, ndaki de i iklikler ile ilgili hukuki i lemler marka ba vurular, na da uygulanaca , için bir marka tescil ba vurusunun da haczedilmesi mümkündür.

Tescilsiz markalar her ne kadar KHK n, n sa lad, , koruman, n d, , nda kalsalar da ekonomik bir de ere sahip olduklar, ve devredilebildikleri için bu markalar, n haczedilmeleri de mümkündür.³⁰⁴ Ancak tescilsiz markalar, n herhangi bir sicile kaydedilmeleri söz konusu olmad, , için bu tür markalar, n haczi, yetkili icra memuru taraf, ndan düzenlenen bir tutanak ile yap, lacakt, r.³⁰⁵

Bir ki inin kendi ad, n, ve soyad, n,, müstear ad, n, veya resmini marka olarak tescil ettirmesi mümkündür.³⁰⁶ Örne in parfüm üreten bir firma, ünlü bir futbolcunun ad, ve soyad, ndan olu an bir markay,, bu futbolcudan izin almak suretiyle kendi ad, na tescil ettirip kullanabilir. Ayn, ekilde ünlü bir modac,, ad, ve soyad, ndan olu an bir markay,, kendi üretti i k, yafetlerde kullanmak üzere tescil ettirebilir.³⁰⁷ Bu ekilde ki isel unsurlar, ihtiva eden markalar, n haczedilip edilemeyece i konusunda doktrinde farklı görü ler bulunmaktadır. Doktrindeki farklı görü lerin nedeni ise TMK md. 24 hükmüdür. Maddeye göre; hukuka ayk, r, olarak ki ilik hakk, na sald, r, lan kimse, hâkimden, sald, r, da bulunanlara kar , korunmas, n, isteyebilir.

TEK NALP göre; ki isel unsurlar, ihtiva eden markalar, n haczi TMK md. 24 anlam, nda ki ilik haklar, na tecavüz olu turuyorsa, bu markalar hacze konu olmamal,

³⁰² Kasapo lu, M. ; **Markan, n Haczi ve Markan, n De erlemesi**, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Program,, Yüksek Lisans Bitirme Tezi, stanbul 2009, s.31. (Yay, mlanm,)

³⁰³ Kasapo lu, s.31-32.

³⁰⁴ Ünal, s.109. , Yasaman/Altay, C-II, s.711. , Arkan, C-II, s.175. , Kaya, s.216.

³⁰⁵ Kaya, s.216.

³⁰⁶ Ünal, s.109. , Tekinalp, s.343

³⁰⁷ Ünal, s.109.

ve ki isel haklar,n sahip oldu u yüksek de er nedeniyle KHK md. 19/1'ın TMK md. 24'ü bertaraf etmesine izin verilmemelidir.³⁰⁸ Ayr,ca Alman doktrini de ki isel haklar,n zedelenmesi durumunda haczin yap,lamayaca , görü ündedir.³⁰⁹

YASAMAN'a göre; ki inin ismi üzerindeki ki ilik hakk, ile ismini ihtiva eden marka üzerindeki hakk, birbirinden farklıdır. Ki inin ismi üzerindeki hak, TMK md. 24 çerçevesinde mutlak olarak korunmas, gereken bir haktır. Ancak ki inin isminin marka olarak kullan,lmas, halinde, isme ekonomik bir de er kazandı,r,lm, ve bir anlamda isim ticarile tirilmi oldu undan ki isel unsuru ihtiva eden markan,n haczi mümkün olmalı,dır.³¹⁰

Kanaatimizce YASAMAN'ın görü üne üstünlük tan,nmas, gerekmektedir. öyle ki; markan,n, hacze konu olmas, bakım,ndan, ihtiva etti i unsurlar,n herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Di er bir ifade ile bir markaya, sırf ki isel unsurlar, ihtiva ediyor olmas, hasebiyle, hacze konu olmas, bakım,ndan herhangi bir imtiyaz tan,namaz. Ayr,ca KHK'da ki isel unsurlar, ihtiva eden markalar,n haczini yasaklayan herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır. Ki isel unsurlar, ihtiva eden markalar,n haczi caiz görülmeseydi, bu husus kanunkoyucu taraf,ndan aç,kça hüküm altına alınır,dı.

Kanun Hükmünde Kararname md. 21/4'e göre; aksi sözleşme kararla t,r,lmam, sa lisans sahipleri, lisansın do an haklar,n, üçüncü ki ilere devredemez veya alt lisans veremez. Maddi hukuk hükümleri çerçevesinde devri yasak olan mal ve haklar ise haciz i lemne konu olamayaca , için³¹¹ kural olarak lisans hakk, da haciz i lemne

³⁰⁸ Tekinalp, s.433., Ayn, yönde bkz. Oytaç, s.210. , Karan/K,l,ç, s.340. Yazarlar, haciz dolay,s,yla marka sahibinin ki ilik de erlerinde bir eksilmenin meydana geldi i durumlarda hacze izin verilmemesi gerekti ini ifade etmektedirler. Bozbel, s.449. Yazar, Alman Markalar Kanunu'nun 29. maddesi ile markan,n haczine cevaz verildi ini, ancak söz konusu haciz ki isel haklar, zedeledi i takdirde haczin yap,lamayaca ,n,n hüküm altına alınır,dı, ,n, ifade etmektedir.

³⁰⁹ Alman doktrini için bkz. Tekinalp, s.433.

³¹⁰ Yasaman/Altay, C-II, s.716-717, ayn, yönde bkz. Çolak, s.639. Yazar bir ki inin, kendi ad, ve soyad,n, ticarile tirerek soyut bir malvarl, , haline getirip marka olarak tescil ettirmesi durumunda, bu markan,n bir gün cebri icraya konu olabilece ini öngördü ünü ve dolay,s,yla bu tür markalar,n haczinin ki ilik haklar,na ayk,r,l,k olu turmayaca ,n, ifade etmektedir. Kaya, s.216-217. Yazar, bizatihi haciz ve paraya çevirme i lemnenin ki ilik haklar,n,n ihlal edilmesi sonucunu do urmayaca ,, hacizle bağlantılı olarak ki ilik haklar,n,n ihlalinin esas itibariyle markan,n kullan,lma ekli ile ilgili oldu unu ifade etmektedir. Ünal, s.110. Yazar, ki inin r,zas, ile ki isel unsurlar,ndan herhangi birinin marka olarak tescil edilmesi durumunda bu unsurlar,n tescilden sonra ba ,ms,z bir ekonomik de eri haiz oldu u ve ki ilik hakk,n,n koruma s,n,r,lar, d, ,na ç,kt, ,n,, ki ilik hakk,n,n koruma s,n,r,lar, d, ,na ç,kt, , kabul edilmese dahi TMK md. 24'ün hukuka ayk,r, sald,r,lar bakım,ndan sadece isim hakk,n, korudu unu, bu tür markalar,n devrine cevaz verildi ine göre haczine de cevaz verilmesi gerekti ini ifade etmektedir.

³¹¹ Kuru, C-I, s.79.

konu olamaz.³¹² Ancak KHK md. 21/4 gere i, taraflar,n sözleşme ile lisans hakk,n,n devredilebilece ini kararla t,rnalar, mümkündür.³¹³ Böyle bir durumda lisans hakk,n,n devredilmesi ve dolay,s,yla haczedilmesi, taraflar,n iradeleri ile mümkün hale gelmektedir.³¹⁴

Kanun Hükmünde Kararname md. 16/4'e göre; markan,n devri, mal veya hizmetlerin co rafî kayna ,, kalitesi veya markan,n kendisi ile ilgili olarak halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte ise, yeni marka sahibi halk, yan,lg,ya dü ürmeyecek ekilde mal veya hizmetlerde marka tescilinin s,n,rl, bir hale getirilmesini kabul etmedi i takdirde devir i lemi Enstitü taraf,ndan yap,lmaz. Markan,n devrinde oldu u gibi haczedilip paraya çevrilmesi durumunda da marka sahipli inde de i iklik meydana gelir. Bu de i iklik ise özellikle ki isel unsurlar, ihtiva eden markalar aç,s,ndan halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte olabilir.³¹⁵ Dolay,s,yla markan,n haczi ve paraya çevrilmesi sonucunda meydana gelecek hak sahipli i de i ikli i halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte ise KHK md. 16/4 hükmünün k,yasen markan,n haczine de uygulanmas,n,n gerekip gerekmedi i de erlendirilmelidir.

YASAMAN'a göre; markan,n haczedilip paraya çevrilmesi sonucunda meydana gelecek hak sahipli i de i ikli i halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte olsa dahi hacze izin verilmelidir. Kanun Hükmünde Kararname md. 16/4 hükmü, tüketicilerin korunmas, dü üncesiyle getirilmi bir hükümdür; ancak kanun koyucu cebri icra i lemleri bak,m,ndan tüketicilerin korunmas, dü üncesiyle hareket etmemektedir. Dolay,s,yla KHK md. 16/4 hükmünün k,yasen markan,n haczine de uygulanmas, suretiyle haczin yasaklanmas, mümkün de ildir.³¹⁶

Kanaatimizce KHK md. 16/4 hükmü, k,yasen markan,n haczine de uygulanmal,d,r. öyle ki; KHK md. 16/4 hükmünün amac, hak sahipli i de i ikli i nedeniyle halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikteki tescillerin önüne geçmek ve bu suretle kamu düzenini korumakt,r. Taraflar, aralar,nda yapacaklar, bir anla ma ile de KHK md. 16/4 hükmünü bertaraf edemezler. Ayr,ca KHK md. 16/4 hükmü ile cebri icra prosedürü aras,nda bir ba lant, da bulunmamaktad,r. Çünkü KHK md. 16/4 hükmü

³¹² Yasaman/Altay, C-II, s.712, Arkan, C-II, s.207.

³¹³ Arkan, C-II, s.200. , Yasaman/Altay, C-II, s.745. , Karan/K,l,ç, s.346. , Tekinalp, s.435.

³¹⁴ Yasaman/Altay, C-II, s.712. , Ünal, s.112.

³¹⁵ Ünal, s.111.

³¹⁶ Yasaman/Altay, C-II, s.717.

k,yasen uygulanacak olursa, cebri icra i lemlerinin bütünüyle tamamlanmas,ndan sonra meydana gelecek hak sahipli i de i ikli i aç,s,ndan uygulanacakt,r. Son olarak KHK md. 16/4 hükmünün, hacizli markan,n paraya çevrilmesi sonucunda meydana gelecek hak sahipli i de i ikli ine k,yasen uygulanmas,n, yasaklayan herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır. Dolay,s,yla hacizli markan,n paraya çevrilmesi sonucunda meydana gelecek hak sahipli i de i ikli i, halk, yan,lg,ya dü ürebilecek nitelikte ise markan,n haczine izin verilmeli; fakat tescil i lemi, yeni sahip taraf,ndan halk, yan,lg,ya dü ürmeyecek ekilde s,n,rland,r,lmad,kça TPE taraf,ndan yap,lmamal,d,r.

cra ve iflas hukukunun en temel kurallar,ndan biri alacakl,n,n para ile tatmin edilmesidir.³¹⁷ Dolay,s,yla bir marka hacze konu oldu unda ve alacakl, alaca ,n, elde edemedi inde, hacizli markan,n paraya çevrilmesi ve alacakl,n,n, paraya çevirme sonucu elde edilecek tutar ile tatmin edilmesi gerekir.³¹⁸ Dolay,s,yla bu durumda hacizli markan,n, alaca ,n,n kar ,l, , olmak üzere alacakl,ya devredilmesi mümkün de ildir.

III. Marka Haczine Uygulanacak Hükümler

Kanun Hükmünde Kararname nin 19. maddesinde tescilli markalar,n i letmeden ba ,ms,z olarak haczedilebilece i hüküm alt,na al,nm, olsa da söz konusu hacze ve hacizli markan,n paraya çevrilmesine uygulanacak kurallar düzenlenmemi ve bu konuda herhangi bir kanuna da at,f yap,lmam, t,r. Dolay,s,yla markan,n haczine, genel olarak bütün malvarl, , unsurlar,n,n haczini düzenleyen cra ve iflas Kanunu hükümleri uygulanmal,d,r.³¹⁹ Ancak cra ve iflas Kanunu nda markan,n haczedilmesine ili kin herhangi bir düzenleme yer almad, ,ndan cra ve iflas Kanunu çerçevesinde markan,n haczine uygulanacak kurallar tespit edilmelidir.

Marka, ta ,nmaz niteli inde olmad, , için ta ,nmazlar,n haczine ili kin cra ve iflas Kanunu hükümleri, kural olarak markan,n haczi bak,m,ndan uygulama alan, bulmaz. Ancak her iki malvarl, , unsuru da kendi sicillerine kaydedildi i için ta ,nmaz haczinin bir muhafaza tedbiri olarak tapu siciline tescil edilmesi ile ilgili K md. 91

³¹⁷ Kuru, C-I, s.616.

³¹⁸ Ünal, s107.

³¹⁹ Arkan, C-II, s.207 , Yasaman/Altay, C-II, s.711-712. , Tekinalp, s.433.

hükümü³²⁰ k,yasen marka haczinin marka siciline tescil edilmesi bak,m,ndan da uygulanabilir.³²¹

Marka, ta ,n,r bir mal niteli inde olmad, , ve marka üzerinde zilyetlik kurulamad, , için ta ,n,rlar,n haczine ili kin K hükümleri, markan,n haczi bak,m,ndan uygulama alan, bulmaz.³²²

Dan, tay 10. Dairesi 28.01.1997 tarih ve 1996/8828 E. , 1997/24 K. say,1, karar,nda, ta ,n,r mallar,n haczinde oldu u gibi hacizli bir markan,n da K md. 86 hükümü gere i devredilemeyece ini ifade etmi tir.³²³ Kanaatimizce Dan, tayøn bu karar, yerinde de ildir. Çünkü Dan, tay, vermi oldu u bu kararda, marka ile ta ,n,r mallar, ayn, hukuki statüye tabi tutmu tur.³²⁴ Hâlbuki marka, e ya hukuku aç,s,ndan e ya olarak dahi kabul edilmemektedir.³²⁵

Nitekim Yarg,tay 11. H.D. 09.03.2000 tarih ve 1999/8623 E. , 2000/2232 K. say,1, karar, ile Kø n,n 86. maddesinin markalar,n haczedilmesi bak,m,ndan uygulanamayaca ,n, ifade etmi tir.³²⁶

Marka hakk,, niteli i itibariyle bir alacak hakk, olmad, , için alacaklar,n haczini düzenleyen cra ve flas Kanunu hükümleri, marka haczi bak,m,ndan uygulama alan, bulamaz.³²⁷ Ancak çe itli hukuki sebeplerden dolayı, marka ile ilgili birtak,m alacaklar,n ortaya ç,kmas, ve bu alacaklar,n cra ve flas Kanunu hükümleri

³²⁰ Haciz, temlik hakk,n,n k,s,tlanmas, olarak tapu siciline erh verilir ve bu durumda haciz, ta ,nmaz üzerinde sonradan hak kazanacak olanlara kar ,ileri sürülebilir. (Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.239.)

³²¹ Ünal, s.114.

³²² Yarg,tay 11. H.D. 09.03.2000 tarih ve 1999/8623 E. , 2000/2232 K. say,1, karar, (Kaya, s.220. ,Noyan, s.380-381. , Sekmen, s.361. , Ünal, s.114. , YKD.2000/11, s.1702-1704.)

³²³ 2004 say,1, cra flas Kanununun 86. maddesinde: borçlunun, alacakl,n,n muvafakati ve icra memurunun müsaadesi al,nmaks,z,n mahcuz menkul mallarda tasarruf edemeyece i hükme ba lanm, t,r. S,nai mülkiyet hukukuna göre haczedilebilecek olan marka üzerinde haciz uygulanmas, halinde markan,n devredilemeyece i de tart, mas,z olup, bu husus ara t,r,lmaks,z,n verilen temyize konu kararda hukuki isabet görülmemi tir.ö (Yasaman/Altay, C-II, s.724-727. , Kaya, s.220-221. , Noyan, s.380, Sekmen, s.361. <http://www.sinerjimevzuat.com.tr/> 14/07/2016)

³²⁴ Ayn, yönde bkz. Sekmen, s.361.

³²⁵ Tekinalp, s.20.

³²⁶ "Menkul mallarla s,n,rl, Kø n,n 86. maddesi markalar bak,m,ndan uygulama alan, bulamaz. Kanun koyucu 556 say,1, KHK.nin 19 ncu maddesinde markalar,n haczini özel olarak düzenlemi ve K.nun haciz yolu ile takipteki 86 nc, maddesine yollama yapmadan, markalar,n i letmeden ba ,ms,z olarak haczedilebilece i ve haczin sicile kay,t ve keyfiyetinin yay,nlanaca ,n, öngörmü türí Haczin sicile erhi ile o markay, devir alacak ki ilerinin bu yükümlülükle marka hakk,n, üzerlerine ald,klar,n,n kabulü gerekir.ö (Kaya, s.220. , Noyan, s.380-381. , Sekmen, s.361. , Ünal, s.114. , YKD.2000/11, s.1702-1704. , <http://www.sinerjimevzuat.com.tr/> 14/07/2016)

³²⁷ Ünal, s.114.

çerçevesinde haczedilmesi mümkündür. Örne in marka sahibinin lisans hakk, tan,nmas,ndan do an taahhüdü³²⁸ veya marka üzerinde bir intifa hakk, kuruldu u takdirde, marka sahibinin intifa hakk, sahibinden olan alaca , haczedilebilir. Borçlu konumunda bulunan marka sahibinin üçüncü ki ilerden olan alacaklar,n,n hazine ise K md. 89 hükmü uygulan,r.³²⁹

Di er malvarl,klar,n haczedilmesine ili kin esaslar, öi tirak halinde tasarruf edilen mallarö ba l,kl, K,n,n 94. maddesi ile hüküm alt,na al,nm, t,r. Maddede intifa hakk,, taksim edilmemi miras pay,, irket hissesi ve i tirak halinde tasarruf edilen bir mal hissesinin haczi aç,kça düzenlenmi olsa da bu madde çerçevesinde haczedilebilecek malvarl, , unsurlar, say,lanlar ile s,n,r,l, de ildir.³³⁰ Dolay,s,yla K md. 94, mahiyetine uygun dü tü ü oranda markan,n haczi bak,m,ndan da uygulama alan, bulabilecektir.³³¹

Resmi bir sicile kay,tl, olan malvarl, , unsurlar,n haczedilmesine ili kin esaslar K md. 79/2 ile hüküm alt,na al,nm, t,r. Maddeye göre; resmi sicile kay,tl, mallar,n haczi, takibin yap,ld, , icra dairesince, kayd,na i letilmek suretiyle do rudan da yap,labilir. Maddede yer alan *ōdo rudan daō* ifadesinden K md. 79/2de yer alan bu haciz türünün, sicile kay,tl, malvarl, , unsurlar,n,n kendilerine özgü haciz usullerinin yan,nda, alternatif bir usul olarak öngörüldü ü anla ,lmaktad,r.³³² Dolay,s,yla tescilli markalar, K md. 94de yer alan usule göre haczedilebilece i gibi K md. 79/2deki usule göre de haczedilebilecektir.³³³

cra ve flas Kanunu'nun 82. maddesinde haczi caiz olmayan mal ve haklar düzenlenmi tir. Somut olay,n artlar,na göre marka haczinin K md. 82/1-2 bendi kapsam,nda de erlendirilip de erlendirilemeyece i tespit edilmelidir. Maddeye göre; ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedeni çal, mas,na dayanan borçlunun mesle ini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü e yan,n haczedilmesi yasakt,r. Madde metninden de anla ,labilece i üzere haklar, bendin koruma kapsam,na dâhil

³²⁸ Tekinalp, s.434.

³²⁹ Tekinalp, s.434. , Arkan, C-II, s.207. , Ünal, s.114.

³³⁰ Üstünda , S. ; **cra Hukukunun Esaslar**, , stanbul 2004, s.202.

³³¹ Kaya, s.217. , Tekinalp, s.433. , Yasaman/Altay, C-II, 713-714. , Oytaç, s.210. , Karan/K,1,ç, s.340. , Ünal, s.115. , Üstünda , s.246.

³³² Ünal, s.115.

³³³ Yasaman/Altay, C-II, s.713.

edilmedi inden K md. 82/1-2 bendi marka haczi bak,m,ndan k,yasen uygulanabilecektir.³³⁴ Kanaatimizce somut olay,n özellikleri dâhilinde borçlu marka sahibinin asgari geçim artlar, göz önünde bulundurularak, yaln,zca kendi geçimini sa lamaya yetecek miktarda gelir elde edebilen borçlunun markas,n,n K md. 82/1-2 bendi kapsam,nda haczinin caiz olmad, , söylenebilir.³³⁵ Böyle bir durumda icra müdürü taraf,ndan haciz i lemi gerçekleştirildi i takdirde, borçlu marka sahibi, icra müdürünün haciz karar,na kar , K md. 16 hükmüne dayanarak ikâyet yoluna ba vurabilir.³³⁶

cra ve flas Kanunu, markan,n haczine ili kin kurallar, belirlemedi i gibi hacizli markan,n paraya çevrilmesine ili kin kurallar, da belirlememi tir. Dolay,s,yla hacizli markan,n paraya çevrilmesine ili kin uygulanacak hükümlerin de tespit edilmesi gerekmektedir.

Hacizli markan,n paraya çevrilmesi bak,m,ndan cra ve flas Kanunu'nun öparaya çevirmenin di er tarz, i tirak halinde mülkiyet hisseleriö ba l,kl, 121. maddesinin uygulanmas, gerekmektedir.³³⁷ cra ve flas Kanunu md. 121/1ø göre; bir intifa hakk, veya taksim edilmemi bir miras veya bir irket yahut i tirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarki maddelerde gösterilmeyen ba ka nevi mallar,n sat,lmaz, laz,mgelirse icra memuru sat, ,n nas,l yap,laca ,n, icra mahkemesinden sorar. Maddeden de anla ,labilece i gibi K md. 121 çerçevesinde paraya çevrilebilecek malvarl, , unsurlar, maddede say,lanlar ile s,n,rl, de ildir. Di er bir ifadeyle hacizli bir malvarl, , unsuru Kø n,n 121. maddesinde veya di er maddelerinde belirtilmemi olsa dahi bu unsurlar,n paraya çevrilmesi bak,m,ndan Kø n,n 121. maddesi hükmü uygulama alan, bulacaktır.³³⁸

³³⁴ Bolay,r, N. ; ö**Fikri Mülkiyet Haklar,nda Cebri cra Sistemi**ö, Prof. Dr. Hakan Pekcan,tezøe Arma an, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C-16, Özel Say, 2014, s.2526.

³³⁵ Bolay,r, s.2526.

³³⁶ Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.276.

³³⁷ Arkan, C-II, s.207. , Yasaman/Altay, C-II, s.718. , Tekinalp, s.433. , Üstünda , s.246. , Karan/K,I,ç, s.340. , Kaya, s.217. , Oytaç, s.210. , Ünal, s.117.

³³⁸ Ünal, s.117. , Tekinalp, s.433. , Üstünda , s.246.

IV. Haczin Usulü

A. Genel Olarak

Haciz prosedürü, alacaklı, icra dairesine yazılı, veya sözlü olarak veyahut da elektronik ortamda yapacak, bir takip talebi ile başlar (K md. 58). Takip talebinin yetkili icra dairesine yapılması, gerekir. Yetkili icra dairesi ise gerçekleştirilecek icra takibinin türüne göre belirlenir. Takipler açıldıkça, her icra dairesinden talep edilebilir (K md. 34). Açılan takipler açıldıkça ise yetkili icra dairesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki yetki kuralları, çerçevesinde belirlenir (K md. 50). Dolayısıyla açılan takipler açıldıkça genel yetkili icra dairesi, borçlunun yerleşim yerindeki icra dairesidir (HMK md. 6).

Takip talebini alan icra dairesi, takip talebinin icra ve iflas Kanunu'ndaki hükümler, ihtiva ettiği karar verildiği takdirde bir ödeme emri düzenler ve bunu borçluya gönderir (K md. 59). İcra dairesi, ödeme emri ile borçluya borcunu ödemesini veya varsa itirazlarını, bildirmesini ve bunları yapmadıkça, takdirde hakkındaki yapılan cebri icra işlemlerine devam edileceğini ihtar eder.³³⁹

Haciz yapılabilmesi için ödeme emrinin (takibin) kesinleşmiş olması³⁴⁰ ve alacaklı, haciz talebinde bulunması, gerekir (K md. 78/1). Alacaklı, ödeme emrinin borçluya tebliğinden itibaren bir yıl içinde haciz talebinde bulunabilir (K md. 78/2). Bu süre içinde haciz talebinde bulunulmadıkça, takdirde takip dosyası, işleminden kaldırılır (K md. 78/4). Alacaklı, haciz talebi ile birlikte icra dairesi, borçlunun haczi kabil malvarlığını, unsurlarını, haczederek, satar ve alacaklı, paraya çevirme sonucu elde edilen tutar ile tatmin edilir.

³³⁹ Kuru, C-I, s.223. , Üstünde , s.79.

³⁴⁰ Ödeme emri, borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse, ödeme emrine itiraz eder; fakat alacaklı, açmış olduğu itirazın iptali davasını kazanırsa (K md. 67) veya icra mahkemesi tarafından borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılması,na karar verilir (K md. 68) veya itirazın geçici olarak kaldırılması,na karar verilmiş olup da borçlunun yedi gün içinde borçtan kurtulma davasını açmaması, veya açmış da borçtan kurtulma davasını, kaybetmesi ile birlikte kesinleşmiş olur. (Kuru, C-I, s.223 vd. , Üstünde , s.94 vd.)

B. Markan,n Haczi

1. cra ve flas Kanunu md. 94 Hükümüne Göre Markan,n Haczi

cra ve flas Kanunu md. 94 hükümüne göre haciz, mahiyetlerine uygun dü tü ü için hem tescilli ve tescilsiz markalar hem de marka tescil ba vurular, hakk,nda yap,labilir.

cra dairesi, alacakl,n,n haciz talebinden itibaren üç gün içinde haczi yapmal,d,r (K md.79/1).³⁴¹ Haczin yap,labilmesi için borçluya önceden bir tebligat yapma zorunlulu u bulunmad, , gibi borçlunun, haciz esnas,nda haz,r bulunmas, da zorunlu de ildir.³⁴² Borçlu, haciz esnas,nda haciz mahallinde de ilse ve borçlunun derhal haciz mahallinde bulundurulmas, da mümkün olmazsa haciz, borçlunun g,yab,nda yap,l,r (K md. 80/2).

cra memuru, haczi istenen markan,n haczinin caiz oldu una³⁴³ karar verdikten sonra hacizli markan,n de erini tespit eder.³⁴⁴ Hacizli markan,n k,ymet takdiri bizzat icra memuru taraf,ndan yap,labilece i gibi k,ymet takdiri konusunda bilirki iye de ba vurulabilir (K md. 87). Kanaatimizce markan,n de erinin tespiti, özel bir uzmanl,k gerektirdi inden, hacizli markan,n k,ymet takdiri konusunda bilirki ilik müessesesine ba vurulmal,, k,ymet takdiri icra memuru taraf,ndan yap,lmamal,d,r. Hacizli markan,n k,ymet takdirinin yap,lmas, konusunda bilirki i olarak TPE,de görevli uzmanlardan faydalan,labilir.

Hacedilen marka, k,ymeti ile birlikte haciz tutana ,na yaz,l,r (K md. 102/1). Haciz tutana ,nda ayr,ca marka sahibi gerçek ki i ise ad,, soyad,; tüzel ki i ise ticaret unvan,; markan,n tescil numaras,, tescil edildi i mal veya hizmetler gibi markay, tan,tmaya yarayan bilgilerin de yer almas, gereklidir.³⁴⁵

³⁴¹ Üç günlük süre, hacze ba lamak için getirilmi olup haczin, bu üç günlük süre içinde tamamlanma zorunlulu u bulunmamaktad,r. Ayr,ca üç günlük süre geçmi olsa da icra dairesi taraf,ndan yap,lan haciz geçerlidir. (Kuru, C-I, s.626. , Üstünda , s.146. Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.232.)

³⁴² Kuru, C-I, ,627. , Üstünda , s.148. , Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.232.

³⁴³ Somut olay,n özellikleri çerçevesinde markan,n haczinin caiz olmad, , durumlar hk. bkz. s.72-73.

³⁴⁴ Haczi yapan memurun hacedilen markan,n k,ymetini takdir etmemi olmas, haczi geçersiz k,lmaz. Bu nedenle yap,lan ikayet üzerine de icra mahkemesi, haczin iptaline karar veremez. cra dairesi, ikayet üzerine veya kendili inden, hacedilen markan,n de erini sonradan takdir eder. (Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.233. , Üstünda , s.147.) Nitekim uygulamada hacizli markan,n k,ymet takdiri haciz esnas,nda yap,lmamakta, hacizli markan,n paraya çevrilmesi a amas,ndan önce yap,lmaktad,r.

³⁴⁵ Tekinalp, s.433. , Ünal, s.120.

Haciz esnasında hazır bulunmayan veya namı, Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebligat, kabule yetkili kimse de bulunmayan alacaklı, veya borçluya veya haciz, her ikisinin de yokluğunda yapılmı, ise her ikisine de üç gün³⁴⁶ içinde haciz tutanağının incelenmesi ve diyecekleri varsa bildirmeleri için icra dairesince davet kağıdı, gönderilir (K md. 103).³⁴⁷ Bu davetiye kağıdına uygulamada *ö103 davetiyesi* denilmektedir. Genellikle uygulamada marka hacizleri, haczin TPE'ye erdirilmesi suretiyle yapılmı, için (K md. 79/2) markanın haczedildiğinden borçlunun haberi olmamaktadır.³⁴⁸ Dolayısıyla borçluya tebliğ edilecek davetiye (K md. 103) ile borçlu, markasının haczedildiğinden u konusunda bilgilendirilmelidir.

Marka, K md. 94 hükmüne göre haczedildiği takdirde haciz, yerleşim yerleri bilinen ilgili üçüncü kişi ile ihbar edilir (K md. 94/1). Marka haczi bakımından ilgili üçüncü kişiler, marka üzerinde herhangi bir hakka (lisans, intifa..vs) sahip olanlar ile TPE'dir.³⁴⁹ Tescilli marka veya marka tescil başvurusu haczinin³⁵⁰, marka sicilinde tescil edilip yayımlanabilmesi için TPE'ye bildirilmesi gereklidir.³⁵¹

Markanın, K md. 94'e göre haczedilmesi sırasında borçlu, haciz konusu markanın kendisine ait olmadığını ileri sürebileceği gibi üçüncü bir kişi de haczedilen markanın kendisine ait olduğunu ileri sürebilir. Böyle bir durumda hacizli marka bakımından istihkak iddiası gündeme gelmez. Örneğin borçlu, hacze konu marka

³⁴⁶ Davet kağıdı ile alacaklı, ve/veya borçluya verilen bu üç günlük sürenin tek fonksiyonu, haciz ile lemine karşı, ikayet süresinin başlatılmak ve böylece haciz ile leminin kesinleşmesini sağlamaktır. (Kuru/Arslan/Yılmaz, s.234.)

³⁴⁷ Kuru/Arslan/Yılmaz, s.234. Alacaklı, ve/veya borçluya davet kağıdının gönderilmemesi olması, haczi geçersiz kılmaz; ancak icra dairesi, borçluya davet kağıdı gönderilmeden, alacaklının satış talebini iletme koyamaz. (Kuru/Arslan/Yılmaz, s.234-235.)

³⁴⁸ Dönmez, M. ; **ÖMarka Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl 2009, Sayı 84, s.378.

³⁴⁹ Tekinalp, s.433. Ünal, s.120. , Tescilli olmayan markaların herhangi bir sicil kaydına, bulunmadığı için bu markaların haczi bakımından TPE ilgili üçüncü kişi kapsamında değerlendirilmez. (Ünal, s.121.)

³⁵⁰ Marka tescil başvurusu hacze konu olduğunda takdirde de haciz, sicile kaydedilir ve bülteninde yayımlanır. Aksi yönde bkz. Ünal, s.121. Yazara göre marka tescil başvurusu henüz sicile tescil edilmediği için başvurunun haczinin de sicile tescil edilmesi mümkün değildir. Aksi yönde bkz. Kaya, s.219. Yazara göre marka tescil başvurusunun haczi halinde, henüz sicile tescil söz konusu olmadığı için erhi de mümkün değildir. Bu halde haczin, başvuru evrakı üzerine yazılması, ve bilahare sicile aktarılması mümkündür.

³⁵¹ Tekinalp, s.433.

üzerinde sadece lisans hakk, sahibi oldu unu³⁵² veya hacizden önce markay, devretti ini³⁵³ ileri sürebilir.

Tescilli markalar veya marka tescil ba vurular, aç,s,ndan istihkak iddias,n,n gündeme gelme olas,l , pek mümkün de ilse de bunlar için olas, istihkak iddialar, sicil kayd, ile bertaraf edilebilir.³⁵⁴ stihkak iddias,nda bulunulan markan,n hacizden kurtar,lmas, için ise ba vurulmas, gereken hukuki müessese istihkak davas,d,r. Aç,lan istihkak davas,na ili kin K md. 96-99 hükümleri uygulama alan, bulacaktır.³⁵⁵

2. cra ve flas Kanunu md. 79/2 Hükümüne Göre Markan,n Haczi

Kural olarak takibin yap,ld, , icra dairesi, yaln,zca kendi bölgesi içinde bulunan malvarl, , unsurlar,n,n haczi bak,m,ndan yetkilidir. Hacedilecek malvarl, , unsuru, takibin yap,ld, , icra dairesinin bölgesinde de ilse icra dairesi, haczin yap,lmas, için malvarl, , unsurunun bulundu u yerin icra dairesini istinabe eder (K md. 79/2 ilk cümle).³⁵⁶ stinabe müessesesi uygulamada *ö talimatö* olarak adland,r,lmaktad,r. stinabe müessesesinin istisnas,na K md. 79/2'nin son cümlesinde yer verilmi tir. Maddeye göre; resmi sicile kay,tl, mallar,n haczi, takibin yap,ld, , icra dairesince, kayd,na i letilmek suretiyle do rudan da yap,labilir. Bu hüküm K md. 79/2'ye, 17.07.2003 tarih ve 4949 say,l, cra ve flas Kanununda De i iklik Yap,lmas,na Dair Kanun ile eklenmi tir.³⁵⁷

Esas,nda K md. 79/2'de resmi sicile kay,tl, *ö mallar,nö* haczi bak,m,ndan düzenleme getirilmi tir. Marka ise e ya hukuku anlam,nda e ya olarak kabul edilmemektedir.³⁵⁸ Kanaatimizce tescilli markalar ile marka tescil ba vurular,n,n K md. 79/2'ye göre hacedilmesi oldukça etkin bir yöntem olup uygulamada da bunlar,n haczi K md. 79/2'deki usule göre yap,lmaktad,r. Ayr,ca bu durumda, K

³⁵² Yasaman/Altay, C-II, s.715.

³⁵³ Tekinalp, s.434.

³⁵⁴ Ünal, s.116.

³⁵⁵ Yasaman/Altay, C-II, s.715. , Tekinalp, s.434. , Ünal, s.116.

³⁵⁶ Böyle bir durumda hacizle ilgili ikayetler de istinabe olunan icra dairesinin tabi bulundu u icra mahkemesince çözümlenir. (K md. 79/2)

³⁵⁷ RG 30.06.2003, S.251184. öi .maddeyle, uygulamada ortaya ç,kan sorunlar, gidermek amac,yla, Yarg,tay kararlar,na uygun olarak, resmi sicile kay,tl, mallar,n haczinin takibin yap,ld, , icra dairesince kayd,na i lenmek suretiyle do rudan da yap,labilmesi hükmü getirilmi tir.ö (Hükümet Gerekçesi)

³⁵⁸ Tekinalp, s.20.

md. 94'teki usulden farklı olarak icra dairesi haciz tutanağına, da düzenlenmemektedir.³⁵⁹ Örneğin marka sahibi hakkındaki icra takibi, Ankara'daki bir icra dairesi tarafından başlatılmıyorsa bile bu icra dairesi, Ankara'daki icra dairesini istinabe etmeksizin doğrudan TPE'ye gönderecek bir müzekkere ile markanın haczini, marka siciline tescil edilmesinin suretiyle başlatılabilecektir.³⁶⁰ Dolayısıyla tescilli markaların ve marka tescil başvurularının K md. 79/2'deki usule gözetilmesinin bakılmadık maddede yer alan ömalö kavramının, marka hakkı gibi öhaklar,ö da kapsayacak şekilde geniş yorumlanması gerekmektedir.³⁶¹

3. Marka ile İlgili Alacakların Haczi

Marka sahibinin üçüncü kişilerden olan markayla ilgili para alacaklarının haczine uygulanacak hükümler, para alacaklarının kayıtlı evrakla başlı olup olmamasına göre farklılık gösterir.

Marka sahibinin markayla ilgili para alacakları, bir kayıtlı evrakla başlı ise haciz işlemi K md. 88 çerçevesinde, icra dairesinin kayıtlı evrakla fiilen el koymasına (muhafaza altına alınması) suretiyle gerçekleştirilecektir.³⁶²

Marka sahibinin kayıtlı evrakla başlı olmayan markayla ilgili para alacaklarının haczi K md. 89 çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

İcra dairesi, alacaklıların talebi ile borçlu marka sahibinin markayla ilgili alacaklarını, haczedip bunu haciz tutanağına geçirir ve durumu borçluya bildirir (K md. 103). Böylece marka sahibinin markayla ilgili üçüncü kişilerden olan alacakları, haczedilmeye başlar.

Marka sahibinin, üçüncü kişilerden olan markayla ilgili alacaklarını, haczedilen icra dairesi, üçüncü kişiye bir haciz ihbarnamesi gönderir ki buna *öbirinci haciz ihbarnamesi*ö denir (K md. 89/1).³⁶³ Birinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye; takip borçlusu marka sahibinin kendisinden olan alacaklarına haciz konulduğunu, bundan böyle borcunu yalnızca icra dairesine ödeyebileceğini, marka sahibine borcu olmadığını, iddiasında

³⁵⁹ Kaya, s.218.

³⁶⁰ Kaya, s.218.

³⁶¹ Yasaman/Altay, C-II, s.712-713.

³⁶² Kayıtlı evrakların icra dairesi tarafından muhafaza altına alınması, bunların haczedilmesi bakımından geçerlilik tartışılır. (Kuru/Arslan/Yılmaz, s.237.)

³⁶³ Uygulamada K md. 89 hükmüne göre gönderilen haciz ihbarnamesi ö89 ihbarnamesiö olarak adlandırılmaktadır.

ise bu durumu yedi gün içerisinde icra dairesine bildirmesi, aksi halde borcun zimmetinde sayılacağı, bildirilir.

Birinci haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi, bu ihbarnameye yedi gün içinde itiraz etmediği takdirde, borç zimmetinde sayılır (K md. 89/3). Diğer bir ifadeyle üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyerek, marka sahibinin kendisinden talep edilen alacak miktarını, takip borçlusu marka sahibine borçlu olduğunu kabul etmiş sayılır.³⁶⁴ Bunun üzerine icra dairesi üçüncü kişiye *ikinci haciz ihbarnamesi* gönderir. İkinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye; yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmediği için borcun zimmetinde sayıldığı, marka sahibine borçlu olmadığı, yönünde bir itiraz, varsa bu durumu yedi gün içinde bildirmesi, aksi halde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi gerektiği bildirilir (K md. 89/3). İkinci haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi, bu ihbarnameye yedi gün içinde itiraz etmez veya zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemezse icra dairesi, üçüncü kişiye *üçüncü haciz ihbarnamesi* gönderir. Üçüncü haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye; zimmetinde sayılan borcu on beş gün içinde icra dairesine ödemesi veya bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde borcu ödemeye zorlanacağı, bildirilir (K md. 89/3). Üçüncü kişi, on beş gün içerisinde borcu ödemez ve menfi tespit davası açmazsa alacaklı, talebi üzerine haciz işlemi gerçekleştirilir.

Üçüncü kişinin, kendisine tebliğ edilen birinci veya ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz etmesi mümkündür. Bu durumda üçüncü kişi, kendisinden talep edilen parayı, ödemekten kurtulur. Ancak alacaklı, icra mahkemesinde açacağı, bir dava³⁶⁵ ile üçüncü kişinin itirazının gerçeğe uygun olmadığı, ispat edebilir (K md. 89/4).

Takip borçlusunun, K md. 89 gereğince üçüncü kişilerdeki alacaklıların haczedilebilmesi için icra daireleri tarafından TPE'ye haciz ihbarnameleri gönderilebilmektedir. Haciz ihbarnamesini alan TPE ise takip borçlusunun, adına kayıtlı, tescilli marka veya marka tescil başvurusu bulunduğu takdirde, bunlara haciz işlemi uygulamaktadır. Kanaatimizce TPE'nin bu uygulaması, hatalıdır. Öyle ki; K

³⁶⁴ Kuru/Arslan/Yılmaz, s.253.

³⁶⁵ Alacaklı, icra mahkemesinde açacağı, bir ceza davası ile üçüncü kişinin K md. 338/1'e göre cezalandırılması, ve tazminata mahkum edilmesini talep eder. Ancak alacaklı, üçüncü kişiye karşı, sadece tazminat davası açabilir ve bu dava da icra mahkemesinde görülür. (Kuru/Arslan/Yılmaz, s.255-256.)

md. 89/1æ göre gönderilen haciz ihbarnamelerinin konusunu, alacaklar veya sair talep haklar, veya ta ,n,r mallar olu turabilir. Borçlunun, TPE nezdinde marka tescil ba vurusunun veya tescilli bir markas,n,n bulunmas,, TPEøyi ba vuru veya tescilli marka sahiplerine kar , borçlu konumuna sokmaz. Bu ba lamda 5000 Say,l, Türk Patent Enstitüsü Kurulu ve Görevleri Hakk,nda Kanunøa göre TPEønin görev ve i levi, marka haklar,n, tesis etmek ve bu konudaki korumay, sa lamakt,r (md. 1). Ku kusuz borçlunun, istisnai hallerde olsa da, TPEøden bir para alaca ,n,n olmas, mümkündür. Örne in borçlu, marka tescil ba vurusunu tescil ettirmek için TPEøye ödemesi gereken tescil ücretinden daha fazla bir ücret ödemi olabilir. Fazla ödenen ücretin ba vuru sahibine iade edilmesinden önce haciz ihbarnamesini alan TPE, bu alaca , icra dairesine ödemek durumundadır.

Sonuç olarak kanaatimizce haciz ihbarnamesini alan TPE, borçlunun ad,na kay,tl, tescilli marka veya marka tescil ba vurusu bulundu u takdirde, bunlara haciz i lemi uygulamamal,d,r. Ancak yukar,da verilen örnekte oldu u gibi ba vuru sahibine iade edilmesi gereken ve K md. 89øun kapsam,nda olan bir alacak söz konusu ise bu alaca ,n icra dairesine ödenmesi gerekir. Ba vuru sahibinin, TPEøden K md. 89øun kapsam,nda olan bir alaca , bulunmuyorsa, haciz ihbarnamesine verilecek müzekkere cevab,nda icra dairesinin bu konuda bilgilendirilmesi yeterlidir.

V. Haciz Tescili ve Etkileri

Kanun Hükmünde Kararname md. 19/2 ve Yönetmelik md. 21/1øye göre; marka üzerindeki haciz, marka siciline kaydedilir ve yay,m lan,r. Ancak söz konusu düzenlemelerde ne tescilin etkisi; ne de tescil gerçekte ti i takdirde, tescilin iyiniyetli üçüncü ki iler üzerindeki etkisi hüküm alt,na al,nm, t,r.

icra ve iflas Kanunu md. 94æ göre yap,lan marka haczi, haczin marka sahibine tebli edilmesi ile birlikte tamamlanm, , di er bir ifadeyle geçerli bir ekilde kurulmu olur.³⁶⁶ Dolay,s,yla K md. 94æ göre gerçekte tirilen marka haczinde, haczin sicile tescili bildirici (aç,klay,c,) etkiyi haizdir.³⁶⁷ Bildirici etkinin bir sonucu olarak haczin, marka siciline tescili zorunlu olmamakla birlikte, haczin sicile tescil edilmesi, baz, konular aç,s,ndan önem arz etmektedir. Örne in marka üzerinde

³⁶⁶ Ünal, s.124. , Yasaman/Altay, C-II, s.715.

³⁶⁷ Ünal, s.124. , Yasaman/Altay, C-II, s.712. , Karan/K,l,ç, s.340.

birden fazla haciz bulundu u takdirde, alacaklı,n,n, düzenlenecek olan s,ra cetvelinde yer alabilmesi ve bu suretle menfaatinin korunabilmesi için haczin sicile tescil edilmi olmas, önemlidir.³⁶⁸

cra ve flas Kanunu md. 79/2øye göre yap,lan marka haczi, haczin marka siciline tescil edilmesi ile birlikte tamamlanm, , di er bir ifadeyle geçerli bir ekilde kurulmu olur.³⁶⁹ Dolay,s,yla K md. 79/2øye göre gerçekleştirilen marka haczinde, haczin sicile tescili kurucu etkiyi haizdir.³⁷⁰

Marka haczinin üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi bak,m,ndan tescilin etkisi konusunda KHK ve Yönetmelikte herhangi bir düzenleme yer almad, , gibi mehzaz 40/94 say,l, Tüzükte de tatmin edici bir düzenleme yer almamaktad,r. Tüzü ün 23/3 maddesi ile haczin ve dolay,s,yla haczin tescilinin etkilerini düzenleme yetkisi, üye ülkelerin iç hukuklar,na b,rak,lm, t,r.³⁷¹

Kanaatimizce devrin ve lisans,n sicile tescil edilmedi i sürece iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemeyece ine ili kin kurallar³⁷², haczin sicile tescil edilmesi bak,m,ndan da k,yasen uygulanmal,d,r.³⁷³ Marka haczinin sicile kay,t edilmedi i sürece iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemeyece inin benimsenmesi, aleniyeti ve dolay,s,yla hukuki i lem güvenli ini sa layacaktır.³⁷⁴

cra ve flas Kanunu md. 79/2øye göre gerçekleştirilen marka haczinde tescil kurucu etkiyi haiz oldu u için bu hükme göre yap,lacak haczin üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi, ancak haczin sicile tescili ile mümkündür.

³⁶⁸ Yasaman/Altay, C-II, s.715.

³⁶⁹ Yasaman/Altay, C-II, s.716.

³⁷⁰ Ünal, s.125 , Yasaman/Altay, C-II, s.712.

³⁷¹ Düzenlemenin ngilizce hali u ekildedir: öThe effects *vis-à-vis* third parties of the legal acts referred to in Article 20 shall be governed by the law of the Member State determined in accordance with Article 16.ö

³⁷² Kanun Hükmünde Kararname md. 16/7: öDevir, sicile kay,t edilmedi i sürece, taraflar markan,n tescilinden do an yetkileri iyi niyetli üçüncü ki ilere kar , ileri süremez.ö Kanun Hükmünde Kararname md. 21/10: Lisans sicile kay,t edilmedi i sürece, iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemez.ö

³⁷³ Ayn, yönde bkz. Karan/K,I,ç, s.340. , Ünal, s.126. Aksi yönde bkz. Yasaman/Altay, C-II, s.715. Yazara göre, kanunkoyucu sadece devir ve lisans,n iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi bak,m,ndan bu i lemlerin sicile kayd,n,n zorunlu oldu unu öngörmü ; fakat haczin, sadece kaydedilece i ve yay,nlaca ,ndan söz etmi tir. Dolay,s,yla haczin iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi bak,m,ndan tescil art,n,n aranmas, mümkün de ildir.

³⁷⁴ Ünal, s.126.

Tescilsiz marklar, marka siciline kaydedilmedikleri için bu markalar üzerinde gerçekte tirilen haczin de marka siciline kaydedilmesi mümkün de ildir. Bu durum ise hukuki i lem güvenli ini ve dolay,s,yla, ba ta markay, haczettiren alacaklı, olmak üzere ilgili ki ilerin menfaatlerini zedeleyebilecektir. Örne in tescilsiz marka sahibi markay,, haczedilmesinden sonra, hacizden haberi olmayan üçüncü bir ki iye devredebilir. Bu durumda haczin tescil edilmesi mümkün olamayaca , için marka sicilinin sa lad, , aleniyet fonksiyonu da söz konusu olamayacak ve haciz, iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemeyecektir.

Kanaatimizce tescilsiz bir markanın haczedilmesi durumunda alacaklıya, K md. 94/2 hükmünün³⁷⁵ k,yasen uygulanmas, suretiyle haciz konusu tescilsiz markay, ve dolay,s,yla marka üzerindeki haczi tescil ettirme yetkisinin verilmesi gerekir.³⁷⁶ Böyle bir yetkinin verilmesi ile birlikte alacaklı,, haciz konusu tescilsiz markay, borçlu adına, marka üzerindeki haczi ise kendi adına tescil ettirecektir.³⁷⁷

VI. Haciz Hüküm ve Sonuçlar,

Markanın haczi, alacaklıya, alacağına, elde edemedi i takdirde hacizli markanın satılması, ve sat, sonrasında elde edilecek tutardan alacağına, kar ,lanması, talep etme yetkisi bah eder. Bunun d ,nda marka haczi, alacaklıya, hacizli markay, kullanma, marka üzerinde tasarrufta bulunma veya hacizli markanın, alacağına kar ,lık olmak üzere kendisine devredilmesini isteme yetkisi vermez.³⁷⁸

Markanın haczi, borçlu markanın sahibinin marka üzerindeki tasarruf yetkisine hâlel getirmez. Di er bir ifadeyle marka sahibi, hacizden sonra da marka üzerinde birtakım hukuki i lemler yapmak suretiyle tasarrufta bulunabilir.³⁷⁹ Örne in marka sahibi, marka üzerinde intifa hakk, kurabilir veya rehin tesis edebilir. Ayr,ca Yönetmelik md. 21/2'ye göre; markanın haczi, devrine engel de ildir.

Her ne kadar marka üzerindeki haciz, markay, tasarruf i lemlerine kapatılm,yor olsa da uygulamada icra daireleri, TPE'den, borçluya ait markanın *devrine engel olacak*

³⁷⁵ cra ve flas Kanunu md. 94/2: öBorçlunun reddetmedi i miras veya başka bir sebeple iktisap eyleyip henüz tapuya veya gemi siciline tescil ettirmede i mülkiyet veya di er aynı hakları, borçlu adına tescili alacaklı, tarafından istenebilir.

³⁷⁶ Ayn, yönde bkz. Ünal, s.126.

³⁷⁷ Ünal, s.126.

³⁷⁸ Yasaman/Altay, C-II, s.712. , Tekinalp, s.434.

³⁷⁹ Yasaman/Altay, C-II, s.712-716. , Noyan, s.380. , Tekinalp, s. 434. , Kaya, s.219.

ekilde haczedilmesini talep edebilmektedir. Böyle bir taleple kar ,la an TPE ise markaya, *ödevre engel olacak ekilde* haciz i lemi uygulamakta ve hacizli markan,n devir taleplerini reddetmektedir. Mevzuat,m,zda icra dairesine, *ödevre engel olacak ekilde haciz* talep etme yetkisi veren herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim Yönetmelik md. 21/2~~de~~ marka haczinin devre engel te kil etmedi i aç,kça düzenlenmi olup bu konuda herhangi bir istisnaya da yer verilmemi tir. Markan,n tasarruf i lemlerine kapat,lmas,, ancak gerekli artlar mevcut oldu u takdirde, mahkeme taraf,ndan verilecek bir ihtiyati tedbir karar, ile mümkün olabilir.³⁸⁰ Kanaatimizce icra dairesinin *ödevre engel olacak ekilde haciz* talebi ile kar ,la an TPE, markaya haciz i lemi uygulamakla yetinmeli, gerekçesini icra dairesine verece i müzekkere cevab,nda belirtmek suretiyle hacizli markan,n devir taleplerini reddetmemelidir.³⁸¹

Markan,n haczi, alacakl,ya, icrai anlamda bir öncelik hakk, verir.³⁸² Marka sahibi, hacizli marka üzerinde birtak,m tasarruflarda bulundu u takdirde haciz, hukuki i lemin taraf, olan ki iler aç,s,ndan ba lay,c, olacaktır.³⁸³ Di er bir ifadeyle hacizli marka üzerinde hak sahibi olanlar, hacizli markan,n sat,larak paraya çevrilmesi durumunda bunun sonuçlar,na katlanmak zorunda kalacaklardır.

Marka, hacizden önce de birtak,m hukuki i lemlere konu olmu olabilir. Markan,n haczedilmesinden önce marka üzerinde tesis edilmi olan haklar, sicile kaydedilmi olmaları, art,yla korunacaktır.³⁸⁴ *TEK NALP* göre; markan,n, hacizden önce devredildi i iddias, sicil kayd, ile ispat edilebilmeli, tescilin yay,nlanm, olmas, art,

³⁸⁰ Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 389/1: *ö*Mevcut durumda meydana gelebilecek bir de i me nedeniyle hakk,n elde edilmesinin önemli ölçüde zorla aca ,ndan ya da tamamen imkân,sz hâle gelece inden veya gecikme sebebiyle bir sak,ncan,n yahut ciddi bir zarar,n do aca ,ndan endi e edilmesi hâllerinde, uyu mazl,k konusu hakk,nda ihtiyati tedbir karar, verilebilir.ö

³⁸¹ Aksi yönde bkz. Belek, s.63. Yazara göre, TPE, hacizli markan,n devrine cevaz veren Yönetmelik md. 21/2 hükmünü, icra dairesi taraf,ndan hacizli markan,n devrinin aç,kça yasaklanmad, , durumlarda uygulamalıdır. Çünkü icra dairesi, hacizli markan,n korunmas, konusunda yetkiye sahiptir ve markan,n devrinin, markan,n kendisine veya de erine herhangi bir zarar verece ini dü ünüyorsa devrin engellenmesi talebinde bulunabilmelidir. Böyle bir durumda marka sahibi, hacizli markas,n, devretmek istiyorsa, icra dairesince verilecek devre imkan tan,yan yeni bir karar, TPE~~ye~~ sunmak zorundadır.

³⁸² Kaya, s.219. , Yasaman/Altay, C-II, s.712.

³⁸³ Aslan, s.79.

³⁸⁴ Arkan, C-II, s.207.

aranmamalıdır. Ayrıca hacizden önce taraflarca imzalanan bir devir sözleşmesi, sözleşmenin tarihine resmîyet verildiği takdirde haczi önleyebilmelidir.³⁸⁵

Markanın haczedilerek paraya çevrilmesi durumunda markayı, iktisap eden kişi, markayı, üzerindeki bütün haklar ile birlikte iktisap eder.³⁸⁶ Örneğin bir marka tescil başvurusu haciz işlemine konu olmuş ve satılmış ise ve bu başvuru üzerinde bir rüçhan hakkı varsa markanın yeni sahibi, marka üzerindeki bu rüçhan hakkını da elde edecektir.³⁸⁷

İcra dairesi, KHK md. 90³⁸⁸ çerçevesinde, haczedilen markanın muhafazasını, sağlamalıdır.³⁸⁹ Bu bağlamda hacizli markaya tecavüz teşkil eden fiillerin işlenmesi ve marka sahibinin bu fiillere karşı sessiz kalması durumunda icra dairesi, alacaklıların talebi üzerine veya resen, markanın korunması amacıyla gerekli yollara başvurabileceği gibi bu konuda alacaklıya da yetkilendirebilir.³⁹⁰ Yönetmelik md. 21/2'ye göre; markanın haczi, yenileme ve benzeri ücretlerin yatırılmaması, sebebiyle marka hakkının sona ermesine engel olmaz. Dolayısıyla hacizli markanın koruma süresinin dolmasına rağmen borçlu marka sahibi yenileme talebinde bulunmaz ise icra dairesi yenileme talebinde bulunmalı, veya bu konuda alacaklıya yetkilendirmelidir.³⁹¹

Kanun Hükmünde Kararname md. 46/3'e göre; Marka Siciline kayıtlı edilmiş hakların ve lisans sahiplerinin izni olmadıkça, marka sahibi marka hakkından vazgeçemez. Marka üzerinde tesis edilen haciz de bir haktır ve KHK md. 46/3 hükmü, marka üzerinde tescilli bir haciz söz konusu olduğu takdirde de uygulama alanı bulur. Dolayısıyla markanın üzerinde, marka siciline kayıtlı bir haciz bulunan marka sahibinin marka hakkından kısmen veya tamamen vazgeçebilmesi için markayı haczettiren alacaklıların iznini alması arttırılır.³⁹²

³⁸⁵ Tekinalp, s.434.

³⁸⁶ Kaya, s.219. , Ünal, s.128.

³⁸⁷ Arkan, C-II, s.175-176.

³⁸⁸ İcra ve İflas Kanunu md. 90: İcra dairesi haczedilen hakların muhafazasını ve alacaklılardan günün gelenlerin tahsiline çalışır ve lazım gelen masrafların peşin ödenmesini isteyebilir.

³⁸⁹ Ünal, s.129.

³⁹⁰ Ünal, s.129. , Yasaman/Altay, C-II, s.718.

³⁹¹ Ünal, s.129. , Yasaman/Altay, C-II, s.718.

³⁹² Ünal, s.130.

Markan,n haczi, markan,n hukuki statüsünde herhangi bir de i iklik meydana getirmez. Bu ba lamda markan,n hacedilmek suretiyle paraya çevrilmesi, markaya yeni bir koruma süresi sa lamaz. Markan,n yeni sahibi, koruma süresinin kalan k,sm,ndan yararlanır.³⁹³

Payl, mülkiyete konu bir marka üzerinde payda lardan birinin borcu için haciz i lemi, yaln,zca borçlu payda ,n marka üzerindeki pay,na uygulan,r (TMK md. 688/3). Alacakl, alaca ,n, elde edemedi i takdirde, borçlunun marka üzerindeki pay, sat,l,r ve pay, sat,n alan ki i, marka üzerinde payda s,fat,n, haiz olur. Türk Medeni Kanunu md. 733/1ø göre; cebrî art,rmayla sat, larda önal,m hakk, kullan,lamaz. Dolay,s,yla borçlu d, ,ndaki payda lar, hacizli pay,n sat,lmas, durumunda önal,m haklar,n, kullanamayacaklard,r.³⁹⁴

Marka üzerinde i tirak halinde mülkiyet söz konusu ise i tirak halinde mülkiyet hissesi üzerinde TMK md. 702/3³⁹⁵ hükmü gere i tasarruf edilemedi inden haciz i lemi, borçluya ait tasfiye pay,na uygulanacaktır.

Markan,n haczinden sonra, ancak paraya çevrilmesinden önce, haciz i leminden önce var olan bir hükümsüzlük sebebinden dolayı, hacizli markan,n hükümsüzlü üne karar verilir ve bu karar kesinle irse haciz, ba lang,çtaki imkans,zl,k nedeniyle kendili inden geçersiz hale gelir.³⁹⁶ Bu a amada henüz sat, i lemi gerçekleşmemi oldu undan KHK md. 44/2-b anlam,nda uygulanm, bir sözleşme de bahsedilemez ve dolay,s,yla hükümsüzlük karar,, geçmi e etkili olacak ekilde sonuç do urur.³⁹⁷ Ancak haczin uygulanmas,ndan, di er bir ifadeyle hacizli markan,n paraya çevrilmesi suretiyle el de i tirmesinden sonra verilen bir hükümsüzlük karar,, uygulanm, olan haciz i lemini etkilemeyecektir.³⁹⁸ Bu noktada hükümsüzlük karar,n,n muhatab,, markan,n yeni sahibi olacaktır.³⁹⁹

³⁹³ Ünal, s.130.

³⁹⁴ Nitekim Tasar,ø n,n 148/3 maddesinde yer alan düzenlemede de ayn, esas benimsenmi ve cebrî art,rmayla sat, larda önal,m hakk,n,n kullan,lamayaca , aç,kça ifade edilmi tir.

³⁹⁵ Türk Medeni Kanunu md. 702/3: öSözlemeden do an topluluk devam etti i sürece, payla ma yap,lamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz.ö

³⁹⁶ Sekmen, s.362.

³⁹⁷ Sekmen, s.362.

³⁹⁸ Ünal, s.131.

³⁹⁹ Ünal, s.131.

VII. Haczedilen Markan, n Paraya Çevrilmesi

cra ve iflas hukukunun en temel kurallar,ndan biri alacakl,n,n para ile tatmin edilmesidir.⁴⁰⁰ Dolay,s,yla markan, n haczedilmesi durumunda ve alacakl, alaca ,n, elde edemedi i takdirde, hacizli marka sat,lacak ve alacakl,, sat, sonras,nda elde edilecek bedel ile tatmin edilecektir. Ezcümle hacizli markan, n alaca ,n kar ,l, , olmak üzere alacakl,ya devredilmesi mümkün de ildir.

Bir marka ister K md. 94ø göre, isterse K md. 79/2øye göre haczedilsin hacizli markan, n paraya çevrilmesi bak,m,ndan Køn, n õparaya çevirmenin di er tarz, i tirak halinde mülkiyet hisseleriö ba l,kl, 121. maddesi uygulama alan, bulur.⁴⁰¹

Hacizli markan, n sat, ,, alacakl, (K md. 107) veya borçlunun (K md.113) talebi ile gerçekleştirilir.⁴⁰² Sat, talebinde bulunmak özel bir ekle ba l, k,l,nmam, olup alacakl, veya borçlu, yaz,l, veya sözlü olarak sat, talebinde bulunabilir.⁴⁰³ Sat, talebi sözlü olarak gerçekleştirilmi ise icra dairesi bu konuda bir tutanak düzenler (K md. 8). Sat, talebinin bir arta ba l, olarak yap,lmas, mümkün de ildir.⁴⁰⁴

cra ve iflas Kanunu md. 121/1ø göre; bir intifa hakk, veya taksim edilmemi bir miras veya bir irket yahut i tirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarki maddelerde gösterilmeyen ba ka nevi mallar, n sat,lmas, laz,mgelirse icra memuru sat, ,n nas,l yap,laca ,n, icra mahkemesinden sorar.

cra ve iflas Kanunu md. 121/2øye göre; icra mahkemesi, yerle im yerleri belli olan ilgilileri davet eder ve gelenlerini dinledikten sonra sat, ,n nas,l yap,laca ,na karar verir. Madde kapsam,ndan ilgililerin kimler oldu u anla ,lamasa da kanaatimizce hacizli markan, n paraya çevrilmesi bak,m,ndan ilgililer, haczin taraflar, ile marka

⁴⁰⁰ Kuru, C-I, s.616.

⁴⁰¹ Arkan, C-II, s.207. , Yasaman/Altay, C-II, s.718. , Tekinalp, s.433. , Üstünda , s.246. , Karan/K,l,ç, s.340. , Kaya, s.217. , Oytaç, s.210. , Ünal, s.117.

⁴⁰² cra ve iflas Kanunu md. 113/2øde icra dairesinin hacizli mal, resen satabilece ine yönelik istisnai bir düzenleme mevcuttur. Maddeye göre; õ cra memuru k,ymeti süratle dü en veyahut muhafazas, masrafl, olan mallar, n sat,lmas,na her zaman karar verebilir.õ Hacze konu olan bir markan, n, niteli i gere i k,ymetinin h,zla dü mesi gibi bir durum söz konusu olamaz. Ayr,ca marka, muhafaza edilebilecek bir malvarl, , unsuru da de ildir. Dolay,s,yla kanaatimizce K md. 113/2 hükümü marka haczi bak,m,ndan uygulama alan, bulamaz. Di er bir ifadeyle icra dairesinin hacizli markan, n resen sat, ,na karar verme yetkisi bulunmamaktadır.

⁴⁰³ Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.303.

⁴⁰⁴ Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.303.

üzerinde rehin veya lisans hakk, gibi bir hukuki i lem ile hak sahibi olanlard,r.⁴⁰⁵ Kanaatimizce TPE, markan,n sat, , bak,m,ndan ilgililer kapsam,nda de erlendirilemez.⁴⁰⁶ öyle ki; icra mahkemesinin sat, tan önce ilgilileri dinlemesindeki amaç, sat, a konu hacizli marka üzerinde menfaati bulunanlar,n menfaatlerine en uygun sat, yöntemini belirlemek ve markan,n, olabildi ince yüksek de erden sat, ,n, sa lamakt,r. TPE'nin ise sat, a konu marka üzerinde herhangi bir menfaati bulunmamaktadır.

lgililerin hacizli markan,n sat, , konusunda verecekleri görü ler icra mahkemesi aç,s,ndan ba lay,c, olmasa da icra mahkemesinin bu konuda verece i karar, hem ilgililer hem de icra dairesi aç,s,ndan ba lay,c,d,r.⁴⁰⁷

icra mahkemesi, ilgililerin görü ünü ald,ktan sonra hacizli markan,n sat, , bak,m,ndan üç ekillde karar verebilir:

- Markan,n aç,k artt,rma yolu ile sat,larak elde edilen bedelin alacakl,ya ödenmesine karar verebilir.
- Markan,n sat,lmas, konusunda bir icra memuru görevlendirmek suretiyle sat, , icra memuruna b,rakabilir.
- Gerekli gördü ü takdirde ba ka bir tedbir alabilir.

icra ve flas Kanunu md. 121/2 ile icra mahkemesine, gerekli gördü ü takdirde ba ka tedbirler alma yetkisinin verilmi olmas,ndaki amaç, icra mahkemesinin, menfaatler dengesini gözetmek suretiyle, somut olay,n özellikleri çerçevesinde en uygun karar, verebilmesini sa lamakt,r. Örne in icra mahkemesi, durum ve ko ullar gerektirdi i takdirde, hacizli markan,n pazarl,k yoluyla sat,lmas,na karar verebilir.⁴⁰⁸ Markan,n birtak,m medeni semereleri olabilir. Örne in hacizli marka, bir lisans sözleşmesine konu olmu ve sahibine, lisans alaca , getiriyor olabilir. Böyle bir durumda icra

⁴⁰⁵ Ayn, yönde bkz. Yasaman/Altay, C-II, s.718.

⁴⁰⁶ Aksi yönde bkz. Ünal, s.132. Yazara göre, hacedilen marka tescilli bir marka oldu u takdirde TPE'nin de ilgililer kapsam,nda de erlendirilmesi gerekir.

⁴⁰⁷ Üstünda , s.247. , Ünal, s.132.

⁴⁰⁸ Yasaman/Altay, C-II, s.719. , K md. 119/1ø e göre; bütün ilgililer isterse sat, , pazarl,k suretiyle yap,labilir. Kanaatimizce bu hüküm hacizli markan,n sat, , bak,m,ndan da uygulama alan, bulabilir. Ayn, yönde bkz. Dönmez, s.382.

mahkemesi, alacaklı, alacaklıya , ödeninceye kadar semerelerin alacaklıya veya alacaklıya verilmek üzere icra dairesine ödenmesine karar verebilir.⁴⁰⁹

Yukarıda ifade edildiği gibi icra mahkemesi, hacizli markanın açık arttırma yolu ile satılmasına da karar verebilir. İcra ve İflas Kanununda hacizli taşınır ve taşınmaz malların açık arttırma yolu ile satılmaları, ayrı ayrı hükümler ile düzenlenmiş olmasına rağmen markanın açık arttırma yolu ile satılmasının hangi usule göre yapılacağı konusunda herhangi bir düzenleme mevcut değildir.

İcra ve İflas Kanunu md. 136/1'e göre; taşınmaz malların satılmasına ilişkin hükümler, gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında da uygulanır. Görüldüğü gibi kanunkoyucu gemi siciline kayıtlı gemilerin satışını, bakılmadan taşınmaz malların satılmasına ilişkin hükümlerin uygulanacağını ifade etmiştir. Tescilli markaların da marka siciline kaydedildikleri göz önünde bulundurulduğunda K md. 136/1 hükmünün, kıyasen, tescilli markaların satışını, bakılmadan da uygulanabileceğine kanaatindeyiz.⁴¹⁰

Hacizli markanın cebri icra yoluyla kısmi olarak satılmasının mümkün olup olmadığı, konusu üzerinde durmakta fayda vardır. Örneğin 35, 41 ve 43. sınıflardaki hizmetler bakımından tescilli bir markanın satışına karar verildiği takdirde marka, sınıflara bölünmek suretiyle mi satılacak; yoksa örneğin arttırmaya katılanlardan alacaklı, X, sadece 35. sınıfta yer alan hizmetler bakımından; alacaklı, Y ise sadece 41 ve 43. Sınıfta yer alan hizmetler bakımından pey verip satış memuru da sınıfta pey sürülmesini kabul etmek suretiyle markanın kısmi olarak satışına karar verebilecek midir? Aynı şekilde örneğin sadece 43. sınıftaki hizmetler bakımından tescilli bir marka, 43. sınıfın alt grubunda yer alan *ÖYİYECEK VE İÇECEK SATILMASI, HİZMETLERİ* bakımından alacaklı, X'e, *ÖĞEÇİCİ KONAKLAMA HİZMETLERİ* bakımından alacaklı, Y'ye satılabilecek midir? Kanaatimizce markanın kısmi olarak haczi mümkün olmadığı, gibi aynı gerekçelerle kısmi olarak satışına da mümkün değildir.⁴¹¹

⁴⁰⁹ Ünal, s.132-133.

⁴¹⁰ Aynı yönde bkz. Aslan, s.74. , Belek, s.66. , Demirci, A. ; **Gayrimaddi Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi** , Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002, s.114. (Yayımlanmamış,)

⁴¹¹ Aynı yönde bkz. Çolak, s.639.

Marka üzerindeki haklar,n haczi konusunda, haczide tertip⁴¹² bak,m,ndan aç,k bir kanuni düzenleme mevcut olmasa da bu haklar,n, K md. 106/2⁴¹³ hükmünün k,yasen uygulanmas, suretiyle, borçlunun üçüncü ki ilerden olan alacak haklar, gibi ta ,n,r hükmünde olduklar, kabul edilmeli ve bu haklar, ta ,nmazlardan önce paraya çevrilmelidir.⁴¹⁴

Yönetmeli in 19. maddesinde markan,n cebri icra yoluyla sat,lmas, durumunda mülkiyet de i ikli inin sicile kayd, ve yay,mlanması için a a ,daki belgeler aranmaktadır:

- Cebri icra yoluyla edinilen markan,n tescil numaras, ile marka ad,n,n yer ald, , talep dilekçesi.
- Cebri icra yoluyla yap,lan sat, ta, markan,n kime sat,ld, ,n, belirten ilgili merciin yaz,s,.
- Talep vekil arac,l, ,yla yap,lm, sa 9 uncu maddeye uygun olarak düzenlenmi vekaletname.

⁴¹² Borçlunun alaca a yetecek kadar mal, haczedilirken, yoklu u borçluya en az yük te kil eden ve haczi ve sat,lmas, en kolay olan mallardan i e ba lamak gerekir. Borçlunun mallar, haczedilirken belli bir s,raya uyulur ki bu s,raya hacizde tertip denir. (Kuru/Arslan/Y,lmaz, s.235.)

⁴¹³ cra ve flas Kanunu md. 136/2: öBorçlunun üçüncü ah,slardaki alaca , ta ,n,r hükmündedir.ö

⁴¹⁴ Bolay,r, s.2548.

SONUÇ

Çal, mam,z,n birinci bölümünde marka ve markan,n hukuki i lemlere konu olmas, ile ilgili genel bilgilere yer verilmi tir. Kanun Hükümünde Kararnameın 5/1. maddesinde yer alan tan,m çerçevesinde marka, bir te ebbüsün mal veya hizmetlerini bir ba ka te ebbüsün mal veya hizmetlerinden ay,rt etmeye yarayan i aret olarak tan,mlanabilir. Dolay,s,yla marka olarak tescil edilecek i aretin ay,rt edicilik i levini haiz olmas, gerekir ki bu i lev, markan,n en temel i levlerindedir. Ay,rt edicilik ko ulunu sa lamas, art,yla harfler, say,lar, kelimeler, ekiler gibi i aretlerin marka olarak tescil edilmesi mümkündür. Bu noktada önemli olan bir di er husus, bu i aretlerin çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, bask, yoluyla yay,nlanabilen ve ço alt,labilen nitelikte olmalar, gerekti idir. Ancak KHKda yer alan *öçizimle görüntülenebilmeö* art, pratikte ses markalar,, koku markalar, ve hareketli markalar gibi geleneksel olmayan marka türlerinin tescili aç,s,ndan zorluk yaratmaktad,r. Nitekim uygulamada ses markalar,n,n tescil talebi, sesin kâ ,t üzerinde notalara dökülmesi suretiyle olu turulmu bir marka tescil ba vurusu ile gerçeikle tirilmektedir. Bu nedenle Tasar,ın, 4. maddesine, KHKda yer alan çizimle görüntülenebilme art, yerine, geleneksel olmayan marka türlerinin tesciline de imkan verebilecek ekilde i aretin, marka sahibine sa lanan koruman,n konusunun *öaç,k ve kesinö* olarak anla ,mas,n, sa layabilecek ekilde sicilde gösterilebilir olmas, art, eklenmi tir. Kanaatimizce Tasar, ile getirilen bu düzenleme oldukça isabetlidir.

Türk Ticaret Kanunu md. 11/3 uyar,nca marka, ticari i letmenin bir unsuru olarak de erlendirilse de i letmenin ayr,lmaz bir parças, de ildir. Bu ba lamda marka, ba l, ba ,na ekonomik bir de eri haiz olup i letmeden ayr, ve ba ,ms,z bir kimli e sahiptir. Bunun sonucu olarak da markan,n, i letmeden ba ,ms,z olarak hukuki i lemlere konu olmas, mümkündür.

Kanun Hükümünde Kararnameın 15/1. maddesi çerçevesinde tescilli bir marka, ba kas,na devir edilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, kullanma hakk, lisans konusu olabilir, rehin edilebilir. Ku kusuz markan,n konu olabilece i hukuki i lemler, maddede say,lanlar ile s,n,r,l, de ildir. Örne in marka ba , lama, has,lat

kiras,, trampa sözleşmelerine konu olabilir; marka üzerinde intifa hakkı, tesis edilebilir ve marka, TTK md. 127/1-b uyarınca ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabilir. Ancak markanın birtakım hukuki işlemlere konu olması, kanun ile yasaklanmaması, mümkündür. Nitekim Finansal Kiralama Kanununun 5. maddesindeki fikri ve sınai hakların finansal kiralama sözleşmesine konu olamayacağına ilişkin emredici hüküm nedeniyle marka, finansal kiralama sözleşmesine konu olamaz.

Çalınmamış, ikinci bölümünde markanın devri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda markanın çeşitli şekillerde devredilmesinin mümkün olduğu tespit edilmiştir. Tescilli bir marka işletme ile birlikte veya bağımsız olarak, ivazlı veya ivazsız, cebri icra veya mahkeme kararı ile devre konu olabilir. Çalınmamış, devir usulleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Uygulamada en yaygın olan, markanın işletmeden bağımsız olarak bir sözleşme ile devredilmesidir. Markanın sözleşme ile devrinin geçerli olabilmesi için devir sözleşmesinin adı yazılı olarak yapılması, ve bu sözleşmenin taraflarca imzalanması, gerekli ve yeterlidir. Tasarımın 148/4. maddesine göre ise; devir sözleşmelerinin geçerliliği, bu sözleşmelerin resmi şekilde yapılması, olmamasına bağlıdır. Markanın, kötüniyetli olarak birden çok devir işlemine konu olabilmesi, bu durumun hak kayıplarına sebebiyet vermesi ve marka sahipliğinde tereddüt oluşturması gibi nedenler ile Tasarımın devir sözleşmelerinin geçerliliğinin resmi şekilde artırılmasına, kanaatimizce isabetli olmuştur.

Markanın devri, taraflardan birinin talebi üzerine, marka siciline kaydedilir ve yayınlanır. Ancak garanti markaların devri ile ortak markaların devirleri hariç, devrin sicile kayda açıklayıcı etkisi haizdir. Bu bağlamda markanın devredilebilmesi için geçerli bir devir sözleşmesinin yapılması yeterlidir. Bu durum hukuki işlem güvenliğini açısından birtakım problemlere neden olabilir. Markanın devralacak kişinin marka sicilinden başka güvenebileceği resmi bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak devralan, resmi olarak tutulan marka siciline güvenerek yapacağı bir devir sözleşmesi ile devralmak istediği marka, daha önceki bir tarihte başka bir kişiye devredilmiş bir marka olabilir. Bu nedenle kanaatimizce marka türlerine göre herhangi bir ayrımla yapılmaksızın muhtemel hukuki ihtilafların önüne geçilebilir ve

aleniyeti sa lamak için devir sözleşmelerinin geçerliliği, bu sözleşmelerin marka siciline tescili edilmelerine bağlıdır.

Her ne kadar markanın geçerli olarak devredilebilmesi için sicile tescil zorunlu olmasa da devir sicile kaydedilmediği sürece taraflar, markanın tescilinden doğan yetkileri iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, ileri süremeyeceklerdir. İyiniyetli üçüncü kişiler ise markanın devredildiğini bilmeyen veya bilmesi mümkün olmayan kişilerdir. Dolayısıyla iyiniyetli üçüncü kişilerin iyiniyetlerinin bertaraf edilebilmesi ancak devrin sicile kaydı ile mümkündür.

Çalışmamızda devrin hüküm ve sonuçları, ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve devrin, markanın hukuki statüsünde herhangi bir değişiklik meydana getirmediği tespit edilmiştir. Örneğin markanın devredilmesi, markanın koruma süresinin yeniden başlamasına, sonucunu doğurmayacak, devralan devraldıkları, markanın koruma süresinin bitimine ne kadar kalmış ise kalan o süreden faydalanacaktır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde markanın rehni ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İletmeler, ticari faaliyetlerini sürdürebilmek adına zaman zaman krediye ihtiyaç duyabilmekte ve bu krediyi, çeyitli malvarlığı, unsurların, kredi kuruluşlarına teminat göstermek suretiyle elde edebilmektedirler. Bu kapsamda işletmeye ait markanın rehn edilmesi uygulamada sık karşılaşılan bir durumdur.

Kanun Hükmünde Kararname ile markanın rehne konusu olabileceği ve rehin hakkı, bakımından TMK'nin rehin hakkına ilişkin hükümlerinin uygulanacağı, açıkça hüküm altına alınmıştır. Ancak KHK'da markanın rehn edilmesi konusunda herhangi bir düzenleme bulunmasaydı, dahi marka, devredilebilir ve ekonomik olarak değerlendirilebilir bir malvarlığı, unsuru olması nedeniyle, TMK hükümleri çerçevesinde rehin konusu olabilirdi.

40/94 sayılı Tüzükte marka üzerinde kurulabilecek aynı haklar sadece rehin ile sınırlandırılmamış olması, KHK'da rehin hakkındaki aynı haklardan bahsedilmemiştir. Ancak markanın konu olabileceği hukuki işletmeler KHK'da sayılanlar ile sınırlı olmadığı için marka üzerinde rehin hakkında bir aynı hakkın kurulması da mümkündür.

Kanun Hükümünde Kararnameyle rehnin sicile kaydının üçüncü kısımları üzerinde de uraca , etkiler düzenlenmemiş olsa da kanaatimizce bu yönde bir düzenleme yapılmamasına ihtiyaç yoktur. Çünkü TMK md. 955/3 çerçevesinde marka rehninin söz konusu olabilmesi için yazılı bir rehin sözleşmesi ile birlikte markanın devri için öngörülen ekil artırılmasına uyulması gerekir. Dolayısıyla bu hüküm, devrin sicile tescilinin etkisini düzenleyen KHK md. 16 hükmü ile birlikte değerlendirilmeli ve rehin, sicile tescil edilmediği sürece iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Çalışmamızın dördüncü bölümünde markanın haczi ayrılmış bir ekilde incelenmiştir. KHK'da tescilli markanın işletmeden başkası tarafından haczedilebileceği hüküm altına alınmış olmasına rağmen KHK'da ne de K'da marka haczinin usulu ile hüküm ve sonuçlar, konusunda tatmin edici düzenlemeler yer almaktadır. Dolayısıyla marka haczi bakımından esas itibarıyla K'da yer alan hacze ilişkin kurallar uygulama alanı bulmaktadır.

Her ne kadar KHK'da markanın haczedilebileceği açıkça ifade edilmiş olsa da markanın haciz işlemine konu olabilmesi için herhangi bir yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmamaktadır. Çünkü marka, bakiye, ekonomik bir değer haiz olup maddi hukuk kuralları çerçevesinde devredilebilen bir malvarlığı unsurudur.

Tescilli bir marka hem K md. 94 hem de K md. 79/2 hükmü çerçevesinde haciz işlemine konu olabilir. Ancak uygulamada tescilli markalar K md. 79/2 çerçevesinde, haczin marka siciline tescil edilmesi suretiyle, haczedilmektedir.

Takip borçlusunun K md. 89 gereğince üçüncü kişilerdeki alacaklarının haczedilebilmesi bakımından icra daireleri tarafından TPE'ye haciz ihbarname gönderilebilmektedir. Haciz ihbarnamesini alan TPE ise takip borçlusunun, adına kayıtlı, tescilli marka veya marka tescil başvurusu bulunduğunda takdirde, bunlara haciz işlemi uygulamaktadır. Kanaatimizce bu durumda TPE'nin yapması gereken işlem markanın haczedilmesi değil, başvuru sahibine iade edilmesi gereken ve K md. 89'un kapsamında olan bir alacak söz konusu ise bu alacak icra dairesine ödenmesidir. Aksi halin kabulü, K md. 89 hükmünü marka haczinin bir yöntemi

haline getirir ki bu durumun hukuka uygun oldu unu kabul etmek mümkün de ildir.

Marka haczinin üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi bak,m,ndan tescilin etkisi konusunda KHK ve Yönetmelikte herhangi bir düzenleme yer almad, , gibi mehaz 40/94 say,l, Tüzükte de tatmin edici bir düzenleme yer almamaktad,r. Kanaatimizce marka haczinin sicile kay,t edilmedi i sürece iyiniyetli üçüncü ki ilere kar , ileri sürülemeyece inin benimsenmesi, aleniyeti ve dolay,s,yla hukuki i lem güvenli ini sa lamak bak,m,ndan uygun gözükmektedir. Ancak cra ve flas Kanunu md. 79/2øye göre gerçekte tirilen marka haczinde tescil kurucu etkiyi haiz oldu u için bu hükme göre yap,lacak haczin üçüncü ki ilere kar , ileri sürülebilmesi, ancak haczin sicile tescili ile mümkündür.

Yönetmelik md. 21/2øde marka haczinin devre engel te kil etmedi i aç,kça düzenlenmi olsa da uygulamada icra daireleri, TPEøden, borçluya ait markan,n devrine engel olacak ekilde haczedilmesini talep edebilmektedir. Mevzuat,m,zda icra dairesine, devre engel olacak ekilde haciz talep etme yetkisi veren herhangi bir düzenleme bulunmad, , için kanaatimizce bu durumda TPEønin yapmas, gereken i lem markan,n haczi ile s,n,rl, kalmal, ve marka, tasarruf i lemlerine kapat,lmamal,d,r. Nitekim marka, örne in bir hükümsüzlük davas,na konu oldu unda dahi, tasarruf i lemlerine konu olabilmekte; tasarruf i lemleri, ancak mahkemenin talep üzerine verece i bir ihtiyati tedbir karar, ile engellenebilmektedir. Dolay,s,yla icra dairesinin devre engel olacak ekilde haciz talebi ile kar ,la an TPE, markaya haciz i lemi uygulamakla yetinmeli, gerekçesini icra dairesine verece i müzekkere cevab,nda belirtmek suretiyle hacizli markan,n devir taleplerini reddetmemelidir.

KAYNAKÇA

Arkan, Sabih; öGrup Markalar,ö, Prof. Dr. F,rat Öztanøa Arma an, C-I, Ankara 2010

Arkan, Sabih; Marka Hukuku, C-II, Ankara 1998

Arkan, Sabih; Ticari letme Hukuku, Ankara 2015

Arslan, Kaya; Marka Hukuku, stanbul 2006

Aslan, Burcu; Marka Üzerindeki Hukuki lemler, stanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, stanbul 2007

Aslanta , Zerrin; Markan,n Devri, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, zmir 2011

Ayan, Mehmet; Medeni Hukuka Giri , Konya 2003

Ayhan, R,za / Özdamar, Mehmet / Ça lar, Hayrettin; Ticari letme Hukuku, Ankara 2012

Ayiter, Kudret; Medeni Hukukta Tasarruf Muameleleri, Ankara 1953

Belek, Veysel; Markan,n Devrinin, Haczinin ve Bu lemler Aç,s,ndan Marka De erlemesinin ncelenmesi, TPE Uzmanl,k Tezi, Ankara 2011

Berzek, Ay e Nur; ö556 Say,l, Kanun Hükmünde Kararnameø de Markalar,n Düzenlenmesiö, Prof. Dr. O uz mregünøe Arma an, stanbul 1998

Bilgili, Fatih / Demirkap,, Ertan; Ticari letme Hukuku, Bursa 2013

Bolay,r, Nur; öFikri Mülkiyet Haklar,nda Cebri cra Sistemiö, Prof. Dr. Hakan Pekcan,tezæ Arma an, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C-16, Özel Say, 2014

Bozbel, Sava ; Fikri Mülkiyet Hukuku, stanbul 2015

Ça lar, Hayrettin; Marka Hukuku Temel Esaslar, Ankara 2013

Çaml, bel Taylan, Esin; Marka Hakk,n,n Kullan,m,yla Paralel thalat,n Önlenmesi, Ankara 2001

Çolak, U ur; Türk Marka Hukuku, stanbul 2016

Demirci, Aylin; Gayrimaddi Mallar,n Haczi ve Paraya Çevrilmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2002

Dönmez, Murat; öMarka Haczi ve Paraya Çevrilmesiö, Türkiye Barolar Birli i Dergisi, Y,1 2009, Say, 84

Dursun, Hasan; Marka Hukuku, Ankara 2008

Erdem, H. Ercüment; öTürk Ticaret Kanunu Uyar,nca Ticari letmenin Devriö, Prof. Dr. Ayd,n Zevklileræ Arma an C-I, Ya ar Üniversitesi Elektronik Dergisi, Cilt 8, Özel Say, 2013

Erta , eref; E ya Hukuku, Ankara 2006

Erten, M. Ali; Bankac,l,k Uygulamas,nda Ticari letme Rehni, Ankara 2001

Esener, Turhan / Güvener, Kudret; E ya Hukuku, Ankara 2008

Giray, R. Eda; Markanın Devri ve Devir Hükümü Do urandan De erlemler, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2010

Karabel, E. Gökçe; Ticari İletme Rehninin Paraya evrilmesi, Ankara 2011

Karahan, Sami; Marka Hukukunda Hükümsüzlük Davaları,, Konya 2002

Karahan, Sami / Suluk, Cahit / Saraç, Tahir / Nal, Temel; Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları,, Ankara 2013

Karahasan, M. Re it; Türk E ya Hukuku, C-II, İstanbul 1991

Karan, Hakan / Kılıç, Mehmet; Markaların Korunması, 556 sayılı, KHK İerhi ve İgili Mevzuat, Ankara 2004

Kasapo lu, Mehmet; Markanın Haczi ve Markanın De erlemesi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı,, Yüksek Lisans Bitirme Tezi, İstanbul 2009

Kayar, İmail; Ticari İletme Hukuku, Ankara 2015

Kayhan, İban; Ticaret Hukuku, Ankara 2007

Kılıço lu, Ahmet M.; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2007

Kuru, Baki; İra ve İflas Hukuku, C-I, İstanbul 1988

Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder; İra ve İflas Hukuku, Ankara 2009

Meran, Necati; Marka Hakları, ve Korunması,, Ankara 2008

Noyan, Erdal; Marka Hukuku, İstanbul 2004

O uzman, M. Kemal / Öz, M. Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2000

O uzman, M. Kemal / Seliçi, Özer; Eya Hukuku, İstanbul 2002

O uzman, M. Kemal / Seliçi, Özer / Özdemir, Oktay Saibe; Eya Hukuku, İstanbul 2004

Oytaş, Kutlu; Karşıl, Markalar Hukuku, İstanbul 2002

Özdam, 556 Sayılı, KHK'nın 5. Maddesi Çerçevesinde Marka Olarak Tescil Edilebilecek İşaretler, İstanbul 2005

Özel, Çarlar; Marka Lisans, Sözleşmesi, Ankara 2002

Özdemir, Bilge; Medeni Hukukun Temel Kavramları, Ankara 2013

Öztürk, Gülay; İncelemeler, Ankara 1998

Pekcan, Hakan / Atalay, Ömer / Özekes, Muhammet; Medeni Usul Hukuku, Ankara 2011

Sekmen, Orhan; Markanın Hükümsüzlüğü ve Hukuki Sonuçları, Ankara 2013

Sirmen, Lale; Alacak Rehni, Ankara 1990

Şahin, Feyzan Hayal; Patent Hakkında Korunması, Ankara 1998

Tekinalp, Ünal; Fikri Mülkiyet Hukuku, İstanbul 2005

Tekinay, S. Sulhi / Akman, Sermet / Burcuo lu, Haluk; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, stanbul 1993

Tüzüner, Özlem; Marka Rehni Sözleşmesi ve Uygulanacak Hukuk, stanbul 2007

Utku, Doruk; Sınai Hakların Rehni, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, stanbul 2008

Ülgen, Hüseyin / Teoman, Ömer / Helvacı, Mehmet / Kendigelen, Abuzer / Arslan, Kaya / Nomer Ertan, N. Füsün; Ticari İşletme Hukuku, stanbul 2009

Ünal, Mücahit; Marka Tescilinden Doğan Haklarla İlgili Hukuki İşlemler, Ankara 2007

Üstündağ, Saim; Tira Hukukunun Esasları, stanbul 2004

Yasaman, Hamdi; Marka Hukuku ile İlgili Makaleler Hukuki Mütalaalar, Birlikli Raporlar, C-II, stanbul 2005

Yasaman, Hamdi / Altay, Sıtkı, Anlam; Marka Hukuku 556 sayılı KHK çerçevesinde, C-II, stanbul 2004

Yıldırım, Musa; Gayrimaddi Haklar ve Vergilendirilmesi, Ankara 2011

Yılmaz, A. Lerzan; Marka Olabilecek İşaretler ve Mutlak Tescil Engelleri, stanbul 2008

Zevkliler, Aydın; Medeni Hukuk, Ankara 1999

İnternette Yararlanılan Kaynaklar:

<http://www.sinerjimevzuat.com.tr/>